

Täysistunto

Tiistai 10.11.2015 klo 13.59—20.53

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 20.53.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Paula Risikko (13.59—16.01 ja 18.28—20.53) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.01—18.28).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Muut ilmoitukset

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä on 5.11.2015 hyväksynyt ed. Olli Immosen eduskuntaryhmän jäseneksi.

3. Pirkko Mattilan vapautuspyyntö Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan jäsenyydestä

Mika Raatikaisen vapautuspyyntö Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 19/2015 vp

Vapautuspyyntö VAP 20/2015 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Edustaja Pirkko Mattila pyytää vapautusta Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan jäsenyydestä ja edustaja Mika Raatikainen varajäsenyydestä.

Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöjä.

Keskustelua ei syntynyt.

Yhteiskäsittely:

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnöt.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 11.11.2015 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 11.11.2015 kello 11.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatustlain sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 80/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.01 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Varhaiskasvatus on perheille erittäin tärkeä palvelu ja erittäin keskeinen osa meidän koulutusjärjestelmäämme. Varhaiskasvatus on tutkitusti myös vaikuttavin osa koulutusjärjestelmäämme — sitä on viime vuosina kehitetty erityisesti pedagogisesti. Päiväkodeissa lapsiamme hoitavat korkeasti koulutetut pedagogiikan ammattilaiset. Varhaiskasvatus ei enää tänä päivänä ole vain sitä, että lapset pitää saada jonnekin talteen vanhempien työpäivän ajaksi, vaan varhaiskasvatus on pedagogista, suunnitelmallista työtä, joka tukee lapsen kasvua ja kehitystä.

Pidän tärkeänä sitä, että oikeus varhaiskasvatukseen on jokaisen lapsen saatavilla ja jokaisen lapsen oikeus. Vaikeasta taloustilanteesta johtuen oikeutta varhaiskasvatukseen esitetään muutettavaksi siten, että jokaiselle lapselle säädetään oikeus laadukkaaseen 20 tunnin laajuiseen varhaiskasvatukseen viikossa. Lapsella olisi oikeus laajempaan kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, mikäli vanhemmat tai huoltajat käyvät töissä kokoaikaisesti, opiskelevat tai toimivat päätoimisesti yrittäjinä.

Arvoisa puhemies! Takaamme perheille mahdollisuuden vaikuttaa heidän saamaansa palveluun. 20 tunnin laajuinen varhaiskasvatus on järjestettävä perheille ainakin kahdella vaihtoehtoisella tavalla, joko joka päivä tapahtuvana osapäiväisenä varhaiskasvatuksena, joka olisi varmasti pedagogisesti mietittynä se parempi vaihtoehto, tai sitten osaviikkoisena tiettyinä viikonpäivinä järjestettävänä palveluna, joka saattaisi tulla kysymykseen erityisesti esimerkiksi, jos on pitkät etäisyydet kodin ja päiväkodin välillä.

Lapsen ja perheen tarpeet huomioidaan myös silloin, jos toinen vanhemmista jää työttömäksi. Tällöin lapselle turvataan oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen kahden kuukauden pituisella siirtymäajalla. Varhaiskasvatusoikeuden muutoksesta huolimatta lapsella säilyy oikeus samaan hoitopaikkaan päiväkodissa lapselle tuttuun hoitajien ja lastentarhanopettajien kanssa.

Varhaiskasvatus olisi järjestettävä aina nykyisen laajuisena, jos se on tarpeen lapsen kehityksen tai perheiden olosuhteiden takia tai se on muutoin lapsen edun mukaista. Pidän tätä erittäin tärkeänä osana tätä lainsäädäntöä. Kun oikeus varhaiskasvatukseen muuttuu 20 tuntiin viikossa, laajemman varhaiskasvatusoikeuden tarve on arvioitava yhdessä perheen kanssa.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että muutokset tulevat voimaan elokuun alussa 2016. Tätä monet kunnat ja varhaiskasvatuksen parissa työskentelevät ovat toivoneet. Kunnille jää riittävästi aikaa valmistautua muutokseen, ja syksyllä voimaan astuvat muutokset häiritsevät kaikkein vähiten päiväkotien arkea, kun uusi toimintakausi muutoinkin silloin käynnistyy.

Annamme kunnille myös vapautta varhaiskasvatuksen järjestämisessä ja vapautta käyttää harkintaa kokopäiväisen päivähoitopaikan myöntämisessä. Raskasta byrokratiaa ei tarvitse ottaa käyttöön: kunnat voivat edellyttää selvityksen antamista hoidon tarpeesta, mutta pakkoa ei ole. Luotamme perheiden ilmoitukseen ja koulutetun henkilöstömme arvioihin. Seuraamme tarkasti lain muutosten vaikutuksia. Lasten varhaiskasvatus on järjestettävä siten, että laissa määritellyt varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteet saavutetaan myös 20 tunnin osallistumisella. Kunnalla on aina viime käden vastuu siitä, että lasten varhaiskasvatus järjestetään turvallisesti ja lasten tarpeiden mukaisesti.

Ehdotetulla varhaiskasvatusoikeuden muutoksella toteutetaan hallitusohjelmassa varhaiskasvatukselle asetetut julkisen talouden tasapainottamiseksi välttämättömät menosäätöt.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja tässä yhteydessä debattikeskustelu, jotenka pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, varaamaan sen nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta.

14.06 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri, haluaisin kysyä: mitä totuudella on merkitystä? Nimittäin kun varhaiskasvatukseen tehdään nyt näitä muutoksia subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisen nimissä, niin ensimmäistä kertaa emme ole tässä kelkassa kyydissä. Viime hallituskaudella tästä luovuttiin, koska säästöä ei ollut tulossa. Ensinnäkin katsottiin jo perustuslain ennakkotapauksen pohjalta, että työttömät ja heidät lapsensa suljettiin ulkopuolelle, koska perustuslaissa on vahva ennakkotapaus asiasta, jolloin työttömien ei pitäisi olla ollenkaan tässä mukana. Mutta te olette, ministeri, ottanut heidät mukaan ja tämän perustuslakinäkökulman jättänyt huomiotta.

Lisäksi me ihmettelemme sitä, että kun viime hallituskaudella subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen kariutui siihen, että jotta tämä menisi perustuslakivaliokunnassa läpi, olisi pitänyt muuttaa osapäivälasten asema kaikille lapsille samaksi ja luopua tästä 1/13-mitoituksesta, niin tästä asiasta ei lue näissä esittelyteksteissä mitään. Miksi tämä asia ei ole ollut esittelyssä mukana? Tuntuu, että nyt venytetään totuutta.

Perhepäivähoitajien palkasta lähtee neljäsosa pois, ja kun tätä viime kaudella säädettiin, ihmeteltiin, miten voidaan perustuslain edessä yhtä työntekijäryhmää kohdella näin, ja näistä syistä johtuen vielä kysyn teiltä, ministeri: miksi näitä tosiasioita ei ole tuotu ollenkaan tietoon? Tämähän asettaa koko lakihankkeen (Puhemies koputtaa) perustuslain edessä huonoon valoon.

14.07 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan kuten ministeri Grahn-Laasonen sanoi, varhaiskasvatus, päivähoito on meidän kaikkein vaikuttavimpia ja tehokkaimpia koulutuksen muotoja. Varhaiskasvatus on todella tärkeä osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Sillä pystytään huolehtimaan siitä, että jo varhaisessa vaiheessa voidaan puuttua lapsien mahdollisiin ongelmiin, tiedetään lapsien tausta. Siihen

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

nähdessä on käsittämätöntä, että hallitus lähtee nyt vanhempien työmarkkina-aseman perusteella jakamaan lapsia eri ryhmiin. Vanhempien työmarkkina-aseman perusteella. Samaan aikaan ei kuitenkaan huomioida sitä, että työelämä muuttuu valtavasti. Ei ole enää sellaista yksiselitteistä työttömyyttä tai työssä olemista, vaan on erilaista silpputyötä, osa-aikatyötä, päivätyötä. Tämä on äärimmäisen raju ratkaisu (Puhemies koputtaa) meidän tasa-arvon näkökulmasta. Tätä ei pidä missään tapauksessa hyväksyä.

14.09 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on todellakin ratkaisu, joka vaikuttaa ja kohdistuu jälleen kerran pienituloisimpiin ihmisiin eli sillä tavalla ei millään tavalla ole perusteltavissa.

Toinen ongelma on se, että vaikka tämä hallitus on ilmoittanut pyrkivänsä vähentämään byrokratiaa kaikissa asioissa, tämä ratkaisu tulee lisäämään byrokratiaa, kun joudutaan selvittämään vanhempien taustoja ja sitä, kenen lapsi on oikeutettu kokopäivähoitoon ja kenen lapsi ei.

Vielä yksi ongelma työntekijöiden näkökulmasta: Kun ryhmäkokoja kasvatetaan ja subjektiivista päivähoito-oikeutta muutetaan, niiden yhteisvaikutuksena ryhmistä saattaa muodostua monikymmenpäisiä. Ammattilaiset veikkaavat jopa lähes 40 lapsen ryhmiä. Millä tavalla laadukkaasta varhaiskasvatuksesta pidetään kiinni tämänkokoisissa ryhmissä?

14.10 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Järviselle: En näkisi byrokratiana sitä, jos lasten taustoja selvitetään. Ajatellaan lasta, jolla on lastensuojelutarpeita — mikä sen parempi paikka on tehdä yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja sosiaalitoimen välillä ja käydä sitä keskustelua, mikä on lapsen parhaaksi? Jollain tavalla tämä näkökulma jää kokonaan pois. Nyt puhutaan tietyllä tavalla niistä selvistä tapauksista, mutta entä ne lapset, joiden osalta voi olla jopa heidän etunsa mukaista, että yli poikkihallinnon käydään lapsen tilannetta lävitse?

14.10 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä on surullinen päivä ja tämä on surkea hallituksen esitys. Kaikki eri toimenpiteet, jotka kohdistuvat varhaiskasvatukseen tällä hetkellä, muodostavat todella hankalan kokonaisuuden ja tulevat vaikuttamaan heikentävästi varhaiskasvatuksen laatuun. Halusin kysyä, mihin tämä hallituksen esitys oikeasti perustuu, koska kaikki tutkimukset osoittavat, miten laadukas varhaiskasvatus tukee lasta pitkälle teini-ikään asti. Se on myös tehokkain tapa tukea sekä lasta että lapsiperheitä.

Haluaisin myös kysyä: onko hallitus mitenkään huomionut tai arvioinut, miten tämä... (Hälinää) — Puhemies, on todella vaikea puhua, kun kaikki täällä puhuvat. — Onko hallitus siis mitenkään huomionut tai arvioinut, miten tämä lakiesitys tulee vaikuttamaan käytännössä päiväkotiryhmissä? Yhdessä ryhmässä (Puhemies koputtaa) tulee olemaan kokopäivälapsia, (Puhemies: Aika!) puolipäivälapsia ja lapsia, jotka ovat vain muutaman päivän viikossa päiväkodissa.

14.12 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä päivä on musta, synkkä päivä lapsille. Lasten etu on nyt kerta kaikkiaan päässyt unohtumaan. Tämä varhaiskasvatukseen liittyvä subjektiivinen päivähoito-oikeus viedään lapsiasiavaltuutetun mukaan noin 10 000 lapselta, jotka siirtyvät osapäiväisiksi. Asiaan on myös kiinnittä-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

nyt huomiota eduskunnan apulaisoikeusasiamies Sakslin. Hänen mukaansa lasten asettaminen erilaiseen asemaan ei voi perustua yksinomaan taloudellisiin seikkoihin, sillä perustuslakivaliokunnan käytännön valossa se ei ole perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä peruste. On meillä merkillinen hallitus, kun asia kuin asia törmää ja joutuu tekemisiin myöskin perustuslakivaliokunnan kanssa. Ja nyt on kyseessä lapset, (Puhemies koputtaa) jolloin luulisi, että he ansaitsevat parhaimman mahdollisen kohtelun. (Puhemies koputtaa) Mitä te vastaatte apulaisoikeusasiamies Sakslinille (Puhemies: Aika!) — ja Gustafssonille?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pidetään kiinni näistä 1 minuutin vastauspuheen-vuoroajoista.

14.13 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan ensiksi kiittää hallitusta siitä, että tähän esitykseen sisältyy lapsivaikutusten arviointi. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä tahtoo kuitenkin kiinnittää lainvalmistelijoiden huomion osa-aikaista työtä tekevien tilanteeseen, että se tulisi esityksessä riittävästi huomioiduksi. Esityksen 11 a §:ssä muun muassa todetaan, että kunta päättää lapsikohtaisesti määräajaksi tarkemmat säännölliset varhaiskasvatuksen toiminta-ajat. Haluaisimme painottaa, että osa-aikatyötä tekevät eivät aina pysty itse päättämään työvuorojansa eivätkä siten myöskään hoitotarvetta. Esityksen pohjalta on nyt riski, että välinputoajiksi jäävät osa-aikatyötä tekevät, joiden lasten hoitotarve ei kuitenkaan ylitä 20:tä tuntia viikossa.

14.14 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Laadukas varhaiskasvatus kuuluu kaikille lapsille Suomessa. (Välihuutoja) — Minimi 20 tuntia. — Laaja varhaiskasvatus on edelleen mahdollista, jos on tarvetta siihen ja siihen päädytään, kun perheen kanssa keskustellaan. Kysyisin ministeriltä: jos päädytään siihen, että lapsi tarvitsee kokopäivähoitopaikan, vaikka äiti tai isä tai molemmat ovat kotona, onko se vielä mahdollista?

Ja toiseksi kysyisin vielä: Varhaiskasvatussuunnitelma tehdään jokaiselle lapselle. Mitä se tarkoittaa? Mitä tämä suunnitelma pitää sisällään?

14.15 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatus ja oikeus täysipäiväiseen varhaiskasvatukseen ovat lapsen oikeus, ja se, että hallitus nyt lähtee arvioimaan ja rajoittamaan tätä lapsen oikeutta sen perusteella, mikä tämän vanhempien työmarkkinatilanne on, on todella erikoinen arvovalinta. Me puhumme siitä, että esiopetus 6-vuotiaille koskee kaikkia lapsia, ja esimerkiksi maahanmuuttajataustaiset lapset ja työttömien vanhempien lapset ovat usein niitä, jotka eri tutkimusten mukaan tarvitsevat eniten sitä varhaiskasvatuksessa olevaa pedagogista kasvatusta. Ja te olette rajoittamassa juuri heiltä sitä mahdollisuutta, joka vahvistaa myös koulutuksen tasa-arvoa. Nyt ei ole kysymys vain päivähoidosta vaan jatkumosta kohti koulutusta.

Ja, arvoisa puhemies, olen todella yllättynyt siitä, että kokoomuslainen opetusministeri — myös edustaja Lauslahti — tässä nyt korosti, että tällainen kylläämistä korostava lain-säädäntö on teidän mielestänne hyvää vuoropuhelua. Miten ihmeessä se on hyvää vuoropuhelua, että vanhemmat, esimerkiksi pätikätyöläiset, joutuvat arvioimaan muuttuvaa työmarkkinatilannettaan ja häpeämään sitä, (Puhemies koputtaa) että heidän lapsensa voi jou-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

tua ehkä vaihtamaan ryhmää ja ryhmäkoot kasvavat sen perusteella, mikä on heidän työmarkkinatilanteensa?

14.16 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän esityksen seurauksena koulutuksellinen tasa-arvo ei enää toteudu meidän suomalaisessa varhaiskasvatuksessamme. Jatkossa nämä osapäivälapset joutuvat viettämään aikaansa jopa 39 lapsen ryhmissä, kun taas kokopäivälapset ovat näissä 24 lapsen ryhmissä, jota määrää te myöskin olette kasvattaneet. Toisaalta, kuka jatkossa määrittelee sen, onko syytä tälle kokopäivähoidolle? Joissain kunnissa vanhemmat saavat itse määritellä tämän syyn. Joissain kunnissa saattaa olla hyvin tiukka ei-linja, vaikka syytäkin saattaisi löytyä. Tässäkään ei yhdenvertaisuus enää toteudu.

Vain hyvin harvalla lapsella on taustalla lastensuojelun asiakkuutta, mutta silti näitä muita syitä voi hyvinkin löytyä. Toisaalta sitten, kun nämä vanhempien tilanteet vaihtuvat jatkuvasti, niin lapsesta saattaa tulla tällainen heittopussi, jota jatkuvasti sitten heitellään ryhmästä toiseen riippuen siitä, mikä työmarkkina-asema vanhemmilla on. Vaikkakin olette määritelleet, että se on sama päiväkotit, ryhmä voi vaihtua päiväkodin sisällä montakin kertaa, ja tämä ei ole kyllä turvallista lapsuutta kenellekään lapselle.

14.17 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on esitetty mitä ihmeellisimpiä kauhuskenaarioita osa-aikaisen päivähoiton tai varhaiskasvatuksen haitallisuudesta lapsen kehitykselle. Kritiikki kohdistuu siis siihen, että tiettyjen lasten aika vanhempansa kanssa lisääntyy noin reilulla 15 tunnilla viikossa. Erilaiset osa-aikaiset hoitoratkaisut ovat jo nyt osa perheiden arkea. Ei ole olemassa yhtä hyvää varhaiskasvatuksen mallia, jonka noudattamiseen valtio voi velvoittaa.

Esimerkiksi perheeni käytti juuri tätä 20 tunnin varhaiskasvatuksen määrää vanhemmalle lapsellemme, kun olin nuoremman kanssa kotona. Minusta tämä 20 tuntiakin tuntui hyvin ylenpalttiselta, että sain viedä seuraa ja leikkiä kaipaavan päiväkotiin sillä aikaa, kun hoidin vauvaa kotona. Niin henkilökohtaisen kuin keskustankin näkemyksen mukaan päivähoito- ja varhaiskasvatuspalvelujen laaja tarjonta eri tilanteissa oleville perheille on kaikesta tärkeintä.

14.18 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, kun katsotaan tätä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajausta, että kyseessä on säästötoimenpide, joka asettaa lapsen edun toissijaiseksi, ja lapsi joutuu asemaan, missä hänen perhetaustansa tai perheessä tapahtuvat muutokset yhtäkkiä määrittävätkin sen lapsen oikeuksia, hänen arkeaan ja mahdollisuuttaan kehitykseen, kasvuun ja oppiin. Se on asia, mistä meidän tulisi aivan ehdottomasti olla huolissamme.

Jos me katsomme nykyistä päivähoitoa ja sitä, miten siellä se päivä on rakennettu ja minne sinne on asetettu varhaiskasvatus, miten se päivä rytmittyy, niin se on ajateltu kokonaisuus, ja nyt yhtäkkiä ajattelemme, että me survomme sen 20 tuntiin ja ikään kuin se olisi aivan yhtä hyvä. Eikö meillä silloin muuttuisi koko päivähoito aivan toisenlaiseksi? On ihan ehdottomasti myönnettävä, että tässä ollaan vähentämässä ja heikentämässä ja vielä mallilla, mikä tekee lapsen päivästä potentiaalisesti huomattavasti levottomampaa, liikkuvampaa ja muuttuvampaa. Se ei voi mitään muuta olla silloin kuin jollain tavalla sitä varhaiskasvatusta heikentävää. Uudistukset ovat aina tervetulleita, mutta ne täytyy tehdä

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

vastuullisesti niin, että me emme heikennä kenenkään oikeuksia ja etuja, ja kun ne tehdään hyvin, (Puhemies koputtaa) niin silloin ne myöskin tuovat säästöjä.

14.19 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä päätös sekä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisesta että ryhmäkokojen kasvattamisesta on yksi järjestöimmistä päätöksistä, mitä tämä hallitus tekee taloudellisesti. Varhaiskasvatukseen panostaminen on yksi kannattavimmista investoinneista, joita voimme yhteiskunnassa tehdä. OECD:n laskelmien mukaan varhaiskasvatukseen sijoitettu 1 euro tuottaa 7 euron hyödyn yhteiskunnalle.

Hallituksen varhaiskasvatukseen esittämät leikkaukset, kuten subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen ja nimenomaan myös tämä ryhmäkokojen kasvattaminen, ovat paitsi lapsen hyvinvoinnin näkökulmasta järjestömiä, huonoja päätöksiä myös taloudellisesti todella huonoja päätöksiä. Esimerkiksi Aalto-yliopiston taloustieteen laitoksen professori Sixten Korkman kirjoitti Helsingin Sanomissa:

"Tätä päätöstä ei ole tehty lasten parasta ajatellen.

Päätös on tyhmä ja tulee yhteiskunnalle (Puhemies koputtaa) pitkällä aikavälillä kalliiksi."

14.21 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt on kysymys lapsen oikeudesta, niin eikö ole lapsen oikeus, että viettää enemmän aikaa oman vanhemman kanssa? Minun 9-vuotiaallani, joka on kolmannella luokalla, on 23 tuntia viikossa koulua, ja minkä takia minun 2-vuotiaani sitten tarvitsisi 40 tuntia viikossa? Itse asiassa oma mieheni onkin ottanut osa-aikatyötä, jotta 2-vuotiaani ei joutuisi olemaan 40:tä tuntia viikossa päiväkodissa.

Mikään tutkimus ei osoita sitä, että kun on enemmän aikaa vietetty vanhempien kanssa tällaisessa kotihoidossa, niin se muka heikentäisi lapsen kasvua ja kehitystä tai myöhempää oppimispolkua. Me emme ole poistamassa lasten subjektiivista päivähoito-oikeutta, me olemme rajaamassa sitä, jotta vanhemmilla olisi enemmän aikaa viettää lasten kanssa. (Välihuutoja — Hälinää — Puhemies koputtaa)

14.22 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus tekee paljon huonoja päätöksiä, mutta tämä on kyllä näistä leikkauspäätöksistä varmasti yksi lyhytnäköisimmistä ja haitallisimmista.

Mikä tässä esityksessä sitten on ongelma? No, ensimmäinen ongelma on tämä hallituksen päätös ryhmäkokojen kasvattamisesta, joka tulee heikentämään varhaiskasvatuksen laatua kaikkien lasten ja lapsiperheiden osalta. Toinen ongelma tässä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisessa ja erityisesti siinä tarveharkinnassa, mikä siihen ollaan tuomassa, on se, mihin perheisiin se rajaaminen ennen kaikkea tulee kohdistumaan. Eli on syytä arvioida, että rajoitus erityisesti tulee nostamaan kynnystä hakea kokopäiväistä hoitopaikkaa erityisesti niiden perheiden kohdalla, jotka eniten sitä tarvitsisivat, ja täten se tulee lisäämään perheiden eriarvoisuutta entuudestaan.

Kyllä minun mielestäni surullinen totuus tästä lakiesityksestä on se, että tässä ei ole menty lapsen etu edellä vaan säästöt edellä, ja kaiken lisäksi arviot saatavista säästöistä perustuvat selvityksiin, jotka ovat yli kymmenen vuotta vanhoja eivätkä varmasti pidä paikkaansa enää.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

14.23 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olennaista tässä on mielestäni se, että kaikilla lapsilla on jatkossakin subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen, 20 tuntiin viikossa, joka kestää kansainvälisen vertailun meihin rinnastettaviin maihin. Sen lisäksi täällä hyvin selkeästi lukee, että lapsella on lisäksi oikeus tarpeen mukaan 20 tuntia laajempaan varhaiskasvatukseen vanhemman osa-aikaisen tai väliaikaisen työsäkäynnin, työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen, kuntoutuksen tai muun vastaavan synn vuoksi. Eli siellä on perusteet olemassa siihen, että jos työmarkkinatilanne henkilöillä on sellainen, että he tarvitsevat esimerkiksi työvoimapoliittista koulutusta päästäkseen työmarkkinoille, heillä on oikeus silloin lapsi viedä pidempään päivähoidon.

Eli tässä on hyvin kokonaisvaltaisesti ajateltu sitä, mikä on yhteiskunnan vastuu ja mikä on ihmisten oma vastuu, kuitenkin taaten kaikille lapsille sen vähintään (Puhemies koputtaa) 20 tuntia, joka on erinomainen asia.

14.24 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen itse saanut olla mukana tekemässä ja luomassa subjektiivista päivähoido-oikeutta kaikille lapsille. Se oli historiallinen tilanne, ja naiset yli puoluerajojen saivat tämän aikaiseksi. Se oli todella historiallinen taistelu, me olemme maailmankuuluja meidän päivähoidostamme. Yleensä sanotaan, että don't change a winning team — on todella mielenkiintoista, että nyt pelkästään taloudellisista syistä päätetään, että lasten oikeudet asetetaan toissijaisiksi.

Me tiedämme kaikki, että ne vahvat vanhemmat ja perheet, jotka ovat eri tilanteissa, kylä tulevat pystymään vaatimaan lapsilleen enemmän päivähoidoa ja laadukasta päivähoidoa. Mutta on olemassa juuri ne ryhmät, joissa nimenomaan tarvittaisiin sekä lastensuojelun yhteistyötä että sitä, että joku vahtisi, että lapset myös ovat osa ryhmää, joka psykiatrian tämän päivän tutkimuksen mukaan on kaikkein keskeisin asia lapsen kehitykselle.

Tutkijat eivät tue tätä esitystä. Toivoisin, että hallitus harkitsisi uudestaan, että eduskunta kuuntelee tutkijoita ja pohditaan nyt tätä lasten (Puhemies koputtaa) edun mukaisesti. Se on myös meidän hyvinvointimme edellytys.

14.25 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin, tehtiin aikanaan historiaa ja tänään tehdään toisenlaista historiaa. Tämä on hyvin valitettavaa ja hyvin murheellista hallitukselta romuttaa jotain, mikä on tässä yhteiskunnassa ollut niin kovin arvokasta. Tässä paitsi tutkijoita, taloustieteilijöitä niin kuunnellaan ihmeessä myös niitä ihmisiä, jotka tekevät töitä näiden lasten kanssa päiväkodeissa, mitä he kertovat tästä, minkälaisia mielipiteitä heillä on. Se on hyvin selkeätä. Tämä romuttaa, ja kaksi kättä ei pysty sen enempään kuin mihin kaksi kättä pystyy.

Näillä valitettavasti ei saavuteta niitä tuloksia, mitä meille kerrotaan. Laskelmat ovat hyvin epämääräisiä. Varhaiskasvatuksen yhteys oppimistuloksiin ja pärjäämiseen myöhemmin on ollut hyvin selkeää, ja tämä mahdollisuus yhtä lailla otetaan lapsilta pois. Ja työelämän epävarmuutta ei pidä millään tavalla tuoda, tavalla, jolla nyt tuodaan, mukaan myös lasten elämään. Se epävarmuus on jo olemassa vanhempien elämässä, jokapäiväisessä elämässä, mutta nyt se tuodaan myös lasten elämään. (Puhemies koputtaa) Kaiken kaikkiaan (Puhemies: Aika!) tämä on hyvin murheellinen päivä suomalaisille lapsille ja suomalaiselle tulevaisuudelle.

14.26 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Subjektiivisen päivähoido-oikeuden rajoittamisen lisäksi hallitus on päättänyt suurentaa myöskin

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

ryhmäkokoja, ja tästä kärsivät erityisesti niin sanotut erilaiset oppijat. Näitä erilaisia oppijoita arvellaan olevan jopa yli 20 prosenttia kaikista lapsista. Nämä lapset tarvitsevat paljon henkilökohtaista tukea ja ohjausta. Pienet ryhmäkoot ovat kaikkein paras tukimuoto näille erilaisille oppijoille ja niille lapsille, joilla on psykososiaalisia tai neuropsykiatrisia häiriöitä. Voi olla, että tällainen lapsi pärjää erinomaisesti pienessä ryhmässä mutta joutuu kohtuuttomiin tilanteisiin isommassa ryhmässä.

Ryhmäkokojen kasvattaminen on huono asia, ja nyt, kun osa-aikaisia lapsia tulee entistä enemmän, niin tämä tarkoittaa sitä, että ryhmäkoot voivat kasvaa valtavan suuriksi. Eri-tyistä tukea tarvitsevien lasten huomioiminen tulee lähes mahdottomaksi. Tämä todennäköisesti lisää valtavan paljon lasten syrjäytymisriskiä.

14.28 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on erittäin tärkeää, että perheiden valinnanvapaus säilyy jatkossakin. (Välihuutoja) Sen esimerkiksi edustajien Kosonen ja Huhtasaari hyvät puheenvuorot toivat ihan arjen kokemuksesta esille. On syytä muistaa tässä keskustelun tuoksinassa se, että tarpeen vaatiessa perheellä on edelleen oikeus kokopäiväiseen hoitoon ja että subjektiivinen päivähoito-oikeus ei suinkaan poistu niin kuin tässä voisi julkisesta keskustelusta saada käsityksen, vaan sitä todellakin rajataan ja ne ovat kuitenkin aivan eri asiat.

Edelleenkin jokaiselle lapselle taataan oikeus puolipäiväiseen hoitopaikkaan. Kunnat myös veloitetaan järjestämään hoito joko osa-aikaisesti tai tiettyinä päivinä kokopäiväisesti eli perheitten tarpeitten ja omien ratkaisuitten mukaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa. Sen jälkeen sitten ministeri, ja sen jälkeen jatkamme toki debattia. Nämä kolme henkilöä ovat edustajat Karimäki, Pekonen ja Adlercreutz. Elikkä ensiksi edustaja Karimäki, olkaa hyvä.

14.29 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä hyvinvointiyhteiskunta on nyt kristallinhauras ja murenee hallituksen toimien käsissä. Te nimenomaan viette perheeltä valinnanvapauden siinä, että lapset saisivat kokopäiväistä hoitoa. Te rakennatte lasten luokkayhteiskuntaa, viette työttömien lapsilta ja pientä vauvaa hoitavien perheiden lapsilta mahdollisuuden kokopäiväiseen hoitoon.

Kaikki asiantuntijat ovat lyttäneet tämän esityksen. Eduskunnan naisverkostossa kuultiin asiantuntijoita, muun muassa lastenpsykiatri Jukka Mäkelää, joka korosti sitä, kuinka tärkeää lapselle on kuulua ryhmään, olla osa ryhmää niin, ettei tule joku kesken päivää ja lähde joku ryhmästä kesken pois. Se lisää häiriötekijöitä. Se lisää kiusaamista. Se lisää sitä, että jotakin lasta ei oteta ryhmään mukaan. Ja toisaalta ette ole arvioineet päivähoitoa lastensuojelusyistä, niitä vahvoja perusteita, miksi juuri lastensuojelusyistä kokopäivähoiton pitää olla ihan automaattisesti mahdollista jatkossakin.

14.30 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan naisverkoston vakuuttavin voimannäyttö on ollut subjektiivisen päivähoito-oikeuden synnyttäminen vuonna 1995. Kyllä minua nyt hävettää olla täällä eduskunnassa. Minua hävettää naisverkoston puolesta, että nyt me olemme vuonna 2015 hautaamassa tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Kyllä täytyy sanoa edustaja Kataiselle, että ei tässä nyt valinnanvapaudesta ole kysymys. Tehän nimenomaan olette rajoittamassa vapaudenvalintaa, perheiden oikeutta valita palveluita.

Ministeriltä olisin kysynyt, kun tuossa avauspuheenvuorossanne puhuitte, että pedagogiikkaa kehitetään varhaiskasvatuksessa. Miten näette, että pedagogiikkaa voidaan kehittää ryhmäkokoja kasvattamalla ja toisaalta leikkaamalla?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä tässä vaiheessa viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Adlercreutz.

14.31 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Normeja pitäisi purkaa, byrokratiaa vähentää ja työelämää joustavoittaa. Mutta mitä tekee hallitus? Jokaisen päätöksen kohdalla hallituksen tulisi kysyä itseltään ja mielellään muutamalta asiantuntijalta, ellei se ole liikaa vaadittu, ainakin nämä asiat: Säästäkö tämä rahaa? Vähentääkö se byrokratiaa? Vähentääkö tämä sosiaalista eriarvoisuutta? Onko lasten etu etusijalla? Lisääkö se tasa-arvoa? Joustavoittaako se työmarkkinoita? Ylläpitääkö se tervettä kilpailua yksityisen ja julkisen sektorin välillä?

Näihin kaikkiin kysymyksiin vastaus on valitettavasti "ei". Luodaan tarveharkintainen, byrokraattinen järjestelmä, lisätään jäykkyyttä työmarkkinoille, vaikeutetaan naisten asemaa työelämässä ja sysätään lasten etu taka-alalle. Sen lisäksi yksityiset päiväkodit ajetaan tukalaan asemaan. Samalla päiväkodit pakotetaan tilanteeseen, jossa ne joutuvat pitämään tyhjiä paikkoja varalla sen varalta, että perheen tilanne muuttuisi. Ei tällaisia muutoksia kannata tehdä, varsinkin kun säästö edellisen hallituksen laskelmien mukaan on häviävän pieni tai olematon.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä, 5 minuuttia.

14.32 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän erittäin hyvin sen, että nämä hallituksen esitykset herättävät myös kriittisiä puheenvuoroja, ja ei kukaan näitä säästölakeja täällä eduskunnassa mielellään esittele.

Mutta haluan kuitenkin sanoa sen, että pidän kohtuuttomina näitä puheenvuoroja, joissa pelotellaan perheitä varhaiskasvatuksen laadun romahtamisesta tai monikymmenpäisistä ryhmistä, kun samaan aikaan — juuri tänään esimerkiksi vierailin Opetushallituksessa — valmistellaan varhaiskasvatuksen perusteita, joissa nimenomaan pyritään laadullisesti vahvistamaan meidän varhaiskasvatustamme tässä vaikeassakin tilanteessa. Samaan aikaan ensi vuonna käynnistämme varhaiskasvatuksen kehittämisohjelman, johon meillä on käytettävissä 7 miljoonaa euroa henkilöstön osaamistason nostamiseen. Se on sellaista, mitä he ovat itsekin toivoneet, että he saisivat täydennyskoulutusta ja että me voisimme siellä varhaiskasvatuksessa kasvattaa yliopistokoulutettujen lastentarhanopettajien osuutta ja sitä kautta tuoda uutta pedagogista ajattelua päiväkotien arkeen.

Jokainen, jolla on viime aikoina ollut lapsi varhaiskasvatuksessa, tietää, että perheet ja päiväkodin henkilökunta ovat jatkuvassa kontaktissa keskenään, kun mietitään, mikä sen lapsen parhaaksi on milloinkin ja miten perheiden tilanteet muuttuvat. Jokainen tietää sen, että jo tänäkin päivänä siellä päiväkodissa tilanteet ovat erilaiset eri lasten kohdalla: osa tekee lyhyempää, osa pidempää päivää siellä päiväkodissa, osa on vain joinakin päivinä. Eli

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

tämä on jo nykypäivänä ihan normaali osa sitä päiväkodin arkea. Toki toivottavaa olisi se, että olisi mahdollisuus kehittää sitä työtä siellä päiväkodissa pitkäjänteisesti, ja se onnistuu tulevaisuudessa mielestäni parhaiten siten, että entisestään vahvistetaan sitä perheiden ja päiväkodin henkilökunnan välistä kommunikaatiota ja niitä suhteita. Sitä itse asiassa nyt vahvistetaan sitä kautta, että nämä varhaiskasvatussuunnitelmat jokaiselle lapselle tulivat lakiin. Ne ovat minusta hyvä työkalu siihen, että voidaan käydä sitä normaalia ja luonnollista, lapsen parhaaksi olevaa keskustelua päiväkodin henkilökunnan ja perheiden välillä.

No, sitten tässä kysyttiin näistä säästöistä. Varhaiskasvatusoikeuden muutos arvioiden mukaan tuottaa 62 miljoonan euron säästöt ja tämä suhdeluvun muutos 67 miljoonan euron säästöt. Nämä säästöt on laskettu yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön ja valtiovarainministeriön virkamiestyönä. Me tietysti poliitikkoina ja lainsäätäjinä nojaamme virkavastuulla tehtyihin laskelmiin.

Se, mikä on tietysti totta, on se, että nämä lait antavat mahdollisuuden kunnille hakea näitä säästöjä omassa toiminnassaan, ja tietysti kunnat itse ratkaisevat sen, että jos on kuntia, jotka katsovat, että haluavat ylläpitää tätä parempaa palvelutasoa, niin se on aivan mahdollista. Näin voidaan toimia, ja tiedän, että näin moni kunta jo nyt on suunnitellut tekevänsäkin.

Kysytte tämän lainsäädännön perustuslainmukaisuudesta. Niin kuin hyvässä lainsäädännössä aina, jo tässä valmisteluvaiheessa sitä on arvioitu, mutta viime kädessä perustuslakivaliokunta tietysti arvioi sen, voidaanko nämä muutokset viedä eteenpäin.

Sitten vielä haluan alleviivata sitä, että kun täällä on oltu huolissaan syrjäytymisvaarassa olevista lapsista ja perheiden tilanteista, (Hälinää) niin pidän erittäin tärkeänä, että tässä laissa on mukana kirjaus siitä, että silloin kun se on lapsen edun, lapsen kasvun ja kehityksen kannalta (Puhemies koputtaa) lapsen edun mukaista...

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pieni hetki. — Nyt on niin kova meteli salissa, että jos saan pyytää, niin kuunnellaan kaikessa rauhassa ministerin vastaus ja sitten jatkamme jälleen debattia.

Kiitos. — Vielä alleviivaan näitä sosiaalisia syitä, jotka on kirjattu sinne lakiin. Eliikkä kun olette huolissanne siitä, että jos on syrjäytymisvaarassa oleva lapsi tai jos on erityinen tarve tai perheestä lähtevät syyt, joiden kohdalla perhe ja lapsi voisi hyötyä siitä, että lapsella olisi täysi varhaiskasvatusoikeus, niin silloin se pitää lain mukaan tälle perheelle suoda ja tällä lapsella on silloin oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen. Eli tämä on sinne lakiin kirjattu. Opetus- ja kulttuuriministeriössä tulemme erittäin tarkkaan arvioimaan sitä, miten tämä toteutuu käytännössä, ja meillähän on valmius täällä tietenkin myöskin tehdä muutoksia, jos katsotaan, että tämä ei riittävästi toteudu myöhemmässä vaiheessa.

Mutta haluan sanoa sen, että nämä eivät ole mitään helppoja päätöksiä. Me kaikki tiedämme sen, missä tilanteessa Suomen talous on, ja silloin me joudumme tuomaan tänne eduskuntaan tänä syksynä hyvin monia säästölakeja. (Välihuutoja) Mutta me teemme sen siksi, että meidän perheillä olisi tulevaisuudessa täällä sellainen hyvinvointiyhteiskunta, johon meillä on varaa ja joka tukisi hyvinvointia ja joka myöskin olisi sukupolvien tasa-arvon näkökulmasta oikeudenmukainen eikä sysäisi sitä kaikkea velkaamme tuleville sukupolville eli näille pienille lapsille, joista tänään puhutaan.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

14.37 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri, totesitte itsekin puheenvuorossanne, että päiväkodeissa käydään näitä keskusteluja henkilöstön kanssa ja perheiden kanssa siitä, mikä olisi paras tie. Kyllä asiantuntijat ja ammattilaisetkin tuntuvat olevan hyvin vahvasti sitä mieltä, että nimenomaan tämä keskusteluun ja sopimiseen pohjautuva tapa lähestyä tätä asiaa on paras mahdollinen, eikä niin, että siinä on tämä rankaiseva elementti mukana, että päiväkodin johtaja tai päivähoidosta vastaava henkilökunnassa voi sitten sanoa, että teille ei nyt kuulukaan sitten kokopäivähoito, että me määräämme, että teidän lapsenne saa pelkästään 20 tuntia. Se estää sen luontevan luottamuksellisen keskustelun ja henkilöstön ja lasten välit.

Arvoisa ministeri, kysyisin: Ettekö ole ollenkaan huolissanne siitä, että perheet joutuvat tässä ikään kuin sitten avautumaan ja kertomaan kaikki ongelmansa ja tuomaan ne (Puhemies koputtaa) sinne päiväkotiin, jotta saisivat lapselle hoitopaikan? Eikö tämä leimaa, (Puhemies: Aika!) stigmatisoi, nimenomaan perheitä ja lapsia?

14.38 Lea Mäkipää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan muistuttaa siitä, että kaiken kaikkiaan varhaiskasvatuksesta ovat vastuussa ensi sijassa vanhemmat, tämä pitää mielestäni muistaa. Ja sitten haluan myös toisena sääntönä muistuttaa, että lapsuus on erittäin lyhyt aika. Toiset lapset haluavat mielellänsä mennä päivähoitoon ja näihin yhteisiin tiloihin, mutta on myös sellaisia, jotka haluavat olla kotona, ja tämäkin on muistettava. Mutta on myös hyvä, että tätä varhaiskasvatusta on kehitetty, että jokaisella on mahdollisuus 20 tuntiin viikossa.

Kyllä minua ainakin ihmetyttää — olen sitten opposition tai hallituksen edustaja — että jos molemmat vanhemmat ovat kotona, niin ne lapset viedään tuonne varhaiskasvatushoittoon. Minä kyllä ihmettelen, mikä on vanhempien osuus tämän päivän kasvatuksessa.

Ja rajaamisesta huolimatta jää vielä mahdollisuus tarveharkintaisesti saada kokopäiväistä hoitoa, lakiesitys korostaa perheen kuulemista päätöksenteossa. Että mielestäni tässä lakiesityksessä (Puhemies koputtaa) ei ole dramaattisia piirteitä, niin kuin täällä on tahdottu ymmärtää.

14.39 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotihoitoa ja lasten päivähoitoa ei tule asettaa vastakkain, molemmille on paikkansa, mutta tässä on kysymys siitä, mitä hallitus aikoo tehdä subjektiiviselle oikeudelle kokoaikaiseen päivähoitoon. Ja on murheellista sanoa, että hallitus totisesti romuttaa lasten subjektiivisen oikeuden kokoaikaiseen päivähoitoon, tekee siitä historiallisesta saavutuksesta, joka edellisinä vaikeina lamavuosina aikaansaatii tässä maassa, silppua ja heikentää varhaiskasvatuksen laatua kasvattamalla ryhmäkokoja. Tämä kaikki sotii lasten oikeuksia vastaan, tämä sotii tasa-arvotavoitteita vastaan, tämä lisää byrokratiaa kunnissa ja heikentää myös talouskasvua ja työn ja perheen yhteensovittamista. Tässä ei ole mitään järkeä. Eikä ole järkeä myöskään näissä niin sanotuissa taloudellisissa tavoitteissa, sillä saatavissa oleva säästö on aivan olematon suhteessa siihen tappioon ja menetykseen, mikä tällä niin sanotulla uudistuksella saadaan.

Ja mitä te siihen, ministeri, sanotte, että kunnissa ei olla tarttumassa tähän teidän lakiesitykseenne? Esimerkiksi Helsingin kaupunki on päättänyt, että ei rajoita päivähoito-oikeutta, ei kasvata ryhmäkokoja. Näin on muun muassa Hämeenlinna päättänyt eilen, tästä on Oulun kaupungissa aloite laitettu vireille. (Puhemies koputtaa) Mistä ne säästöt (Puhemies: Aika!) oikein tulevat?

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

14.40 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Katselen tuossa TNS Gallupin tekemää tutkimusta, joka on päivätty 3. kesäkuuta. Siinä Suomen kansalta kysytään, mitä mieltä he ovat siitä, että subjektiivista päivähoito-oikeutta rajataan, jos toinen vanhemmista on kotona. Siinä kysytään rajaamisesta joko työttömyyden vuoksi, tai sitten siksi, että toinenkin lapsista on kotona. 80 prosenttia Suomen kansasta kannattaa tätä; sitä vastustaa 14 prosenttia. (Välihuutoja) Sosialidemokraattien kannattajista — jos saan puhua — 70 prosenttia kannattaa tätä, ja vihreitten kannattajista 76 prosenttia kannattaa tätä. Halusin vain kertoa referenssinä, että kansan tuki on voimakkaana tämän asian takana.

Minä itse en pitäisi aivan niin dramaattisena tätä asiaa kuin mitä täällä salissa on tuotu esille. Meillä on kuitenkin oikeus tuohon 20 tuntiin — mikä on todella upea asia — myös tästä eteenpäin. Jo tällä hetkellä lastenhoidon tarvetta arvioidaan jatkuvassa (Puhemies koputtaa) vuorovaikutuksessa hoitajien ja ohjaajien ja kotien kanssa, ja näin tehdään myös tulevaisuudessa.

14.42 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksikään asiantuntija ei kannata sitä, että päivähoito-oikeutta rajataan lailla. Ja miksi ei? Koska kyseessä on lapsen oikeus, nimenomaan lapsen oikeus. Jokaisen lapsen oikeus päivähoidon on tärkeä syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta ja pahoinvoinnin ehkäisyn näkökulmasta. Kun tämä laki pannaan voimaan, sen jälkeen uupuneen vanhemman on itse ymmärrettävä hakea apua silloin kun valvoo öitä vauvan kanssa, vanhemman, jolla on esimerkiksi diagnosoimaton mielenterveyden häiriö, täytyisi ymmärtää hakea apua ennen kuin hän vahingoittaa lasta tai vanhemman, jolla on päihdeongelma, jota hän salailee, pitäisi kuitenkin ymmärtää tekevänsä väärin hoitaessaan vauvaa päihdeongelmaisena. Te oletatte, että hän menee päivähoidon päällikölle ja ilmoittaa, että minulla on päihdeongelma, (Puhemies koputtaa) voisinko saada kokopäiväoikeuden. (Puhemies: Aika!) Te oletatte, että maahanmuuttajataustainen vanhempi, joka ei osaa suomen kieltä, (Puhemies koputtaa) yhtäkkiä osaakin käyttää (Puhemies: Aika!) suomen kieltä ja osaa tehdä (Puhemies koputtaa) asianmukaisen hakemuksen. Mihin te perustatte nämä oletukset? (Puhemies: Aika!) Ette ainakaan tähän reaalityodellisuuteen.

14.43 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajausajatus nousi ensimmäisen kerran esiin pari vuotta sitten, minä kävin aika laajalti läpi kansainvälisen tutkimuksen, haastattelin lukuisia suomalaisia asiantuntijoita ja kirjoitin rajauksen vaikutuksista silloin monikymmensivuisen raportin, jota lämpimästi suosittelisin myös ministerille, joka selvästikään ei ole sitä lukenut. Sen raportin pohjalta uskallan aika varmasti sanoa, että tässä uudistuksessa ei ole kysymys säästöistä. Ei ole kysymys, koska jos otetaan lastensuojelun kasvavat kustannukset huomioon ja kun otetaan byrokratian kasvavat kustannukset huomioon, mitään säästöjä ei ole tulossa. Kysymys on puhtaasti ideologisesta hankkeesta, koska joitakuista poliitikkoja jostakin syystä aivan hirvittävästi ärsyttää, että myös tavallisilla suomalaisilla perheillä olisi valinnanvapaus, ja koska jotkut suomalaiset poliitikot ovat epäluuloisia sen suhteen, että aivan tavalliset suomalaiset vanhemmat ymmärtäisivät (Puhemies koputtaa) oman lapsensa parhaan. (Puhemies: Aika!)

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

14.44 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Totta kai lapsen ensisijainen kasvatusvastuu on siellä kotona, enkä usko, että tässä keskustelussa nyt halutaan lähteä arvottamaan kotihoitoa päivähoitoa vastaan. Mutta varmasti myös, ministeri, ymmärrätte sen, että täällä on ihan aiheellinen huoli siitä, minkälaisena tuo varhaiskasvatuksen laatu säilyy niille lapsille, joiden vanhemmat tuon varhaiskasvatuksen ovat valinneet, koska kun lapsiryhmien koot kasvavat, kun hoitajamitoitusta on kasvatettu, samanaikaisesti myöskin näitten osa-aikaisten lasten määrä tuolla hoidossa lisääntyy, kun tätä subjektiivista oikeutta ollaan rajoittamassa, ja tämä yhteisvaikutus on se, mikä aiheuttaa huolta. Millä tavalla noissa ryhmissä voidaan estää se, että nämä lapsiryhmät eivät kasva holtittoman suuriksi? Asiantuntijat ovat sanoneet, että ne voivat olla jopa yli 30 lasta samassa ryhmässä. Ja me puhumme puolikkaista lapsista, mutta silloin, kun se osa-aikainen lapsi on siellä paikan päällä, hän on ihan harvinaisen kokonainen lapsi ja varmasti vaatii sen oman osansa niitä hoivatoimenpiteitä. Siinä mielessä toivomme, että tähän asiaan kiinnitettäisiin huomiota, että millä tavalla tuo lapsiryhmien (Puhemies koputtaa) koko pysyy hallussa. (Puhemies: Aika!)

14.46 **Outi Mäkelä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä ei todellakaan ole kyse mistään helposta asiasta, mutta kyllä tämä keskustelu täällä silti on melkoista liioittelua ja dramatisointia. Tässä saa sen kuvan, että tässä oltaisiin todellakin lopettamassa subjektiivinen päivähoito-oikeus, ja siitähän ei ole kyse. Subjektiivinen päivähoito-oikeus jatkuu, mutta sitä rajataan. Edelleen jokaisella lapsella on oikeus 20 tuntiin varhaiskasvatusta per viikko, ja tässä esityksessä selkeästi todetaan ne perusteet, joilla lapsi on oikeutettu kokoaikaiseen päivähoitoon.

Täällä on esitetty, että perheet ja lapset joutuisivat jollain tavalla suurennuslasin alle, ikään kuin kyyliäväksi. Ihan kuin lapsille laitettaisiin joku lappu kaulaan, (Suna Kymäläinen: Niinhän ne laitetaan!) että minä olen tällaisesta taustasta tai minä olen tämmöisestä taustasta. Tästä ei todellakaan ole kyse.

Tämä keskustelu on erityisen kovaa leimaamista ja liioittelua tämän lain suhteen. Tässä laissa todellakin on tarkoitus huolehtia lapsista (Puhemies koputtaa) ja siitä, että jokainen lapsi saa jatkossakin riittävän varhaiskasvatuksen.

14.47 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tee tiukkaa myöntää, että ovathan tämä ja kaikki muutkin varhaiskasvatukseen kohdistuvat hallituksen säästöpäätökset poikkeuksellisen vaikeita. Siksi haluankin korostaa ja kiittää opetusministeriä ja ministeriötä, että vaikea asia on valmisteltu nyt huolella ja monet ne julkisuudessaakin esillä olleet ongelmakohdat koskien sitä päiväkodin arkea ja päiväkodin ammatilaisten työtä on pyritty parhaalla mahdollisella tavalla ottamaan huomioon.

On korostettava ja alleviivattava, niin kuin moni muukin täällä on yrittänyt oppositiota muistuttaa aivan perusteltujen huolten keskellä: edelleen oikeutta on 20 tuntia viikossa. Ja toivoisin, että kävisimme vielä perusteellisemmin läpi ja ministeri ehkä avaisi sitä, miten paljon voisimme satsata enemmän siihen palveluohjaukseen, jota perheet saavat siinä kohdin kun päätyvät päivähoitopaikkaa lapselle hakemaan, että pohtisimme ja pysähtyisimme siihen kohtaan: mitä tarpeita perheellä oikeastaan juuri nyt on?

Lisäksi haluan, puhemies, korostaa, että kyllä minulla väistämättä tässä tilanteessa on oltava luotto nyt päiväkotien henkilöstöön ja kunnan päättäjiin, että he katsovat, miten tämä laki käytännössä arjessa toteutetaan.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

14.48 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä aika hämmäntyneenä seuran tätä keskustelua entisenä päiväkodintätinä sekä perhepäivähoitajana. Tekee mieli kysyä, missä ovat maakuntien edustajat tällä hetkellä hallituksen puolelta, sillä elämä pienessä kunnassa on erilaista kuin kenties Helsingissä. Pienessä kunnassa voi olla vain yksi päiväkotikoti, jossa on osa-aikaiset ja kokopäiväiset samassa ryhmässä. Siellä hoitajamitoitus tehdään noitten kaikkien lasten päiden mukaan eikä sen osalta, kuinka monta tuntia he siellä viettävät. Eli säästöä ei synny, kun leikkaatte säästämisen nimessä. Ainoastaan lasten oikeus varhaiskasvatukseen tai päivähoitoon leikkautuu.

Samaan aikaan leimaatte perheitä kyllä, sillä meillä pienessä kunnassa tiedetään, kuka naapurissa asuu. Jos vain naapurissa asuu kaksi työtöntä, niin ei tarvitse olla kovin suuri järjen jättiläinen, että katsoo, että tuossa perheessä on jotain ongelmaa, kun lapsi onkin kokopäiväisesti hoidossa. (Puhemies koputtaa — Välihuutoja) Perhepäivähoitajien palkkauksesta leikkaatte valtavan osan, (Puhemies: Aika!) sillä lapsia voi olla vain neljä kappaletta huolimatta siitä, olivatko he osapäiväisiä vai kokopäiväisiä.

14.50 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio levittää jälleen pelkoa, nytten tällä kertaa vanhempien keskuudessa. Viimeksi peloteltiin eläkeläisiä, että he jäävät hoitoa vaille, ja milloin pelotellaan työntekijöitä, että heidän oikeuksiaan revitään kohtuuttomasti. (Välihuutoja) Ei tämä hallituksen esitys ollut viime vaalikaudella minkäänlainen ongelma oppositiolle. (Välihuutoja) Silloinhan te tätä olitte itse tuomassa eteenpäin, (Välihuutoja — Puhemies koputtaa) mutta nyt se on jo tasa-arvokysymys, nyt se on perustuslakikysymys, nyt se on ihmisoikeuskysymys, milloin se on mitään. Mikään ei kelpaa. Te vetoatte tässä tutkijoihin, taloustieteilijöihin ja jopa psykiatreihin, mutta oma-kohtainen vanhemmuuden kokemus näyttää teiltä puuttuvan, koska ei vanhemmuutta voida ulkoistaa. (Välihuutoja) Tämä vahvistaa lapsen oikeutta rakastavien vanhempien läsnäoloon.

Arvoisa puhemies! Tämä lakihan nimenomaan (Puhemies koputtaa) vahvistaa lapsen oikeuksia, ja jokaiselle lapselle tulee mahdollisuus ja oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen vähintään 20 tuntia viikossa. (Välihuutoja) Tämä on enemmän kuin esimerkiksi 1.- ja 2.-luokkalaisten lasten oikeus opetukseen, joka on 19 tuntia viikossa. (Välihuutoja) Pitäisikö heillekin sitten laittaa (Puhemies: Aika!) jonkunnäköinen päivähoitopaikka koulun jälkeen pakolliseksi, koska teidän mielestänne lapselle paras paikka on koulussa tai päiväkodissa (Puhemies: Aika!) eikä missään muualla?

14.51 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuo äskeinen puheenvuoro oli kyllä sellainen, että ihmetyttää vieläkin ja melkein unohdan repliikkini tässä. (Naurua) On pakko nyt sanoa, että me olemme siis luomassa sellaista yhteiskuntaa, jossa lapset tulevat olemaan eri asemassa vanhempiensa työmarkkinatilanteen mukaan. Tässä on aiemmin viitattu tähän byrokraattiseen koneistoon, jota joudutaan luomaan, jotta seurataan vanhempia, koska kuten me kaikki tiedämme, meillä on työmarkkinat, jotka ovat sellaiset, että meillä on erilaisia työntekijöitä. Todella käsittämättömänä pidän myös niitä argumentteja, joissa viitataan siihen, että tämä muka kasvattaisi perheiden valinnanvapautta. Tämä on todella iso virhe, ja tätä pitäisi harkita vielä kerran. — Kiitos.

14.52 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että ihmetyttää tämä edustaja Niikon logiikka, (Eduskunnasta: Mikä logiikka?) että

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

kun lapselta otetaan oikeuksia pois, niin ne paranevat. Siis subjektiivinen päivähoito-oikeushan on ollut menestystarina suomalaiselle yhteiskunnalle 20 vuotta, ja se lähtee siitä, että jokaisella lapsella on yhtäläiset oikeudet. Lapsihan ei voi valita sitä, mihinkä perheeseen hän syntyy, ja sen takia yhteiskunnan on huolehdittava siitä, että katsotaan, että jokaiselle lapselle annetaan ne hänelle kuuluvat oikeudet.

Nyt tässä valitettavasti hallitus tekee kyllä virheen, kun se tuo tällaisen esityksen eduskuntaan. Tässä nyt romutetaan sitä hyvää järjestelmää, mikä meillä Suomessa on ollut, ja tässä byrokratia kyllä väistämättä lisääntyy. Elikkä me tuomme takaisin suomalaiseen systeemiin sen tarveharkinnan, mistä me olemme aikoinaan päässeet eroon. Ja nyt taas ollaan sitten lisäämässä kuntalaisten ja kunnan työntekijöitten byrokratiataakkaa. Se ei ole hyvä ratkaisu, (Puhemies koputtaa) ja varsinkaan lapsen edun mukainen ratkaisu se ei ole.

14.53 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kyllä melkoista puppua edustaja Niikolta väittää, että tällä nyt vahvistetaan lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen. Tämähän kuulostaa siltä kuin jokunen aika sitten, kun täällä koulutuksesta puhuttiin: leikataan 3 miljardia ja sanotaan, että hei, me kehitetään. Onko tämä taas niitä hei, me kehitetään -lakeja?

Ministeri Grahn-Laasonen, te väitätte, että byrokratia ei lisäännä. Tosiasia on, että se lisääntyy. Te ette tätä mustaa saa puhuttua valkoiseksi. Tällä hetkellä kunnissa varaudutaan nimenomaan siihen, miten tämä lain edellyttämä byrokratia siellä hoidetaan. Itse asiassa edustaja Satonen sen juuri totesi tässä, myönsi puheenvuorossaan, kun hän kertoi ja luetelli kaikki ne poikkeukset, jotka nyt sitten otetaan huomioon ja aina tapauskohtaisesti arvioidaan. Sen lisäksi tämä tulee koskettamaan nimenomaan, kun lähtökohtaisesti rajataan kaikilta, niitäkin 93:a perhettä sadasta, joilla on se oikeus täyspäiväiseen hoitoon. Heidänkin kohdaltaan pitää tehdä päätös, että se on. Heillekin tulee sitä byrokratiaa.

Vielä, mitä tulee näihin kustannuksiin, Kuntaliitto on arvioinut, että säästetään (Puhemies koputtaa) tällä edes hädin tuskin puolta. Mitä järkeä tässä on?

14.54 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pidän tässä esityksessä ongelmallisena nimenomaan tätä ryhmäkokojen kasvattamista, kun jo tällä hetkellä lapsiryhmät ovat varsin suuria, usein levottomia, mutta sen sijaan kyllä ymmärrän perusteita päivähoito-oikeuden rajaamiseen, kun ottaa huomioon, että edelleen säilyy tuo 20 tuntia päivähoito-oikeutta. Kun resurssit ovat niukat, on myös mielestäni oppositiossa ymmärrettävä, että panokset on kohdistettava niille lapsille ja niihin perheisiin, jotka ovat heikoimmassa asemassa, ja lastensuojelussahan meillä on tällä hetkellä suuria puutteita. Jos vanhemmat ovat kotona, eivät työskentele eivätkä opiskele eikä kodissa ole erityistä sosiaalista tai terveydellistä rajoitetta lapsen hoitamiseen, niin miksi yhteiskunnan tulisi taata jokaiselle lapselle kokopäiväinen päivähoito? Tässä herää kysymys, kenellä pienistä lapsista on ensisijainen vastuu, (Puhemies koputtaa) kodeilla ja vanhemmilla vai päiväkodeilla.

14.55 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei sovi kiistää, etteikö kysymyksessä olisi säästölaki, ja tosiasia on myös se, että tähän sisältyy epäoikeudenmukaisia elementtejä, mutta kuitenkin samanaikaisesti on sanottava, että vastaisuudessaakin meillä on kansainvälisestikin huipputasoa oleva varhaiskasvatus. Meillä on laadukas,

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

työnsä upeasti hoitava, korkeasti koulutettu henkilökunta. Kipukohtia meillä nimenomaan on siinä, että henkilökunnan arvostusta, ylipäättänsä varhaiskasvatuksen arvostusta pitäisi saada syvemmälle. Moniammatillista yhteistyötä pitäisi lisätä ja saada kaikkia tällaisia inhimillisiä ulottuvuuksia syvennettyä, jotka tasoittaisivat sitten näitä lähtökohtaeroja. Nämä ovat hyvin ongelmallisia.

Haluan kuitenkin sanoa, että eilen kaupunginvaltuuston kokouksessa Kuopiossa vihreät olivat kannattamassa subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamista.

14.57 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maailma on niin erilainen kuin viisi tai kymmenen vuotta sitten. Maailma on ihan erilainen viiden vuoden päästä. Kun katsoo tämän hallituksen tavoitteita siitä, että tämän maan pitäisi olla auki 7/24, mikä tarkoittaa sitä, että meillä enemmän ja enemmän vanhemmuuden taakkaa tulee osaksi siitä, että lapset ovat erityisessä asemassa ja heidän varhaiskasvatuksensa tulee entistä enemmän haasteellisempaan asemaan, onkin kummallista, että tämä osaamiseen hurahtanut kansa ja hallitus erityisesti haluaa sitä, että me tukeudumme siihen, että olemme edelleen kansainvälisessä vertailussa huippuluokkaa. Miksemme me halua olla osaamisen alkupolun osalta maailman paras, joka antaa sen pohjan varhaiskasvatukseen myötä osallistua ja omaksua opetuksen ja peruskoulutuksen kautta myös enemmän ja enemmän tulevaa oppimista? Onkin täysin järjetöntä — kun asiantuntijat ryttäävät tämän, (Puhemies koputtaa) miksi olemme tällaisen oppimisen vastustamisen takana?

14.58 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri sanoi, että ei ole mukavaa viedä tällaisia säästölakeja eteenpäin. Eihän teidän, arvoisa ministeri, tarvitsekaan. Tämä on laki, joka ei tuo säästöjä, mutta se romuttaa kyllä jotain hyvin perustavanlaatuisia meidän yhteiskunnastamme. Täällä hallituspuolueet sanovat, että leimaamista ja pelottelua harrastetaan täältä oppositiosta. Harrastaako leimaamista ja pelottelua myöskin OAJ, joka toteaa: "Esitys subjektiivisen päivähoito- ja varhaiskasvatusoikeuden rajoittamisesta 20 viikkotuntiin ei edistä koulutus-, työvoima-, perhe- ja lapsipoliittisia tai tuloksellisen varhaiskasvatuksen tavoitteita ja on hallituksen lapsi- ja perhepoliittisten tavoitteiden kanssa ristiriidassa. Esitysluonnos johtaa merkittävään palvelujen ja laadun heikkenemiseen, kun päiväkodin ryhmäkokoja nostetaan, henkilöstön määrää vähennetään ja lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen rajataan epäoikeudenmukaisella tavalla." Kuunnelkaa edes OAJ:ta, joka on (Puhemies koputtaa) teidän puolueenne käsissä.

14.59 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ristiriitaisuuksia on varmastikin tässä laissa monta, mutta kysyisin oppositiolta, kehen asiantuntijaan te vetoatte, kenen asiantuntijan mukaan on myöskin lapsen etu, että hän on päivähoitossa jopa 8 ja 10 tuntia silloinkin, kun toinen vanhempi on joko vanhempainvapaalla tai hoitovapaalla hoitamassa lapsia.

Oulussa on hyviä esimerkkejä tästä 9 tunnin kerhotoiminnasta, jopa sellaisia esimerkkejä, että laadukkaan päivähoidon tuntimäärä on suurempi siinä 9 tunnissa viikossa kuin tässä 20 tunnissa, kun ei tule minkäänlaisia siirtymisiä, vaan lapsi saa 9 tuntia viikossa laadukasta varhaiskasvatustoimintaa. Kysyisin ministeriltä, oletteko kuullut Oulun esimerkistä ja onko kiinnostusta ottaa sitä myöskin tämmöiseksi yhdeksi kokeiluksi. Nimittäin Oulun kaupunki (Puhemies koputtaa) on jo usean vuoden ajan halunnut tässä asiassa kokeilukunnaksi.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

15.00 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! [9 sekunnin katkos äänitallenteessa] ...hyvä nyt kuulla, että tässä on perusteena enemmänkin gallupit ja mutu-tuntuma omasta kodista kuin asiantuntijatieto, kun oppositiota täällä jopa syytetään siitä, että me kuuntelemme tässä asiantuntijoita.

Mutta erityisen huolestuttavaa minun mielestäni on se, että erityisesti kokoomuksen riveissä tämä asia esitetään niin, että tämä olisi jopa lapsen etu, nämä leikkaukset olisivat lastensuojelua edistävä asia, kun kuitenkin lastensuojelujärjestöt ovat aika yksiselitteisesti tyrmänneet tämän esityksen. Suomen Psykologiliitto jopa sanoo, että nämä leikkaukset, joita te nyt olette tekemässä, tullaan maksamaan lastenpsykiatrian ja lastensuojelun lisääntyvinä kuluina. Minun mielestäni nämä ovat aika hälyttäviä lausuntoja, ja minusta on hyvin erikoista, että hallituksen riveissä näitä ei kuunnella.

Me olemme selvittäneet aika paljon sitä, miten suomalaiset käyttävät päivähoitoa, ja se on todella selvää, että suomalaiset vanhemmat osaavat arvioida oman lapsen hoidon tarpeen. Silloin, kun vanhemmat ovat kotona, hyvin harvoin lapsi on kokopäiväisessä hoidossa, ja silloin, jos poikkeuksellisesti lapsi on kokopäivähoidossa, se perustuu lapsen etuun. Silloin on kyse lastensuojelun tarpeesta, silloin on kyse jostain syystä, jolloin tämä on lapsen edun mukaista. Mutta minun mielestäni on huolestuttavaa, että mitään tällaisia tutkimuksia, mitään näitä selvityksiä hallituspuolueissa ei tunnuta käyvän läpi, (Puhemies koputtaa) vaan enemmänkin gallupit, mutu-tuntuma omasta kodista on se, joka tätä päätöksentekoa ohjaa, ja se ei ole kyllä lasten etu. — Kiitos.

15.02 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on kääntänyt viisarit menneeseen: subjektiivista päivähoito-oikeutta rajataan, ryhmäkokoja kasvatetaan, lasten turvallisuus järkkyy ja henkilöstön työpaineet kasvavat. Laadukas varhaiskasvatus ehkäisee syrjäytymistä ja kaventaa lasten välistä eriarvoisuutta ja epätasa-arvoa. OKM teki selvityksen ja tutkimuksen varhaiskasvatuksesta. Pääosin siihen oli tiin tyytyväisiä, mutta vanhempia huolesti samat asiat kuin päättäjiä: ryhmäkoosta ja henkilöstön määrästä kannettiin huolta. Ja mikä tässä huolestuttavinta, tämä asia ei näytä edes hallitusta kiinnostavan: täällä on kolme edustajaa kokoomuksesta paikalla ja kolme keskustasta.

Mutta kysyn teiltä, ministeri: eikö lasten pitäisi nimenomaisesti olla erityisen suojelun eikä kaltoinkohtelun kohteena?

15.03 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää kristillisdemokraatteja, heidän edustajiaan rakentavista kommenteista. Tässä nähdään, että oppositiopolitiikkaa voi tehdä myös tyylillä ja rakentaen. Siitä saattaa jotakin saada aikaan. Siitä voi olla vaikka pääministeri Sipilä esimerkkinä. (Naurua) Oppositio, kuten hyvin tiedätte, aina löytää sopivat asiantuntijat, joilla voi perustella, että juuri tätä leikkausta ei tarvitse tehdä. (Paavo Arhinmäki: Missä teidän asiantuntijanne on?) OAJ:n asiantuntija tai joku muu, mitä täällä on nostettu, pystyy tarkastelemaan asiaa vain omasta näkövinkkelistään katsoen. Mutta vastuu Suomen tilasta on hallituksella. Hallituksen pitää katsoa kokonaisuutta. Ottakaa tämä kritiikeissänne huomioon.

Arvoisa puhemies! Tästä kaikesta huolimatta Suomi ottaa 5 miljardia euroa lisää lainaa ensikin vuonna. Kuten täällä on käynyt ilmi, vanhuksilta ei saa leikata, työssä käyviltä ei saa leikata, työttömiltä ei saa leikata, (Puhemies koputtaa) lapsilta ei leikata. Keltään ei saa leikata, mutta miten me teemme (Puhemies: Aika!) paremman tulevaisuuden?

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

15.04 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä valtio säästää mutta yhteiskunta ei kyllä säästä. Olen ylipäänsä huolissani siitä, että täällä korostetaan kuntien valinnanvapautta ja vastuuta, mikä on tietenkin hyvä asia, mutta samalla meillä edistetään kahden kerroksen kuntien syntymistä, koska vain osa kunnista pystyy vastaamaan tähän haasteeseen, jonka hallitus tekee poistamalla valtionosuudet ja velvoittamalla kunnat turvaamaan päivähoidon itse. Okei, Helsinki ja Valkeakoski ja jotkut yksittäiset kunnat ovat tämän pystyneet nyt hoitamaan mutta vaikkapa Kuopio ilmeisesti ei. Tämä ei ole lasten etu, että Suomeen syntyy tällainen uusi jaottelu.

Ylipäänsä kysyisinkin hallitukselta ja ministeriltä: oletteko te ajatelleet, että se jyrkkä vastareaktio, joka monista suurista kaupungeista ja kunnista on tälle esitykselle tullut, myös hallituspuolueiden kunnallispoliitikkojen suusta, voisi indikoida, että näihin säästöihin ei uskota?

Lopuksi haluaisin vielä todeta, että ymmärrän ministerin hyvän tahdon tässä asiassa mutta tämä päätös vaikuttaa perustuvan asenteellisuuteen ja mutuun ja tällaista politiikkaa Suomessa (Puhemies koputtaa) ei pitäisi tehdä. — Kiitos.

15.05 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heikkinen, te sanoitte, että täältä löytyy asiantuntija, voi repäistä laatikosta mitä tahansa asiaa puolustamaan. Olin viime kauden sivistysvaliokunnassa neljä vuotta, ja kyllä, koko sen ajan minä luotin asiantuntijoihin ja luin heidän lausuntonsa. Tätä subjektiivisen päivähoidon asiaa käsiteltiin myös viime kaudella, joten hyvin paljon asiantuntijakuulemisia siihen liittyi ja asiantuntijalausuntoja. En törmännyt yhteenkään lausuntoon, en yhteenkään asiantuntijanäkemykseen, jossa sanottiin, että rajoittamalla päivähoito-oikeutta, kasvattamalla ryhmäkokoja parannamme varhaiskasvatuksen laatua ja sillä edistämme lasten oikeutta. Jos teillä on tällainen asiantuntija tarjota, minä mielelläni lukisin tämän tutkimuksen.

Arvoisa ministeri, minä tarvitsen nyt teidän apuanne. Minä olen helsinkiläinen kuntapäättäjä. Kun me kävimme tätä asiaa Helsingissä läpi, niin me tulimme siihen tulokseen, että tässä ei ole mitään järkeä tai se ei edistä lasten oikeutta eikä tämä tule tuomaan mitään säästöjä. Päinvastoin me näimme, että tämä voi tuoda jopa meille lisää kustannuksia hallinnollisissa menoissa. Miten minä nyt, ministeri, kuntapäättäjänä voin varmistaa, koska te vetoatte siihen, että tässä esityksessä on niin paljon harkinnanvaraisuutta, että sen kautta pystytään takaamaan jokaiselle lapselle hänen tarvitsemansa määrä, eikö näin? Miten minä kuntapäättäjänä pystyn takaamaan, että siellä tarhapaikassa, kun hänen pitää esityksen mukaan päästä samaan paikkaan takaisin, (Puhemies koputtaa) se paikka on olemassa, kun vanhemmat voivat olla saman vuoden aikana työttömiä, työllisiä, opiskelijoita tai sairaita? (Puhemies: Aika!) Se lasten vaihtuvuus tulee olemaan valtavaa.

15.07 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri puhui kauniisti varhaiskasvatuksen laadusta. Samalla hän sanoi, että tämä on säästölaki, ja nuo säästöt perustuvat siihen, että nämä ryhmäkoot esimerkiksi otetaan täysimääräisesti käyttöön, ja siihen, että hyödynnetään subjektiivisen oikeuden rajaukset täysimääräisesti. Mutta miten voidaan puhua varhaiskasvatuksen laadusta, jos ryhmäkoosta yhden suhde seitsemään — eli yksi aikuinen, seitsemän lasta, kun tällaisia ryhmiä voi olla useampia siinä samassa ryhmässä — siirrytäänkin yhden suhteeseen kolmeentoista? Puhutaan 40 lapsesta osapäiväryhmässä. Kyllä siinä käy niin, että se on enemmänkin kaverisynttäriä, joka voi olla kivaa mutta jota ei yksinkertaisesti jaksakaan joka päivä.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Toinen huoli, mikä liittyy tähän subjektiivisen oikeuden rajaukseen: On tutkittu sitä, keitä ovat nuo vanhemmat, joiden lapset ovat kokopäivähoidossa, vaikka toinen vanhemmista on kotona. Siellä on lastensuojelutapauksia, siellä on erityisvanhemmuutta, siellä on maahanmuuttajavanhemmuutta, siellä on maahanmuuttajien työttömyyttä. (Puhemies koputtaa) Kyllä siellä on myös vähän niitä, joilla on toinen lapsi kotona ja asiat kunnossa. Mutta heitä tuosta kokonaisjoukosta, lapsista, on prosentti, korkeintaan kaksi.

15.08 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun subjektiivinen päivähoito-oikeus yli sadan vuoden yrittämisen jälkeen saatiin vihdoinkin 90-luvulla luotua, yksi painava peruste siihen oli se, ettei haluta sosiaalisten syiden arvioinnin leimaavan lapsia ja perheitä. Nytkö se halutaan takaisin?

Mitä tulee säästöihin: Päivähoito on todennäköisesti yksi pääsyy siihen, että toisin kuin kaikissa muissa lasten ja nuorten ikäluokissa viime vuosikymmenenä, 0–6-vuotiaiden, eli juuri päivähoitoikäisten, lastensuojelutapausten määrä ei ole noussut. Päivähoito on suhteellisen edullinen lasten ja perheiden tukimuoto ja tuottaa merkittäviä säästöjä ennalta ehkäisevästi. Vuoden kokopäivähoidon kustannus on keskimäärin 12 500 euroa, mutta lastensuojelun laitoshoidon vuosihinta on noin 104 000 euroa. On tässä iso ero. — Kiitos.

15.09 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen täällä miettinyt, että kuka hallituspuolueen kansanedustajista kuulisi lasta, huomioisi lapsen näkökulman tässä asiassa. Nyt teihin muutamaan, jotka ovat paikalla, oikeastaan haluaisin vedota ja kysyä: jos on niin, että valtaosa asiantuntijoista on sitä mieltä, että tämä heikentää lapsen etua, niin oletteko valmiit kuulemaan ja huomioimaan sen, jos on niin, että valtaosa asiantuntijoista on sitä mieltä?

Sitten toivoisin, että ministeri ei jatkossa enää sanoisi, että raskasta byrokratiaa ei tarvita, sillä joka ainut päätös pitää hallintolain mukaan tehdä jokaiselle perheelle ja hyvän hallinnon tavan mukaisesti joka ainut päätös on myöskin perusteltava. Kyseessä on iso hallinnollinen prosessi, sitä ei sovi vähätellä.

Myöskin toivoisin, että miettisitte tätä leimaantumista, koska me tiedämme, että tämä leima ei ole pelkästään ne vuodet siellä päiväkodissa, vaan se leima kulkee tämän lapsen mukana, kun hän menee kouluun, kun hän liikkuu siinä yhteisössä. Huomioikaa (Puhemies koputtaa) tämä.

15.11 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä on ollut surullista kuunnella tätä keskustelua. Erityisesti hallituspuolueiden edustajat ovat kyllä päästäneet suustaan melkoisia sammakoita. Esimerkiksi edustaja Niikko, te sanotte, että koti on lapsen paras paikka, mutta samalla te olette kuitenkin muiden hallituspuolueiden mukana leikkaamassa esimerkiksi julkisen sektorin lomia. Eikö se ole varastamista lapsen oikeudesta vanhempiensa aikaan? Siitä te ette ole lainkaan huolissanne.

Tämä on tosiaan historiallinen saavutus ollut suomalaisessa politiikassa, että on saatu subjektiivinen oikeus nimenomaan lapselle siihen varhaiskasvatukseen. Nyt tästä jotenkin on nurinkurisesti tullutkin vanhempien oikeus, mitä se ei ole koskaan ollut. Se on lapsen oikeus. Ja pitääkää se mielessänne, kun tätä lakia viette eteenpäin, (Puhemies koputtaa) että se lapsi on se ykkönen, miettikää sitä, mitä se lapsi tarvitsee.

Tästä ei tule säästöä, tämä on puhdasta ideologiaa ja tämä on ihan oikeasti todella karmeaa kuultavaa teidän suustanne.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

15.12 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tätä keskustelua on kuullut, niin täytyy kyllä hämmästellä tuon opposition näkökulmaa näihin maailman asioihin. Nimittäin uskallan sanoa omasta kokemuksesta ja myös onnellisena isovanhempiana, että äiti ja isä ovat lapsen parasta oikeutta kaikissa olosuhteissa aina — ja sitä voidaan täydentää erilaisilla järjestelmillä.

Edustaja Satonen tässä käytti hyvän puheenvuoron, esitteli tässä asiassa sen, että myös tämä sosiaalinen puoli tässä lainsäädännössä on edelleen ollut olemassa, se ei ole hävinnyt minnekään. Kyllä isä ja äiti ja perhe ovat se lapsen tuki ja turva tässä kylmässä maailmassa. Jos te kuvittelette, että se löytyy jostakin muualta, niin pikkusen ihmettelen teidän motivaatioitanne. Kyllä perhepiiri on se, joka lapselle turvaa antaa, ja sen jälkeen sitten on isovanhemmat ja muut siinä ympärillä ja koulu ja myös päiväkotit — se oikeus on edelleen olemassa, ei sitä olla viemässä minnekään, mutta te kaivatte tässä mörköjä esille, joita ei ole olemassakaan. Yksinkertainen tosiasia tässä asiassa on se, että isän ja äidin hoito on sille lapselle tärkeintä tässä maailmassa. (Puhemies koputtaa) Kodin turva on parasta turvaa, sitä ei millään mikään korvaa.

15.13 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni tässä on tullut ihan selkeästi esiin, että tämä on säästölaki, ja säästöjä tehdään aina ideologisin perustein. Tämä on ollut hallituksen suunnalta valinta. Te olette valinneet, että varhaiskasvatukseen hyökätään näillä molemmilla: toinen oli asetuksessa, ja toinen oli sitten tämä laki. Mutta minun mielestäni se on aika ihmeellistä, että hallituspuolueiden edustajat täällä sanovat, että "no, tuodaan tämä laki", mutta sitten ikään kuin toivotaan, että kunnat käyttävät tervettä maalaisjärkeä, eivät ota tätä käyttöön. Eihän se näin mene.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kuulla tästä käytännön tilanteesta ministerin suusta. Miten olette tässä hallituksen esityksessä huomioineet tämän, että samassa ryhmässä tulee olemaan kokopäivälapsia, osapäivälapsia ja sitten vielä niitä lapsia, jotka ovat vain muutaman päivän viikossa siellä? Ja alkää vedotko siihen, että nykytilanne on sellainen jo, koska tämä (Puhemies koputtaa) pahentaa tilannetta, ja vielä kun puhutaan suuremmista ryhmistä tulevaisuudessa.

15.14 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan aluksi totean, että jatkossakin jokaisella lapsella säilyy subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen — tämä on tärkeä asia — ja tuo minimi on säädetty korkeammaksi kuin monissa muissa naapurimaissa.

Yhdyn huoleen siitä, että tässä ikään kuin säästetään molemmista päistä. (Välihuutoja) Tämä raja on yksi asia, mutta sitten on tämä aikuisten aika. Varhaiskasvatuksen laatu tulee siitä, että aikuisilla on aikaa lapsille, ja kyllä tässä röntgenhoitajanakin tuntuu, että tässä mennään ihan luihin asti. Kyllä haluan esittää sen saman kysymyksen, jonka esitin kyselytunnilla, että on järkevää, että säädöksetkin ovat järkeviä. Ja pohdin vielä sitä täällä eduskunnassa, että kun meillä on osapäivälapsille erilainen mitoitus aikuisten aikaa kuin kokopäivälapsille, niin voisiko ministeri vielä avata tässä sitä, voisimmeko me yhdessä tämän osalta jotain tehdä, koska todella tärkeää on se, että kaikki lapset ovat samanarvoisia. Tiedän, että olette vaikeassa raossa, mutta meidän pitää yhdessä katsoa lasten parasta. Ja kysyn vielä, (Puhemies koputtaa) voisitteko... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

15.15 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin edustaja Sarkomaa: Ruotsissa jokaisella lapsella ja perheellä on oikeus 15:een maksutomaan varhaiskasvatustuntiin, minkä jälkeen perhe maksaa näkemänsä tarpeen mukaisesti niin paljon kuin sitten haluaa tunteja käyttää, kun Suomessa me maksamme varhaiskasvatuksesta normaalin varhaiskasvatusmaksun.

Kyllä täytyy myös todeta se, että missä on se keskusta, joka viime kaudella vaati, että jokaisella perheellä pitää olla oikeus päättää oman lapsensa varhaiskasvatuksesta tai perheen tai lapsen elämäntilanteesta.

Ja sitten täällä on tuotu esille, muun muassa edustaja Saarikko totesi, että on hyvä, että tätä lakia on valmisteltu todella hyvin. Täytyy valitella, että näin valitettavasti ei ole, koska esityksen vaikutusten arviointi on tehty lähes 11 vuotta sitten ja se on ollut perustana tälle lainsäädäntövalmistelulle.

Arvoisa ministeri, te totesitte myös sen, että asiantuntijat ovat olleet tässä mukana, mutta valitettavasti kaikki ne asiantuntijat, joita me olemme kuulleet valiokunnassa tai muuten, ovat todenneet, että tämä lainsäädäntö ei toteuta lapsen oikeutta, minkä takia kysynkin teiltä: mitkä ovat ne perusteet, millä te perustelette tätä esitystänne?

15.17 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kauan kuin muistan, valtiovarainministeri on joka vuosi ehdottanut, että säästetään lasten varhaiskasvatuksesta, ja subjektiivinen päivähoito-oikeus on ollut sellainen asia, josta koettiin, että se oli liian paljon: että naiset saivat liian paljon aikaan eduskunnassa. Siinä mielessä on itse asiassa aika mielenkiintoista, että täällä puhutaan vanhemmista ikään kuin tässä ei olisi sukupuolikysymys myöskin olemassa. Naiset tekevät huomattavasti enemmän osa-aikatyötä, tekevät määräaikaisia töitä, joten kysymys on hyvin paljon myöskin siitä, miten tämä vaikuttaa naisten elämään ja mahdollisuuteen osallistua työmarkkinoihin. Ja mitä se tarkoittaa sitten niiden lasten kohdalla, jotka joutuvat edestakaisin vekslaamaan, kun tehdään määräaikaisia? Pienten lasten äitien kannalta selvästi tämä sukupuolijakauma on hyvin hyvin erilainen.

Säälän kyllä tässä nyt aika paljon ministeri Grahn-Laasosta, joka joutuu yksin tässä edustamaan kolmea hallituspuolueiden miestä, jotka ovat tehneet tämän raa'an päätöksen. Mielestäni säästöt ymmärretään, mutta ne ovat prioriteetteja. Ne ovat aina olleet — myöskin 95, kun taisteltiin, kyllä se oli tosi kova kovaa vastaan. Ja naiset yhdessä tekivät sen: ajateltiin, että tämä on asia, josta Suomen (Puhemies koputtaa) hyvinvointi rakentuu.

15.18 Veera Ruoho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä mietin mielessäni, mitä ne vanhemmat, jotka parhaillaankin hoitavat lapsiaan, ovat työttömiä ja vähän koulutettuja, miettivät kuunnellessaan teitä, arvoisat kansanedustajat, jotka suorastaan kauhistellette näitten työttömien mukamas laadutonta kasvatusta. (Eduskunnasta: Herranjestas! — Välihuutoja) Retoriikkanne mukaan vain korkeakoulutetun päiväkotihenkilökunnan varhaiskasvatus olisi ainoa tie hyvään tulevaisuuteen.

Äitinä koen olevani myös tässä asiassa asiantuntija. Enemminkin tuolla päiväkotien puolella henkilökunta on huolissaan siitä, jos lapsi joutuu olemaan pitkän päivän päiväkodissa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä muutaman vastauspuheenvuoron, joiden jälkeen sitten ministeri vastaa, ja sitten mennään puhujalistaan ainakin joksikin ai-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

kaa. Nämä henkilöt ovat edustajat Niikko, Heikkinen, Krista Kiuru, Karimäki, Uotila ja Östman.

15.19 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuunnelkaapas nyt, oppositio, tarkasti. Ei päivähoitojärjestelmää alkujaan luotu työttömiä ja kotona olevia vanhempia varten, vaan niitä vanhempia varten, jotka pääsevät töihin (Eduskunnasta: Lasta!) ja saavat lapsen hoitoon. Tämä on se lähtötilanne, miksi tämä tehtiin, että lapset saavat laadukasta päivähoitoa.

Nyt, edustaja Kiljunen, te mainitsitte, että tässä hallituksen esityksessä on se hyvä puoli, että 15 tuntiin asti jokainen lapsi ja perhe saa maksutonta varhaiskasvatusta, elikkä tämä on etu niille pienituloisille ja keskituloisille henkilöille, jotka saavat tätä. (Välihuuto) — Niin, mutta tämä on kuitenkin maksutonta heille, eikös ole? (Eduskunnasta: Ei! — Välihuutoja) — No, sitten vedän sen takaisin.

Mutta edustaja Nylander, mainitsitte, että päivähoito-oikeuden rajaaminen on säästötoimi. Se on totta, tämä on säästötoimi. (Eduskunnasta: Kyllä!) Mutta tämä esitys ei kuitenkaan heikennä lapsen oikeutta (Puhemies koputtaa) kokoaikaiseen päivähoitoon, jos lapsen etu sitä vaatii. Elikkä jos lapsen etu vaatii sitä, niin lapsi saa (Puhemies koputtaa) joka tapauksessa kokopäiväisenä (Puhemies: Aika!) sen hoidon.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan edustaja Rinne tähän väliin, koska hän oli siellä niin torpakkaana.

15.20 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä on puhtaasti arvovalinnasta kysymys. Tässä lähdetään leikkaamaan sellaisten perheitten lasten etua, jotka tarvitsevat yhteiskunnan tukea. Kaikissa perheissä ei ole sellainen tilanne, jossa aikuiset kykenevät huolehtimaan niistä lasten asioista, ja sitä varten tarvitaan varhaiskasvatusta, joka antaa mahdollisuuden tulevaisuuteen, samanlaisen lähtökohdan kaikille lapsille. Tässä on kysymys jakamattomasta ihmisarvosta, lasten oikeudesta saada samanlainen arvokas lähtökohta omalle elämälleen kaikissa tilanteissa, kaikissa perheissä.

15.21 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos oppositio ei nyt möllisäsi niin kovasti, niin kerralla voisi kuulla sen, mitä edustaja Heikkinen edellisessä puheenvuorossaan totesi. Minä en väittänyt, etteivätkö nämä asiantuntijat olisi asiaperustein tässäkin asiassa perustelleet, miksi juuri nyt ei näistä asioista saisi leikata. Mutta yritin sanoa mölynne yli, että joka leikkaukseen löydetään sopivat asiantuntijat perustelemaan, miksi juuri siitä ei saa leikata, aivan varmasti. Ja aivan... (Välihuuto) — Ole hilj... Anteeksi. Jos saan puhua loppuun. — Aivan samalla tavalla hallitus löytää asiantuntijat perustelemaan, miksi jostakin voidaan leikata. On arvovalintakysymyksiä, mutta kun tilanne, taloustilanne, on mikä on, että kaikesta pitää leikata, niin leikkauksia vain täytyy tehdä. Ei tämä kivaa varmasti kenellekään ole, mutta pitäisi periaatteellisesti ymmärtää se, että asiantuntijoita löydetään joka ikiseen politiikanlohkoon, jolla voidaan omaa kantaa perustella. (Välihuutoja) — Kyllä se vain näin on.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Arhinmäellä oli kysymys.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

15.22 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lyhyt kysymys. Kaikkea vastustamaan löytyy asiantuntija, mutta nyt haluaisin kysyä ministeriltä: Löytyykö yhtään varhaiskasvatuksen ja päivähoidon asiantuntijaa, jonka mielestä tämä on hyvä ratkaisu? Ja voisitteko te, ministeri, nyt kertoa ne asiantuntijat, jotka ovat suositelleet asiantuntemuksensa pohjalta tällaista ratkaisua, jota te nyt olette tekemässä?

15.23 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta olisi nyt tärkeintä, että pannaan tosiasiat pöytään. Sen takia me tulimme tänne arvioimaan lähetekeskustelussa, onko tässä riittävästi vaikutusarviointia, riittävästi tietoa pöydällä. Minä, ministeri, kysyin teiltä ihan aidosti äsken, säästelettekö te totuutta. Minusta se on aika olenainen kysymys. Miksi tässä ei kerrota, että viime kaudella tämänkaltaisen esitys ei tullut koskaan eduskuntaan juuri sen vuoksi, että selvisi asiantuntijaselvityksissä, että tästä ei tule tulemaan säästöä? Ensinnäkin työttömiä ei voitu ottaa tähän mukaan, koska perustuslaillinen ennakkotapaus on jo olemassa, jolloin tästä säästöstä kaatuu yli puolet. Sen jälkeen tästä säästöstä tulee kaatumaan tämä toinenkin puoli, koska tosiasia on se, että lapsia ei voi kohdella niin, että toisessa lapsiryhmässä on 24 lasta ja toisessa 39. Teetimme arvioinnin isoimmissa kunnissa, lähes 30 kunnassa, ja selvisi, että näin tulisi käytännössä toteutumaan. Ja perustuslakivaliokunta joutuu arvioimaan tästä näkökulmasta, onko mahdollista kohdella lapsia eri tavalla.

Lopulta perustuslaki suojaa myös sen, että keneltäkään ammattiryhmältä ei voi lähteä neljänneistä palkasta, ja tältä osin perhepäivähoitajille (Puhemies koputtaa) kävisi juuri näin. Siksi, ministeri, olisi nyt reilua, että kertoisitte eduskunnan edessä, miksi te toitte tämän lain tänne, kun se kaatuu juuri näistä säästösyistä. Onko tämä sittenkin (Puhemies: Aika!) ideologinen esitys?

15.24 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Laadukas varhaiskasvatus tukee ja kannattelee lasta, tämä esitys on lapsen edun vastainen. Hallituspuolueiden edustajat eivät ole pystyneet puolustelemaan esitystä kuin mututuntemuksilla ja oman perheen kokemuksilla.

Tässä esityksessä lisänä tuleva tarveharkinta sisältää paljon haasteita, esimerkiksi sen, että joka ikinen perhe joutuu tästä lähin perustelemaan tarpeen kokopäiväiselle hoidolle. Se lisää byrokratiaa, ja toisaalta kokopäivähoitoon oikeutettujen osalta se leimaa ja stigmatizoi niitä perheitä, jotka erikseen joutuvat anomaan lupaa kokopäivähoitoon. Ja kolmanneksi, keskimäärin Suomessa tehdään osa-aikatyötä 30 tuntia viikossa, joten 20 tuntia päivähoitoa ei riitä kattamaan työelämän tarpeita. Esitys ei siis vastaa nykypäivän pirstaloituneeseen työelämään eikä missään nimessä ole lapsen edun mukainen.

Kysyn ministeriltä: miten on tehty vaikutusten arvioinnit tämän byrokratian ja kustannusten suhteen? Pakkohan näitä on olla tehty, sillä ne lisääntyvät niin valtavasti.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä siis kaksi vastauspuheenvuoroa, edustajille Uotila ja Östman, sen jälkeen ministeri. — Edustaja Uotila, olkaa hyvä.

15.25 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysymys on todella lapsen oikeudesta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja päivähoitoon. Mutta kysymys on myös taloudesta. Tässä talossa on käsitellyssä julkisen talouden suunnitelma — asiantuntijalausunnot eivät ole vielä julkisia, koska mietintöä ei ole jätetty — ja on aivan

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

selkeä viesti: kaikista suurin virhe hallitukselta on se, että se ampuu itse itseään siihen Suomen tärkeimpään tukijalkaan, joka on osaaminen ja koulutus ja tutkimus. Laadukas varhaiskasvatus on tärkein osa, pitkävaikutteisoin osa, tätä kokonaisuutta. Ja niin kuin täällä on todettu, OECD on muun muassa arvioinut, että jokainen euro, joka laitetaan laadukkaaseen varhaiskasvatukseen, tulee seitsenkertaisesti takaisin yhteiskunnalle. Mikä ihmeen laskuoppi hallituksella on käytössä, jos ei seitsenkertainen tuotto tärkeässä asiassa, joka samalla palvelee lasten oikeuksia, tule kysymykseen? Miksi leikataan ja aiheutetaan mittamatonta vahinkoa pitkälle tulevaisuuteen?

15.26 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Iloitsin siitä, että pääministeripuolueen edustaja Heikkinen kiitti KD:n eduskuntaryhmää rakentavasta toiminnasta. On hyvä, että se on pantu merkeille, ja olin jotenkin kuulevinani, että tämä asia tullaan huomioimaan sitten, kun oppositiopuolueitten vaihtoehtobudjetit käsitellään — että jonkunlaista palkintoa odotamme. (Naurua)

"Ehdotetun lain mukaan varhaiskasvatus olisi kuitenkin aina järjestettävä nykyisen laajuusena, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se on muutoin lapsen edun mukaista." Näin lukee tässä lakiesityksessä, niin että siinä mielessä ihmettelen tätä kovaa keskustelua. Mutta haluaisin kysyä ministeriltä: miten tämä arviointi tehdään, miten katsotaan lapsen tarpeen näkökulmasta?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri vastaa — 5 minuuttia enintään, olkaa hyvä — ja sen jälkeen puhujalistaan.

15.28 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän tästä keskustelusta ja evästyksestä, ja nyt tämän jälkeen tietysti valiokunnat pääsevät eduskunnassa työhön ja asia etenee sitten myöhemmin tänne saliin. Mutta haluan kuitenkin muistuttaa isosta kuvasta eli siitä tosiasiasta, että meillä ei nykyisellä talouskehityksellä ja väestörakenteen muuttuessa ole varaa kaikkiin niihin palveluihin, jotka on hyvinä aikoina säädetty. Tämä hallitus joutuu tekemään suuret säästöpäätökset johtuen tästä vaikeasta taloudellisesta tilanteesta ja niistä meidän synkistä tulevaisuudennäkymistä Suomessa. Me sovimme hallitusneuvotteluissa 4 miljardin euron leikkauksista, joiden yksi osa tämä on, ja on mielestäni kohtuutonta sanoa, että erityisesti joutuisimme tässä kurittamaan nyt lapsiperheitä, koska ihan yhtä lailla me toisina päivinä täällä joudumme keskustelemaan työssä käyviin kohdistuvista työelämäuudistuksista, eläkeläisten asumistuesta, opiskelijoista, työttömistä, lapsiperheistä, siis käytännössä ihan kaikista. Eli me olemme Suomessa siinä tilanteessa, että me joudumme hakemaan säästöjä kaikkialta, ja tämä on erittäin valitettava tilanne, mutta toivon sille ymmärrystä. Tiedän, että kukaan täällä ei mielellään näitä säästölakeja käsitelisi, mutta pitää katsoa tulevaisuuteen ja on pakko tehdä välttämättömät teot, että Suomen talous saadaan paremmalle uralle kuin Kreikassa.

Näistä säästöistä vielä, kun kysyttiin, mihin nämä luvut perustuvat: Vielä toistan sen, että valtiovarainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijoiden virkavastuulla tekemiin laskelmiin nojaavat nämä talousluvut ja nämä arviot taustalla. Samoin sen sanon vielä, että perustuslakivaliokunnalla on tietysti se vastuu katsoa nämä perustuslailliset näkökulmat vielä ennen tämän lain hyväksymistä.

Samoin tähän byrokratiakysymykseen, kun se on noussut tässä esille: Sitä erityisesti pidin tärkeänä tässä lain valmistelun yhteydessä, että varmistetaan, että mitään monimutkais-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

ta hallinnollista, byrokraattista systeemiä ei rakenneta vaan että tämä varhaiskasvatusoikeuden määrittely perustuisi siinä arjessa perheiden ilmoitukseen ja siihen normaaliin kommunikointiin, joka perheiden ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan välillä on.

Ennen vanhaan ehkä hyvinkin pitkälle puhuttiin lastentarhoista ja päivähoidosta ja niin edelleen ja näin miellettiin varhaiskasvatus. Silloin puhuttiin ja lähdettiin ikään kuin vanhempien tulokulmasta ja vanhempien tarpeista ja mietittiin, että mitä lapsille sillä aikaa, kun vanhemmat ovat töissä ja niin edelleen. Mutta tänä päivänä tämä näkökulma on täysin toinen, ja me nimenomaan kaikessa varhaiskasvatuksen kehittämisessä lähdemme siitä lapsen tulokulmasta ja lapsen lähtökohdista, ja siinä työssä nyt ensimmäistä kertaa rakennetaan varhaiskasvatuksen perusteita ja sitä jatkumoa, missä varhaiskasvatus on osa meidän koulutusjärjestelmäämme. Tämä laadullinen harppaus, johon uskon, tulee sitä kautta, että me pystymme paitsi näitä varhaiskasvatuksen perusteita käyttämään hyödyksi myöskin henkilökunnan osaamistasoa nostamaan, ja olen iloinen siitä, että hallitus on päättänyt lisätä yliopistokoulutettujen lastentarhanopettajien koulutusmääriä ensi vuodesta alkaen.

Toivon, että tämä perheiden pelottelu tästä varhaiskasvatuksen laadusta loppuisi. Se on kohtuutonta: suomalainen varhaiskasvatus on laadukasta, ja varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat sitoutuneita, hyviä, lapsirakkaita ihmisiä, jotka tekevät sitä täysillä, täydellä ammattitaidolla. Annetaan heille se tunnustus siitä työstä ja luotetaan siihen, että he pystyvät vaikeassakin tilanteessa turvaamaan sen lapsen hyvän kasvun ja hyvän, laadukkaan varhaiskasvatuksen siellä, yhdessä perheiden kanssa tietenkin.

Vielä ennen kuin lopetan, ettei synny väärää mielikuvaa, alleviivaan: varhaiskasvatusoikeus ei poistu, se subjektiivinen oikeus, jota täällä salissa on hehkutettu ja kehuttu, ei poistu mihinkään. Eli jokaisella lapsella on oikeus jatkossa 20 tuntiin entistä laadukkaampaa varhaiskasvatusta, mikä on viisi tuntia enemmän kuin Ruotsissa. Kansainvälisesti vertailtuna tämä meidän varhaiskasvatusjärjestelmämme myös näiden valitettavien leikkausten jälkeen kestää kaiken vertailun, ja voimme olla siitä ylpeitä.

15.32 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitän alkuun, että ministeri on paikalla. Minusta se on tärkeä signaali siitä, että haluatte kuulla, mitä eduskunnalla on sanottavana. Ja koska viime kaudella olimme molemmat tässä työssä mukana, subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamista koskevassa keskustelussa, niin on reilua, että olette nyt tässä paikalla myöskin sitten tuomassa esiin niitä näkökulmia, miksi päädyttiin tuomaan tämä esitys eduskuntaan, kun viime hallituskaudella nimenomaan päädyttiin siihen, että tätä esitystä ei anneta. Huolimatta siitä, että kokoomus olisi tämän esityksen halunnut antaa, niin nämä säästöt, jotka oli laskettu tapahtuvaksi, osoittautuivat sellaisiksi, että säästöä ei aidosti tule. Sen takia, hyvät kansanedustajat, ajattelin, että kerron hiukan siitä, mitä tapahtui viime kaudella ja miksi tämä esitys subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisesta olisi syytä jättää säätämättä.

Arvoisa puhemies! Sivistys, valinnanvapaus, ne ovat aika isoja arvoja, niin kuin ihmisarvokin, ja sillä mitataan useimmiten sitä, minkälaista ideologiaa kukakin sitten kannattaa, kun näitä arvoja uhmaa. Tässä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisessa on kysymys erityisesti siitä, että sivistyksellä, valinnanvapaudella tai jakamattomalla ihmisarvolla ei olekaan ihan samanlaista arvoa kuin ennen. Suomi on menestynyt OECD-tutkimusten mukaan erityisesti sillä, että meidän varhaiskasvatukseen on pantu se paino, että jo-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

kaisella lapsella on ollut tasavertainen ja tasa-arvoinen mahdollisuus saada varhaiskasvatusta. 1990-luvun aikaan, lamankin aikaan meillä riitti tähän rahaa.

Arvoisa puhemies! Koska aika rientää, niin lähden heti tarkastelemaan tätä säästövaikutusta. Ensinnäkin totean, että tämä esitys tulee tulemaan kalliimmaksi kuin nyt esitetyt säästöt tässä lakiesityksessä antavat ymmärtää. Sen vuoksi on tärkeää, että kaikki keskittyvät siihen, minkä takia on tärkeää käydä nämä säästöt kertaalleen vielä läpi. Jos tässä tavoitellaan nyt tätä noin 60 miljoonan säästöpakettia, niin viime hallituskaudella ei voitu ottaa työttömiä ja heidän lapsiaan tähän mukaan sen takia, koska perustuslaki tuntee yhden ennakkotapauksen, jossa samankaltaista työmarkkina-asetelmaa on arvioitu suhteessa etuuksiin ja todettu, että työttömän pitää olla kotona ja erilaisilla työpaikoilla ja työssä hakumatkoilla päivittäin, jolloin hänen tehtävänsä ei ole hakea ja hoitaa lasta kotona, vaan lapsi on päivähoidossa ja työtön hakee töitä. Tämä ennakkotapaus johti siihen, että tätä työttömien lasten subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamista ei voitu ottaa tähän viime kauden esitykseen mukaan. Nyt, ministeri, te ette puhu tästä mitään, ja minusta olisi reilua, että eduskunnan edessä kertoisitte, että näin tosiaan oli. Tätä perustuslaillista tosiasiaa ei ole pyörretty tänäkään päivänä, että näin tämä on.

Toinen iso ongelma oli viime kaudella se, josta sitten kaikki hallituspuolueet tulivat yksimieliseen kantaan, että ei voi olla mahdollista. Perustuslaillisesti ongelma tulee siitä, että meidän laki tänä päivänä mahdollistaa 1/13-ryhmäkokosäntelyn, joka tarkoittaa sitä, että osapäivälapset ovat isommissa ryhmissä. Mutta koska tätä asetusta ei ole käytännössä toteutettu osapäivälasten osalta ja siitä teetetty erillinen kysely todisti, että oli vain joitakin muutamia kieliryhmiä koko valtakunnassa, jotka olivat tätä osapäivälasten asemaa tällä tavalla mitoittaneet, ja koska tämä lakikohta oli jäänyt kuolleeksi kirjaimeksi, niin siitä syystä johtuen perustuslakivaliokunta joutuu nyt arvioimaan, ettei voikaan. Kun nykytilanne on se, että osapäivälapset ovat tässäkin tilanteessa samankokoisissa ryhmissä kuin kokopäivälapset, niin tämä muutos on edessä. Ja käytännössä — mitä täällä sanoi äsken edustaja Sarkomaa, joka pyysi vielä hallituspuolueen jäsenenä hallitusta miettimään, että pitäisikö tämä mitoitus muuttua — näin ollen tämän mitoituksen muuttaminen maksaa 30 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa sitä, että jäädään 10 miljoonaa euroa pakkaselle. Eli tämä ideologinen valinta säästää tästä kohdasta saattaa johtaa siihen, että tulee miinusmerkkistä säästöä. Joudutaan siis maksamaan siitä, että tästä voidaan säästää. Tämä mitoitus on muutettava.

Sitten kolmantena: Tuntuu erittäin epäoikeudenmukaiselta, niin kuin perustuslakikin toteaa, että yhdelle ammattiryhmälle voi asettaa sellaisen uuden lakiesityksen vaatimukseksi, joka vie jonkun ryhmän ansiotason merkittäväällä tavalla heikemmäksi. Eikö se ole aika iso heikennys, jos me puhumme useiden tuhansien perhepäivähoitajien palkan leikkauksesta, joka on neljännes? Minusta nämä ovat aika isoja kysymyksiä, joita ei ole arvioitu ollenkaan tässä. Siksi ei pitäisi säästellen puhua totuudesta.

Arvoisa puhemies! Pakko todeta vielä muutama asia. Minua ihmetyttää se, miksi mentiin muuttamaan sitä, että meillä on osapäivälasten mitoitus, mikä tarkoittaa sitä, että tänä päivänä 5 tuntia päivässä ollaan osapäivälapsia, ja nyt hallitus on päättänyt kuitenkin, että se on 4 tuntia. Viime kaudella puhuttiin siitä, että se on 5 tuntia juuri siksi, että varmistetaan, että jokainen lapsi voisi saada siinä päiväkotirytymissä sopivan ajan sitten ikään kuin olla se osapäivälapsi. Tästä syystä ihmettelen sitä, että tarjotaanko lämmintä ruokaa näille lapsille kaikissa Suomen kunnissa, jos sitä erikseen ei mainita. Ja tästä syystä johtuen viimeksi 5 tuntia asetettiin tämän osapäivälapsen päiväkohtaiseksi tarpeeksi, jotta voidaan varmistaa, että saadaan myöskin lämmin ruoka. Nyt on päädytty siihen, että lapsi voi olla

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

vaikka putkeen nämä heti alkuviikon, ja silloin esimerkiksi jää moniin pedagogisiin riensioihin osallistumatta, kun monta päivää ollaan ilman varhaiskasvatusta kokonaan. Se on tietenkin aika iso näkökulma, kun me puhumme oikeudesta, joka on luonteeltaan tänä päivänä pedagogista varhaiskasvatusta. Minusta olisi reilua, että saisimme tietää, miksi tämä varhaiskasvatusoikeus ei olisi enää 25:tä tuntia vaan 20 tuntia. Ja turha vedota Ruotsin malliin, koska Ruotsissa on ilmainen tämä varhaiskasvatuksen osuus, joka on tällä tavalla rajattu.

Arvoisa puhemies! Todettava on sekin, että tämä byrokratia, joka on annettu tähän lain kääntöpuoleksi, tulee johtamaan siihen, niin kuin hallitus itsekin arvioi, että tosiasiaassa noin 10 prosenttia lapsista olisi tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisen piirissä ja siitä jopa lähes 4 prosenttia olisi näitä lapsia — 90-luvulla tehdyn arvion mukaan — joilla olisi tarvetta erityiseen syyhyn, jonka vuoksi kuitenkin sitten subjektiivinen päivähoito-oikeus kokonaisuudessaan tulisi. Nyt kun nämä luvut ovat näin vanhoja, niin todellisuus on varmaan toista eli yhä useampi lapsi olisi joka tapauksessa tämän piirissä. Tulee valtavan byrokraattinen hanke, joka maksaa entisestään, kun nämä vaikutukset on väärin arvioitu, kun tiedot ovat niin vanhentuneita.

Arvoisa puhemies! Totean lopuksi vielä senkin, kun näitä kustannuksia nyt on arvioitu ja todettu, että tämä on säästölaki: Jos tämä kerran on säästölaki, niin minusta on reilua siten todeta, että juuri näin paljon tulee säästöä. Mutta kun niitä säästöjä ei tule ja niistä on tarkat selvitykset tehty viime kaudella, niin olisi reilua, että ne olisivat myös eduskunnan käytettävissä. Ja kun säästöä ei tule, niin keskeiseksi kysymykseksi nousee — varsinkin kun Kuntaliitto ja Opetushallitus ovat molemmat todenneet, että säästöä ei tule, hyvä kun tulee puolet näistä säästöistä — miksi tämä viedään läpi sitten, jos tästä kerran säästöä ei tule ja tällä suomalaista kansantaloutta ei paikata.

Näiltä osin keskeiseksi kysymykseksi tulee se, että emmekö me otakaan vakavasti sitä suurta muutosta, joka tehtiin: 41 vuotta vanha päivähoitolaki muuttui varhaiskasvatuslaiksi, jonka suurin helmi oli siinä, että jokaiselle lapselle tuli oikeus varhaiskasvatukseen. Se ei ole enää vanhempien oikeus päivähoitoon lapselleen, vaan se on lapsen oikeus varhaiskasvatukseen. Minkä takia tämä lapsen oikeus varhaiskasvatukseen, heti kun silmä välttää, säästösyistä halutaan rajata? Jos joka toinen köyhä lapsiperhe on tilanteessa, jossa vanhempi tai jopa molemmat vanhemmat ovat kotona — ajatelkaa, siis köyhissä lapsiperheissä vain joka toisessa käydään töissä — niin kyllä me aiheutamme köyhille lapsille tosi suuren gäpin siihen, miten leimaudutaan, miten näyttydytään, miten segregatio, huono-osaisuus rupeaa kasvamaan juuri näissä perheissä.

Se oli uskomaton suunnanmuutos 90-luvulla, kun 90-luvun lamassakin oli varaa siihen, että jokainen lapsi koulutuksellisen tasa-arvon näkökulmasta oli samalla viivalla, olivatpa hänen vanhempansa missä tahansa työmarkkina-asemassa. Ja tämän toteaa myöskin hallituksen oma esitys. Minusta se on kova juttu, että hallituksen oman esityksen perustelutekstissä lukee suurin piirtein niin, että koulutuksellisen tasa-arvon ja perustuslain näkökulmasta on ongelmia. Todetaan, että lapset joutuvat eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, mikä on tämän perheen elämäntilanne. Kun hallitus itse omassa esityksessään näin linjaa, niin pelottavaltahan tämä tuntuu. Miksi näitä perustuslaillisia näkökulmia ei avattu enempää? Miksi näitä selvityksiä, jotka tehtiin, ei tuotu tarkemmin tarkasteltavaksi? Ja miksi näitä asiantuntijoita ei tämän enempää kuunneltu? Eli siksi, arvoisa puhemies, minä en jaksa uskoa, että kysymys on säästöistä, vaan kysymys on sellaisesta ideologisesta valinnasta, jota perustellaan (Puhemies koputtaa) säästöillä, joita ei ole syntymässä.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

15.43 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Kuten on aikaisemmin todettu, niin meillä on tänä syksynä käsittelyssä paljon huonoja leikkauspäätöksiä. Tämä on todennäköisesti niistä kaikista kuitenkin se lyhytnäköisin ja haitallisin. Pahoin pelkään, että juuri varhaiskasvatukseen tehtävät rajaukset ja leikkaukset ovat ne, joiden kohdalla ensimmäisenä tullaan toteamaan, että tehtiin todella iso virhe. Kuten taloustieteen professori Sixten Korkman lokakuun alussa totesi, on tämä yksinkertaisesti tyhmä päätös.

Rajaamalla subjektiivinen päivähoito-oikeus puolipäiväiseksi niiden lasten kohdalla, joiden vanhemmat ovat työttöminä tai hoitovapaalla, tulee tämä rajausta kohdistumaan hyvin moneen sellaiseen lapseen, joka hyötyisi kaikista eniten varhaiskasvatuksesta. Hyvänä esimerkkinä ovat maahanmuuttajataustaiset perheet. On todella ristiriitaista puhua kotouttamisen ja kielen osaamisen edistämisestä, jos samaan aikaan tehdään näiden tavoitteiden kanssa täysin ristiriidassa olevia päätöksiä. On myös ristiriitaista puhua työllisyyden edistämisestä, jos samaan aikaan tehdään linjauksia, jotka hyvinkin voivat vaikeuttaa monien vanhempien työnhakua. Minusta on surullista, että maassa on hallitus, joka perustaa lainsäädäntöä vanhentuneisiin ennakkoluuloihin esimerkiksi työttömien arjesta ja ajankäytöstä.

Tämän lisäksi esitys kokopäivähoidon mahdollistamisesta, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se on muutoin lapsen edun mukaista, eriarvoistaa perheitä ja luo varhaiskasvatukseen sellaisia leimaavia piirteitä, joista muuten on pyritty eroon perheille suunnattujen matalan kynnyksen palveluiden osalta. Jatkoissa siis tiettyjen perheiden pitää erikseen anoa ja perustella tarvetta kokopäivähoitoon. Tehtävä tarveharkinta todennäköisesti vaihtelisi alueittain, mikä lisää eriarvoisuutta ja tulee hyvin todennäköisesti myös kasvattamaan kynnystä anoa kokopäiväpaikkaa juuri niiden perheiden kohdalla, jotka eniten hyötyisivät siitä.

Hallituksen esityksen mukaan kunta voi pyytää selvitystä tai jopa muilta viranomaisilta saatuja lisäselvityksiä tai asiantuntijalausuntoja. Minä kysynkin, millä tavalla tällainen hallinnollinen menetelmä on lapsen edun mukainen.

Lapsiasiavaltuutettu toteaa omassa kannanotossaan muun muassa, että eriarvoisuutta voi lisätä myös se, että kokopäiväisen varhaiskasvatusoikeuden saaminen perustuu laajaan ja väljään tarveharkintaan, jota säännellään erittäin niukasti. On mahdollista, että asiantuntijalausuntojen toimittaminen muodostuu pääsäännöksi. Erilaisten selvitysten ja lausuntojen hankkiminen voi olla erityisen hankalaa juuri niille perheille, joiden lapset eniten hyötyisivät kokopäiväisestä varhaiskasvatuksesta. On siis mahdollista, että perheet leimautumisen pelossa jättävät hakematta kokopäiväistä varhaiskasvatusoikeutta tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden perusteella. Näin heikoimmassa asemassa olevat lapset ja perheet jäisivät vaille kokopäiväisen varhaiskasvatuksen tukea.

Pidän myös erittäin kyseenalaisena, että hallituksen arviot tästä todella merkittävästä lasten hyvinvointiin vaikuttavasta rajauksesta perustellaan arvioilla säästöistä, jotka perustuvat vuonna 2004 selvitettyihin tietoihin. Kuntaliiton arvio tästä saatavasta säästöstä on myös puolet pienempi kuin hallituksen. Mitään varmaa tietoa saatavista säästöistä ei toisin sanoen ole.

Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen rakentuu myös hyvin vanhanaikaiseen käsitykseen vakituisesta kokoaikatyöstä kaikkia vanhempia koskevana normina. Niin työ kuin työmarkkinat ovat kuitenkin jatkuvassa murroksessa, elämäntilanteet voivat vaihtua nopeallakin aikavälillä, ja yhä useampi tekee työtä epäsäännöllisinä aikoina. Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajausta voi tuottaa merkittäviä ongelmia esimerkiksi keikkatyötä

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

tekeville vanhemmille, joiden työvuorot ja työajat muuttuvat. Mikäli rajausta tehdään, tuottaa se merkittävästi uutta hallinnollista työtä niin vanhemmille kuin myös varhaiskasvatukseen ja kuntien ammattilaisille, jotka jatkuvasti joutuvat ilmoittamaan ja seuraamaan työtilanteen muuttumista. Lapsille tämä tarkoittaa päiväkotirutiinien jatkuvaa muuttumista sekä mahdollisesti myös ryhmien vaihtamista.

Arvoisa puhemies! Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen yhdistettynä ryhmien kokojen kasvattamiseen tulee sekä heikentämään varhaiskasvatuksen laatua kaikkien lasten kohdalla että lisäämään yhteiskunnallista eriarvoisuutta. Minusta meidän pitäisi tietää paremmin.

15.48 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kyse päivähoidossa on siitä, mikä on lapselle parasta. Päiväkodissa lapset oppivat sosiaalisia taitoja ja kasvavat turvallisessa ympäristössä. On tutkittu, että laadukas varhaiskasvatus on avainasemassa elämässä pärjäämisen kannalta. Suomen järjestelmän parhaita puolia on se, että olemme tähän asti olleet takaamassa kaikille lapsille mahdollisuuden hakeutua laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.

Kuten tässä on tullut vaalikauden aikana monesti sanottua: Mitä tekee hallitus? Hallitus näyttää ajattelevan, että lasten päivähoito-oikeus on oikeus, joka vanhempien pitää ansaita ja jonka vieminen lapselta pois on kytköksissä vanhempien työmarkkinastatukseen. Tämä on aivan käsittämätöntä. Varhaiskasvatustaan on valtava investointi sekä lapsen sosiaaliseen pääomaan että yhteiskunnan tulevaisuuteen. Herää kysymys, miksi Suomessa olemme siirtymässä sellaiseen malliin, jossa emme halua investoida jokaiseen suomalaiseen lapseen tasapuolisesti ja opettaa heille elämäntaitoja. Ollaanko siirtymässä siis sellaiseen Suomeen, jossa emme anna työttömän henkilön lapselle päiväkotimahdollisuutta, ainakaan tasavertaista sellaista? Miten on mahdollista, että hyväksymme sen, että lapsi joutuu eriarvoiseen asemaan kaverinsa suhteen vanhempansa työllisyystilanteen vuoksi?

Hallituksen työmarkkinaosaamisessa on aiemminkin ollut paljon puutteita, joten kertaan hieman. Nykyiset työmarkkinat ovat hyvin monimutkaiset. Mitä tekevät ne lapset, joiden vanhemmat tekevät freelancesilpputyötä tai esimerkiksi osa-aikatyötä tai keikkatyötä? Millä mittarilla heidän osallisuutensa työmarkkinoihin arvioidaan? Nykypäivänä työsuhteet ovat pätkittäisiä ja myös epävarmoja. Mitä tekevät ne lapset, joiden vanhemmat saavat muutaman kuukauden pätkäsopimuksia ja ovat välillä työttöminä? Joutuvatko lapset siis koko ajan vaihtamaan päivähoito-oikeuttaan tai -statustaan? Luodaanko siis byrokraattinen koneisto selvittämään ja seuraamaan, kuinka paljon pienten lasten vanhemmat ovat olleet töissä tietyinä kuukautena? Kuinka kalliiksi tämä oikein tulee? Kysyn vain, eikö tämän hallituksen pitänyt keventää byrokratiaa, pyrkiä normien purkuun. Kuten monet hallituksen toimet, tämä näyttää myös hyvin ristiriitaiselta. Sen lisäksi, että tämä on epätasa-arvoistavaa, se on myös kallista.

Hallitus vie suomalaisen järjestelmän kohti sitä, että päivähoidosta tulee niiden lasten etuoikeus, joiden vanhemmat ovat täysipäiväisesti töissä. Tämä epätasa-arvo tulee tuntuun heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien vanhempien perheiden joukossa. Hyvänä esimerkkinä ovat pitkäaikaistyöttömät, ja myös maahanmuuttajataustaisten joukossa työttömyys on valitettavasti korkeampaa kuin kantaväestöllä. Onko se hyvä tapa integroida heidän suomea toisena kielenä puhuvia lapsiaan yhteiskuntaan viemällä heiltä mahdollisuus päiväkotiin? Tälläkö toisen sukupolven maahanmuuttajien integroituminen turvataan? Tämä on todella järjetön lakiesitys. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

15.52 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Eduskunnassa on tänään keskusteltu hyvin kiihkeästi hallituksen esityksestä, joka poistaa subjektiivisen oikeuden varhaiskasvatukseen meidän lapsiltamme. Keskustelu on ollut hyvin värikästä, ja välillä tuntuu, että tunteetkin ovat siinä kuumentuneet, ja ei kai se ihme ole, onhan lapsissamme meidän kaikkien tulevaisuus.

Oikeus kokopäiväiseen päivähoitopaikkaan on nyt ensi vuoden elokuusta lähtien enää päätoimisten työntekijöiden, opiskelijoiden ja yrittäjien lapsilla. Lisäksi päiväkotien ryhmäkoot kasvavat, sillä yhtä kasvattajaa kohti saisi olla seitsemän sijaan kahdeksan lasta.

Onko oikein, että lapsen oikeus varhaiskasvatukseen muuttuu aina sen mukaan, mikä on hänen vanhempiensa tilanne? Hallitus ei näe varhaiskasvatusta lapsen oikeutena vaan pelkästään vanhempien oikeutena saada lapselle hoitopaikka. Hallitus perustelee esitystään pelkillä säästöillä, vaikka kyseessä on lapsen oikeus varhaiskasvatukseen. Esimerkiksi lapsiasiavaltuutettu ja eduskunnan apulaisoikeusasiamies kritisoivat syyskuussa loppuneella lausuntokierroksella hallituksen esityksiä siitä, että ne asettavat lapset eriarvoiseen asemaan.

Hallitus esittää, että kokopäiväinen hoitopaikka on aina järjestettävä, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se muutoin on lapsen edun mukaista. Yhdyn lapsiasiavaltuutetun huoleen siitä, että lasten eriarvoisuus kasvaa tässäkin. Kokopäiväisen päivähoitopaikan saaminen perustuu väljään tarveharkintaan. Onko oikein, että lapset joutuvat eriarvoiseen asemaan sen perusteella, missä kunnassa he asuvat? Jos kotikunta on taloudellisesti vaikeassa tilanteessa, kokoaikainen päivähoitopaikka jää helpommin saamatta, vaikka perusteet löytyisivätkin.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikeassa elämäntilanteessa olevat perheet eivät välttämättä jaksa tai osaa hakea kokopäiväistä päivähoitopaikkaa, vaikka perheen tilanne siihen oikeuttaisikin. Vaikeassa tilanteessa olevat perheet tarvitsevat kaiken tuen, ei lisää selvityksiä perheen tilanteesta viranomaisille. Talousnobelisti James Heckmanin mukaan varhaiskasvatukseen sijoitettu euro tulee yhteiskunnalle seitsemänkertaisena takaisin. Tämänkin luulisi hallitusta kiinnostavan.

Investoinnit lasten ja perheiden peruspalveluihin, kuten varhaiskasvatukseen, tuovat pidemmällä aikavälillä säästöjä. Ne vähentävät tehokkaasti kalliiden erityispalveluiden ja lastensuojelun tarvetta. En voi ymmärtää, miksi varhaiskasvatus mainitaan hallitusohjelmassa lähinnä leikkauskohteena. Miksi sen arvoa ei tunnusteta?

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto aloitti viime viikolla Älä varasta lapsilta -kampanjan tasa-arvoisen päivähoito-oikeuden puolesta ja ryhmäkokojen kasvattamista vastaan. Toivoisin, että edustajilta löytyisi aikaa, ja erityisesti ministereiltä, käydä tutustumassa tähän meidän kampanjaamme. Sieltä saa hyviä vinkkejä, ja kuten edustaja Kontulakin totesi, niin myös on olemassa sellaisia raportteja, joissa on laajasti selvitetty tämän esityksen vaikutuksia, minkälaisia oikeasti kalliita laskuja tulevaisuuteen se tuo tullessaan.

15.57 Emma Kari vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kun tehdään lapsia koskevia päätöksiä, niiden perusteena pitäisi aina olla lapsen etu. Tämän esityksen lähtökohta on kuitenkin jotain ihan muuta.

Hallituksen halu rajoittaa työttömien perheiden lasten oikeutta varhaiskasvatukseen ja kasvattaa lapsiryhmiä eriarvoistaa lapsia. Se heikentää just niiden lasten asemaa, jotka tarvitsisivat meiltä tukea ja apua kaikista eniten. Se huonontaa suomalaista varhaiskasvatusta. Se luo lasten luokkayhteiskuntaa.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Arvoisa rouva puhemies! Jos tämä hallitus tai opetusministeri kuuntelisi asiantuntijoita ja ottaisi nämä lausunnot ja huolet, joita meille on kerrottu, tosissaan, tämä esitys ei olisi tässä eduskunnassa käsittelyssä. Lapsiasiavaltuutettu on lausunut, että nämä heikennykset vievät tilannetta selkeästi huonompaan suuntaan ja rikkovat juuri säädetyn varhaiskasvatustlain tavoitteita. Lastensuojelujärjestöt toteavat aika yksiselitteisesti omissa lausunnoissaan, että esitys eriarvoistaa lapsia ja leimaa heikommassa asemassa olevia perheitä. Suomen Psykologiliitto varoittaa vakavasti siitä, että hallituksen varhaiskasvatukseen kohdistamat säästöt tullaan maksamaan lastenpsykiatrian ja lastensuojelun lisääntyvinä kuluina. Nämä ovat aika vakavia varoituksia, ja minä todella toivoisin, että nämä otettaisiin tosis- saan, varsinkin kun vielä viime viikolla Kuntaliitto totesi, että nämä perusteltuina esitetyt taloudelliset säästöt eivät vastaa kuntien todellisuutta ja nämä säästöt eivät tule tällä laki- esityksellä toteutumaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tästä tullaankin oikeastaan siihen johtopäätökseen, että halli- tuksen esitys on ideologinen, ja tätä oikeastaan tukee aika hyvin myös se salikeskustelu, mitä aikaisemmin käytiin. Kuitenkin pienet ryhmäkoot ja lasten yhdenvertainen oikeus varhaiskasvatukseen ovat olleet suomalaisen laadukkaan varhaiskasvatuksen perusta. Me tiedämme jatkuvasti lisää siitä, kuinka iso merkitys hyvällä, yhdenvertaisella ja laaduk- kaalla varhaiskasvatuksella on pienen lapsen elämässä ja siinä, miten hän tulee pärjää- mään koulussa, miten hän tulee pärjäämään loppuelämänsä ajan.

Minä itse olen Helsingissä varhaiskasvatuslautakunnan puheenjohtajana, ja me olemme käsitelleet tätä asiaa todella paljon. Helsinki Suomen suurimpana varhaiskasvatuksen tar- joajana on jo päättänyt, että tämä esitys huonontaa lasten asemaa ja heikentää varhaiskas- vatuksen laatua niin paljon, että Helsinki ei tule panemaan täytäntöön tätä lakia, jos tämä tullaan hyväksymään. Tämä kuitenkin johtaa siihen, että kaikki vastuu oikeastaan tästä päätöksestä siirretään kunnille ja lapsen asemaan ei tule tulevaisuudessa vaikuttamaan enää se, pelkästään se, mihin perheeseen hän syntyy, vaan myös se, mihin kuntaan hän syn- ty, ja tämä ei ole oikein.

Minun mielestäni tämä on häpeällinen esitys suomalaisten lasten kannalta. Ja kaiken li- säksi tämä esitys tehdään samaan aikaan kun hallitus muilla toimillaan lisää köyhien lap- siperheitten määrää ja lapsiköyhyyden määrää. Pieniltä lapsilta leikkaaminen on arvovalinta, ja se on huono arvovalinta. Sen takia minun mielestäni tätä lakiesitystä ei pitäisi mis- sään nimessä hyväksyä. — Kiitos.

16.01 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Edellisellä viikolla meillä kansan- edustajilla oli istuntovapaa viikko. Käytin oman vapaani vierailemalla muun muassa useis- sa päiväkodeissa. Tunnelmat siellä olivat tyrmistyneet ja kauhistuneet. Päiväkodin henki- lökunnasta tuntui, ettei heidän työtään yhtään arvosteta.

Ensimmäinen heidän huolenaiheistaan liittyy siihen, että pari viikkoa sitten toteutui ase- tusmuutoksella hallituksen yksi kaikkein ikävimmistä asioista eli yli 3-vuotiaiden päivä- hoidon mitoituksen tiukkeneminen siten, että 7 lapsen sijaan yhdellä aikuisella voi jatkos- sa olla 8 lasta hoidettavanaan. Päivähoitoryhmän koko siis nousee 24 lapseen, ja niistä tu- lee koululuokkien kokoisia, vaikka lapsi saattaa viettää varhaiskasvatuksessa jopa 10 tun- tia päivässä. Tämä siitä huolimatta, että päiväkoteihin päinvastoin kaivataan lisää käsipa- reja eikä vähemmän.

Päiväkotivierailuilla saattoi todeta, että suuri osa varhaiskasvatuksen tiloista on niin pie- niä, että lisää lapsia ei ryhmiin mahdu. Lisälasten edellyttämää määrää naulakkoja, pöytiä,

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

tuoleja ja sänkyjä ei ahtaisiin tiloihin kerta kaikkiaan mahdu. Monissa kunnissa mietitäänkin nyt sitä, tehdäänkö jatkossa kahden aikuisen ryhmiä, joissa on 16 lasta ja 2 aikuista. Näin toimien tarvitaan ikävä kyllä lisää päiväkotitiloja ja lisää sijaisia, sillä kahden aikuisen ryhmässä ei enää pärjätä, jos jompikumpi aikuisista on sairaana. Tuskin mitään säästöä kuitenkaan näin aikaiseksi saadaan.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä on hallituksen esitys subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisesta. Olen sitä mieltä niin kuin monet varhaiskasvatuksen työntekijät, että periaatteessa varhaiskasvatusikäiselle lapselle nelisen tuntia varhaiskasvatusta on aivan riittävä määrä silloin, kun jompikumpi vanhemmista on kotona eikä sosiaalisia ongelmia ole, sillä eihän koulupäiväkään ole alemmilla luokilla sen pidempi. Kuitenkin se tapa, jolla hallitus tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoituksen 20 tuntiin viikossa toteuttaa, on haitallinen lasten kehitykselle ja vaarantaa koulutuksellisen tasa-arvon.

Näiden lasten, joiden päivähoito-oikeutta rajoitetaan osapäiväiseksi, tilanne on kovin huolestuttava. He voivat nyt joutua ryhmään, jossa lapsia onkin jopa 13 yhtä aikuista kohden eli jopa 39 lasta ryhmässä. Säädöksissähän on tähän asti kuolleeeksi kirjaimeksi jäänyt osapäivälasten mitoitus, joka tosiaanakin sallii tämän määrän jatkossa. Siis niiden lasten tilanne, jotka ovat rajoitetun päivähoito-oikeuden piirissä, verrattuna niihin, jotka ovat rajoittamattoman oikeuden piirissä, ei ole enää yhdenvertainen, koska osapäivälasten ryhmä voi olla kooltaan jättisuuri.

Perheen tilanteen muuttuessa vaikkapa vanhempien työllistyessä perheen lapsi saattaa joutua vaihtamaan ryhmää, mikä ei sekään ole hyväksi lapsen kehitykselle ja turvallisuudentunteelle. Yksi kaikkein tärkeimmistä asioista lapsen hyvinvoinnillehan on nimenomaan pysyvät ihmissuhteet, tutut aikuiset ja tutut kaverit. Tämä kaikki on nyt vaarassa. Voin vain kuvitella, kuinka monen pienen vatsa on aamuisin jatkossa kipeä, kun jännittää, keitä tänään on päiväkodissa paikalla.

Arvoisa puhemies! Lisäksi se, että vanhemmat saavat valita, käyttääkö lapsi varhaiskasvatustunteina 4 tuntia päivässä vai parina kolmena päivänä viikossa pidempään, aiheuttaa suuria vaikeuksia ryhmien koostamisessa. Eri päivinä ja eri aikoina on eri määrä ja eri lapset paikalla, samalla henkilökunnan tarve vaihtelee. Joissain kunnissa saatetaan säästösyistä jopa tehdä aamupäiväryhmät ja iltapäiväryhmät erikseen. Missä välissä tehdään kasvavissa ryhmissä ja alituisen vaihtuville lapsille lain vaatimat varhaiskasvatussuunnitelmat, käydään keskustelut vanhempien kanssa siitä, miten päivä on mennyt, milloin käydään vanhempainvartit? Milloin henkilökunnalla on enää aikaa tehdä vaaditut kirjaustehtävät ja muut hallinnolliset työt ja suunnittelutyöt? Päiväkodeista on tulossa hollitupia, joissa lapsia tulee ja menee.

Jatkossakin lapsi olisi oikeutettu täyteen varhaiskasvatusoikeuteen vanhempien työn tai opiskelun takia tai jos sosiaalisia syitä sille löytyy. Kuka on se taho, joka nämä sosiaaliset syyt määrittelee? Vain harvalla lapsella on taustalla lastensuojelun asiakkuus, mutta silti voi olla olemassa sosiaalinen syy täydelle varhaiskasvatuspäivälle. Näin kertovat varhaiskasvatuksen ammattilaiset. Näitä syitä saattavat olla maahanmuuttajatausta, vanhempien elämänhallinnan ongelmat tai monet muut syyt.

Tämän lisäksi hallituksen aikomuksena on, että esiopetuksessa olevien lasten päivähoito tullaan jatkossa muuttamaan siten, että se voidaan korvata edullisempana kerhotoimintana. Tämä viimeistään johtaa koulutuksellisen tasa-arvon romuttumiseen, sillä kerhotoiminnan järjestämisestä ei säädellä millään tavalla. Näin ollen eskarilainen voi tämän takia joutua vaihtamaan ryhmää jopa kolmekin kertaa päivässä: aamulla määrittelemättömän

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

suuressa kerhossa, päivällä 39 lapsen esiopetusryhmässä ja iltapäivällä kerhossa. Kaiken päälle päätteeksi laadun heikennyksistä huolimatta päivähoitomaksut ja aamu- ja iltapäivähoidon maksut tulevat kasvamaan.

Näiden heikennysten lisäksi varhaiskasvatuksen työntekijät joutuvat mahdollisesti jatkossa ensimmäisen sairauspäivän karenssin piiriin eli tuntevat pienessä palkassaan sen, että altistuvat työssään flunssille ja vatsataudeille. Vaikkapa lastentarhanopettajan reilun parin tonnin palkassa yksikin miinuspäivä on iso lovi. Samoin hallitus aikoo viedä ylimääräiset lomapäivät, jotka ovat kuntasektorilla monissa kunnissa usein se ainoa kiitos 15 vuoden työstä ja kannustin, joka kannustaa jatkamaan pienipalkkaisissa töissä.

Päiväkodeissa vieraillessani kuulin, että monet lastentarhanopettajiksi vasta valmistuneet ovat tyrmistyneitä siitä arjesta, jonka he päiväkodeissa kohtaavat. Suurin osa päivästä menee suurissa lapsiryhmissä kaaoksen hallintaan, ruokailuun, pukemiseen, ja vain pienen osan päivästä saa tehdä sitä, mihin on yliopistossa koulutuksen saanut. Monet siirtyvätkin pian eteenpäin luokanopettajakoulutukseen. Hallituksen varhaiskasvatusta koskevien useiden leikkausten ja heikennysten takia herääkin kysymys, kuka enää jaksaa alalle lähteä, vaikka haluaisikin tehdä työtä lasten parissa ja lasten parhaaksi.

Esiopetus on ainutlaatuinen elämänvaihe lapselle ja viitoittaa hänen tiensä koulutielle. Varhaiskasvatuksessa ei ole kyse kustannuserästä, vaan sijoituksesta tulevaisuuteen. OECD:n mukaan euron sijoitus varhaiskasvatukseen tuottaa myöhemmin jopa 7 euroa eli enemmän kuin mikään muu kasvatus tai koulutus. Tästä ei hallitus kuitenkaan tunnu välittävän, vaan pelkästään varhaiskasvatuksesta säästetään 154 miljoonaa euroa subjektiivisen päivähoidon rajauksena ja ryhmäkokojen nostolla. Tuon OECD:n laskelman mukaan tämä tulisi aiheuttamaan seitsenkertaiset, siis yli miljardin, menetykset tulevaisuudessa.

Toivon todella, että hallitus ei maksata lamaa lapsilla ja luopuu näistä säästöistä. Vain riittävän pienillä ryhmillä pystytään oikeasti takaamaan laadukas varhaiskasvatus. Suuremmat ryhmät heikentävät lasten mahdollisuuksia saada riittävästi huomiota, ja suuret ryhmät ovat riski myös erityislapsille ja heikentävät myös heidän tulevaa koulussa selviytymistään eli juuri sitä osaamista, jota hallitus ja me kaikki haluaisimme lisää. Tulee myös muistaa, että mitä enemmän ryhmässä on lapsia, sitä enemmän myös sairaudet tutkitusti lisääntyvät ja tätä kautta myös vanhempien työstä poissaolot, joita niitäkin hallitus nimenomaan haluaisi vähentää.

16.08 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Aloitan sitaatilla: "Muut meni tarhaan, mutta en päässy, kun äiti oli työtön. Vitutti istua yksin kotona kättelemassa, kun äiti joi kaljaa." Näin kirjoitti minulle tällä hetkellä reilu viisikymppinen mies, jonka oma lapsuusaika sijoittuu aikaan ennen subjektiivista päivähoito-oikeutta, jonka elämässä kaikki ei ole mennyt ihan putkeen ja joka oli huolissaan siitä, pystymmekö me nyt varmasti turvaamaan tulevaisuuden lapsille paremmat lähtökohdat.

Tänään ajattelin puhua erityisesti siitä, miten subjektiivisen päivähoidon oikeuden rajoitus vaikuttaa päivähoidon kolmanteen tehtävään — lastensuojelutehtävään. Tällä hetkellä tilanne on se, että suurin osa sellaisista vanhemmista, joista jompikumpi on kotona, pyrkii rajoittamaan lastensa päivähoitopäivien pituutta. Vaikka nämä lapset ovat kokopäiväpaikalla, tosiasiallinen päivähoitoviikon pituus jää alle 30 tunnin suurimmassa osassa tällaisista perheistä. Vanhemmat eivät halua luopua kokopäivähoitopaikasta sen takia, että tilanne saattaa muuttua perheessä nopeastikin tai ei haluta, että lapsi joutuisi vaihtamaan

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

paikkaa, mutta perheet vaikuttavat varsin kykeneviltä huolehtimaan siitä, että milloin ikänä perheen tilanne sen mahdollistaa, päivähoitopäivät pidetään kohtuullisen mittaisina.

Mitkä sitten ovat niitä perheitä, joissa vanhemman kotona olosta huolimatta lapsi tekee pitkää päivää päiväkodissa? STM:n vuoden 2004 selvityksen mukaan — joka valitettavasti on tuorein, mikä meillä on — nämä ovat perheitä, joissa on erittäin pätevät syyt sille, että lapsen päivä on pitkä. Perheistä löytyy muun muassa mielenterveysongelmia, niistä löytyy vakavasti sairastuneen tai niistä löytyy pätkätöitä. Nämä ovat niitä perheitä, joiden elämään tämä uudistus vaikuttaisi kaikkein eniten. Kysymys kuuluu: Kuinka moni näistä perheistä hakisi harkinnanvaraista kokopäivähoitopaikkaa silloin, kun päivähoitosta oikeasti on eniten hyötyä? Eli silloin kun ei vielä olla lastensuojelun huolen alaisia ja voitaisiin päivähoitotuen avulla ehkäistä se, että koskaan ei lastensuojeluhuolen tarvitse herättäkään. Missä määrin he olisivat valmiita perustelemaan kuntapäätäjille sen, että tässä tilanteessa he nyt eivät ole kykeneviä kokopäiväisesti huolehtimaan lapsistaan? Toinen kysymys: Miten kynnys kokopäivähoitoon näissä tapauksissa sitten pidettäisiin oikeasti todellisuudessa matalana tilanteessa, jossa kuntien talous on siinä kunnossa kuin se on? Ja me tiedämme monesta muusta palvelusta, että edes lakisääteinen, numeraalisesti mitattava rajoitus ei saa kuntia täyttämään minimivelvoitteitaan. Kuinka sitten käy harkinnanvaraisen lisätuen tai erityisen tuen kohdalla? Esimerkiksi toimeentulotuen myöntämisajoina, joista meillä on olemassa hyvin tarkat sanktiotkin hallintokäytännöissä, ei tunnu olevan kunnissa halua, kykyä ja mahdollisuutta pitää kiinni. Kolmas kysymys kuuluu: Miten esitetään turha hakeutuminen lastensuojelun piiriin, jos alkaa näyttää siltä, että vasta lastensuojelun huoli takaa mahdollisuuden kokopäiväpaikkaan? Esimerkiksi silloin, kun kotipalveluja pyrittiin suuntaamaan ensisijaisesti sellaisille perheille, joissa on herännyt lastensuojeluhuoli ja jotka ovat lastensuojelun asiakkaita, tämä merkitsi merkittävää lastensuojeluilmoitusten kasvua. Kaikki nämä kysymykset herättävät hyvin vahvan oletuksen siitä, että tällä uudistuksella on odotettavissa mittava lasku lastensuojelupuolelle.

Ongelmat lastensuojelun, päivähoitotuen kolmannen tehtävän, osalta eivät kuitenkaan rajuudu tähän. Myös muihin lapsiin kuin tähän ryhmään kohdistuu päivähoitotuen laadun heikkeneminen. Se näkyy hoitoryhmien merkittävänä kasvuna. Siitä ei ole kuin vuosi aikaa, kun eräs nuori äiti, kollegani, valitti sitä, että yhden lapsen kanssa ei ehdi edes naistenlehtiä lukea, kun on niin paljon kädet täynnä töitä. Miten sitten, kun näitä lapsia on 30 ryhmässä, jossa on kolme aikuista? Uudistus heittää lapset prekaariin arkeen, jossa ryhmästä toiseen siirtyminen katkaisee hoitosuhteet ja kaverisuhteet. Vaikka lakiuudistus takaa mahdollisuuden päivähoitoon samassa päiväkodissa, metrin mittaiselle ihmiselle jo ryhmän vaihto tarkoittaa käytännössä kaikkien sosiaalisten suhteiden vaihtumista. Ja tämä muutos tapahtuisi samaan aikaan kun kodissa potentiaalisesti on jonkinlainen kriisi tai ainakin iso muutosprosessi käynnissä, kun on työttömyysjakso alkanut, kun on syntynyt uusi perheenjäsen, kun on joku sairastunut vakavasti.

Subjektiiivinen päivähoito-oikeus on Y-sukupolven elinajan suurin sosiaalipoliittinen uudistus Suomessa. Se on myös yksi ehdottomasti suurimmista naisten poliittisista saavutuksista. Ja ne naiset, jotka ovat kasvattaneet lapsensa ennen subjektiivista päivähoito-oikeutta käyden samalla töissä, kyllä ovat ottaneet aktiivisesti yhteyttä ja ovat todella, todella huolissaan. Ei nyt käännetä kelloa taaksepäin.

16.15 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys heikentää ja murentaa lapsen subjektiivista oikeutta varhaiskasvatukseen. Lapselle tulisi oikeus saada var-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

haiskasvatusta vain 20 tuntia viikossa. Lapsella olisi oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen vain, mikäli lapsen vanhemmat työskentelevät kokoaikaisesti, opiskelevat tai toimivat yrittäjinä. Siis työttömien ja osa-aikatyötä tekevien lapset sekä vanhempainvapaalla olevien, useimmiten vauvaperheiden vanhemmat lapset rajattaisiin pois oikeudesta saada kokopäivähoitoa.

Tämä lakiesitys on suuri heikennys tasa-arvoon. Lapsen oikeus varhaiskasvatukseen tulee riippuvaiseksi vanhemman elämäntilanteesta. Ehdotuksen mukaan varhaiskasvatus olisi kuitenkin aina järjestettävä nykyisen laajuisena, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se on muutoin lapsen edun mukaista. Esityksen mukaan varhaiskasvatusoikeuden laajuuden muutokset eivät saisi johtaa siihen, että varhaiskasvatuksen aloittanut lapsi joutuisi muuttamaan varhaiskasvatuspaikkaa muutoksen seurauksena. Lapsen kannalta olennaisempaa on, että hänellä olisi oikeus pysyä omassa tutussa lapsiryhmässä.

Eduskunnan naisverkostossa kuulimme asiantuntijoita, joista kukaan ei kannattanut subjektiivisen päivähoidon rajaamista. Lastenpsykiatri Jukka Mäkelän kertoma vahvisti käsitystä, että esitys on lapsen edun vastainen. Ihminen on vahvasti laumaeläin, taitoja toimia ryhmässä opetellaan jo varhain. Lapselle on tärkeää pysyvyys. Päivähoidossa ryhmä hajoo tilanteissa, joissa osa lapsista tulee satunnaisesti hoitoon. Ne lapset jäävät helpommin syrjään, jotka eivät ole leikissä mukana alusta asti. Ihmisillä on luontainen kyky ottaa mukaan ryhmään mutta myös sulkea joku syrjään. On aikuisen vastuulla, ettei ketään jätetä ryhmässä ulkopuolelle. Ulkopuoliseksi joutuminen voi olla ensimmäinen askel polulla vakavaan syrjäytymiseen, mutta hallitus heikentää myös päivähoidon laatua kasvattamalla ryhmäkokoja asetuksella.

OECD:n laskelmien mukaan 1 euron panostus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen tuottaa yhteiskunnalle 7 euroa takaisin. Investointi palautuu takaisin paitsi varhaiskasvatusta saaneen lapsen menestymisenä elämässä myös lapsen äidin työllisyys- ja urakehityksen myötä.

Yksi hallituksen esityksen heikkous on puutteelliset vaikutusten arvioinnit, niin taloudelliset kuin sosiaalisetkin arvioinnit puuttuvat. Ei ole huomioitu byrokratian kustannuksia, jotka aiheutuvat arvioinneista, kun lastensuojeluyhdistyksistä haetaan kokopäivähoitoa. Esityksestä puuttuu arvio päivähoidosta lastensuojelun näkökulmasta.

Tällä hetkellä ei ole tiukkoja kriteerejä, kuka tarvitsee hoitoa. Perheet saavat vapaasti valita, mikä sopii parhaiten heille ja lapselle. Perheissä voi olla vanhempien uupumusta, työttömyyttä, työkyvyttömyyttä, mielenterveysongelmia tai ystävää kaipaava leikki-ikäinen. Päivähoidossa myös tuttu hoitaja voi huomata ajoissa, mikäli lapsella ei ole kaikki hyvin, ja perhe voi saada ajoissa apua.

Laadukas varhaiskasvatus tasoittaa perheiden välisiä eroja ja tukee kaikkien lasten mahdollisuutta selviytyä koulutiestä. Jos perheessä on esimerkiksi työttömyyttä, voi olla, että tähän yhdistyy myös muuta huono-osaisuutta, jolloin lapsen tarve saada tukea on erityisen suuri. Kuitenkin juuri näiden lasten oikeuksista leikataan.

Esitys myös lisää byrokratiaa: miten valvotaan vanhemman tilannetta? Esitykseen liittyy myös käytännön ongelmia, kuten miten varmistetaan ryhmäkokojen säilyminen riittävän pieninä ja lapsen oikeus jatkaa samassa ryhmässä, miten huomioidaan keikkatyöt ja vaihtelevat työajat.

Arvoisa puhemies! Monissa maissa koulu alkaa 3–4-vuotiaana. Meillä tämän korvaa päivähoidon varhaiskasvatus. Toisaalta lapsi voi olla kotihoidossa perheen niin valitessa.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Siksi myös kerhotoiminta, avoimet päiväkodit ja asukaspuistot ovat keskeisiä perheitä ja lasta kannattelevia palveluja. Lähtökohtaisesti perheiden on voitava valita, kuinka paljon päivähoitoa tarvitsevat. Työelämä on nykyään sirpaleista: on paljon pätkätyöläisiä, osa-aikatyötä tekeviä ja freelancereita, mutta tilanteet muuttuvat nopeasti, ja työttömien on voitava keskittyä työnhakuun ilman huolta lapsen hoitojärjestelyistä.

Päivähoidon kuuluu olla lapsen universaali ja subjektiivinen oikeus, jossa kaikki kuuluvat tasa-arvoisesti joukkoon. Se on lapsen etu. En kannata hallituksen esitystä ja toivon valiokunnalle käsittelyssä rohkeutta paneutua asiaan, kuulla asiantuntijoita ja perua huono esitys.

16.21 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Otan tässä puheenvuorossani kantaa sekä subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen että päivähoidon ryhmäkokoihin, koska molemmat nämä vaikuttavat kielteisesti lasten kasvuun ja kehitykseen.

Hallitus on siis päättänyt suurentaa ryhmäkokoja päivähoidossa. Ryhmäkokojen suurentaminen lisää eriarvoistumiskehitystä. Suuret ryhmät vaikeuttavat yksilöllistä lasten kohtaamista ja lasten kielellisten ja sosiaalisten taitojen kehitystä. Monet lapset kyllä pärjäävät isoissakin ryhmissä, mutta meillä on iso joukko lapsia, joille suurissa ryhmissä oleminen ei kerta kaikkiaan sovi. Se aiheuttaa muun muassa levottomuutta, oppimisen vaikeuksia ja vaikeuksia sosiaalisissa suhteissa. Jatkossa pahimmillaan lapsi voi joutua olemaan jopa 39 lapsen ryhmässä. Esimerkiksi erilaisille oppijoille ja neuropsykiatrisia häiriöitä poteville lapsille tilanne on sietämätön.

Arvoisa puhemies! Päivähoito-oikeuden rajaaminen jättää kokopäiväisestä varhaiskasvatuksesta hyötyviä ja sitä tarvitsevia lapsia sen ulkopuolelle, sillä monelle perheelle on psyykkisesti kohtuutonta selittää, että tarvittaisiin kokopäiväistä hoitoa jostain tietystä erityisestä syystä. Onneksi olen monessa kunnassa kuullut, ettei siellä aiota ryhtyä kyselemään asian perään — jos perhe tuo lapsen kokopäivähoitoon, niin silloin perhe tarvitsee sitä. Se on hyvä periaate. Monessa kunnassa on myös päätetty kokonaan hylätä nämä ehdotukset. Valitettavasti eri kunnissa tehdään erilaisia päätöksiä ja tämä johtaa siihen, että lapset joutuvat eri puolilla maata eriarvoiseen asemaan.

Monet varhaiskasvatustyötä tekevät ovat ihmeissään, miten tämä hallituksen päätös järkevällä tavalla voidaan toteuttaa. Yksi selkeä ongelma on nimittäin se, että jos vanhemmat valitsevat osapäiväisen ja osaviikkoisen hoidon välillä, niin päivähoidon järkevä organisoiminen on hankalaa, ja lapsiryhmät muuttuvat koko ajan. Tällöin on vaikea saada jatkuvuutta ryhmätoimintaan ja lasten sosiaaliset suhteet kärsivät. Pahimmillaan se johtaa siihen, että aamulla katsotaan, mihin ryhmään lapsi tänään mahtuu. Kysynkin ministeriltä, onko tämä hyvää varhaiskasvatusta ja lapsen kasvun tukemista.

Kansainvälisten tutkimusten mukaan lapsiin investoiminen on julkiselle taloudelle ja yhteiskunnalle erittäin tuottavaa. Yksi varhaiskasvatukseen sijoitettu euro tuottaa yhteiskunnalle tulevaisuudessa 7 euroa takaisin. Varhaiskasvatus on aina ensisijaisesti lapsen oikeus ja vasta toissijaisesti vanhempien työssäkäynnin mahdollistaja.

YK:n lapsen oikeuksien komitea on vuonna 2011 kehottanut Suomea valmistelemaan uuden varhaiskasvatusta koskevan lain, jossa nimenomaan vahvistetaan lapsen oikeuksien näkökulmaa niin, että varhaiskasvatuksen kattavuutta ja laatua parannetaan muun muassa lisäämällä henkilökunnan määrää, rajoittamalla päiväkotien ryhmäkokoja ja turvaamalla hoitosuhteiden jatkuvuus nykyistä paremmin.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Hallituksen suunnittelemat muutokset ovat pahasti ristiriidassa näiden suositusten kanssa. Viime kaudella käynnistettiin varhaiskasvatustlain kokonaisuudistus, jota piti nyt sitten jatkaa tällä kaudella, ja osittain näyttää siltä, että monessa asiassa menemme taaksepäin.

Sipilän hallitusohjelmassa luvataan ottaa käyttöön päätösten lapsi- ja perhevaikutusten arviointi. Nyt tehdyissä esityksissä niitä ei kuitenkaan ole tehty. Arvioinnit, joihin hallitus viittaa, ovat pahasti vanhentuneita. Tämä onkin yksi esimerkki hallituksen huonosta lainvalmistelutyöstä, johon olemme tämän syksyn aikana jatkuvasti törmänneet.

16.25 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen varhaiskasvatukseen esittämät leikkaukset, kuten subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen ja varhaiskasvatuksen ryhmäkokojen kasvattaminen, ovat paitsi lapsen hyvinvoinnin näkökulmasta huonoja päätöksiä myös taloudellisesti järjettömiä. Kuten tässä salissa on tänään useaan otteeseen todettu, niin tänä päivänä varhaiskasvatuksesta säästetty euro maksaa yhteiskunnalle moninkertaisesti tulevaisuudessa ja vastaavasti tänään laitettu euro säästää tulevaisuudessa paljon. Varhaiskasvatukseen panostaminen on yksi kannattavimmista investoinneista, joita voimme yhteiskunnassa tehdä.

Hallitus on laskenut, että subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen tuo valtiolle 6,6 miljoonan euron säästöt. Tämä säästö on pieni siihen nähden, että päätös asettaa lapset eriarvoiseen asemaan, vaikeuttaa sekä perheiden että päiväkotien arkea ja lisäksi tulee todennäköisesti maksamaan moninkertaisesti pitkällä aikavälillä lyhyen aikavälin säästöihin nähden. Hallituksen pitäisi kuunnella asiassa varhaiskasvatuksen ammattilaisia ja oikeusoppineita, joiden palaute päivähoito-oikeuden rajaamisesta on ollut varsin kriittistä. Muun muassa eduskunnan apulaisoikeusasiamies on todennut lausunnossaan, ettei lapsia voi asettaa eriarvoiseen asemaan yksinomaan taloudellisten seikkojen kuten valtion ja kuntien säästötarpeiden takia, koska se ei ole perusoikeuksien kannalta hyväksyttävä peruste.

Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisen yksi keskeisimmistä ongelmista on juuri se, että se asettaa lapset eriarvoiseen asemaan ja purkaa lapsen oikeuden yhdenvertaiseen varhaiskasvatukseen. Käytännössä vanhempien sosiaalinen status, kuten se, ovatko vanhempi tai vanhemmat töissä vai eivät, määrittäisi tulevaisuudessa sen, onko lapsella oikeutta kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen vai ei. Kyse on isosta periaatteellisesta muutoksesta, ja tosiasiallisesti kyse on lapsen subjektiivisen oikeuden purkamisesta, ei vain rajaamisesta.

Sen lisäksi, että asia on periaatteellisesti merkittävä ja ongelmallinen, se tulee myös hankaloittamaan päiväkotien, perheiden ja lasten arkea hyvin konkreettisella tasolla. Esimerkiksi osapäivälasten ryhmien koko voi olla huomattavasti suurempi kuin kokopäivälasten ryhmien, koska osapäiväinen lapsi katsotaan laskennallisesti puolikkaaksi lapseksi päiväkotiryhmässä. Osapäivälapsia saa olla yhdellä työntekijällä 13, kun kokopäiväisiä saa olla seitsemän. Pahimmillaan tämä tarkoittaisi jopa 39 lapsen ryhmiä. Muutos tekisi päiväkotien arjesta sirpaleista ja kuormittaisi niin lapsia kuin lasten parissa työskenteleviä. Jo nyt päivähoitoon työntekijät ovat kuormittuneita, ja nämä päätökset pahentavat tilannetta entisestään, työntekijöillä kun on vain kaksi kättä.

Varhaiskasvatuksen ammattilaisista koostuva Vain kaksi kättä -työryhmä onkin laittanut kansanedustajille viestin, jossa he ilmaisevat huolensa subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisesta. Ryhmä havainnollistaa viestissään kymmenellä hyvin käytännönläheisellä esimerkillä, mitä päätös tarkoittaa tavallisten perheiden ja päiväkotien työntekijöiden

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

arjessa. Haluan nostaa näistä esiin yhden esimerkin, jotta asia konkretisoituisi myös täällä salissa. Linaan nyt tätä viestiä:

"Mitä päätös tarkoittaisi esimerkiksi keikkatyöläisen lapsen näkökulmasta? Leenan yksinhuoltajaäiti Liisa tekee sijaisuuksia tarvittaessa kutsuttava -sopimuksella. Leenalla on ollut läheisessä päiväkodissa kokopäiväpaikka, koska äidin työt tulevat nopealla varoitusaajalla. Silloin kun äidillä ei ole töitä, Leena saa valita, meneekö päiväkotiin vai jääkö äidin kanssa kotiin. Koska subjektiivista päivähoito-oikeutta rajataan, Leenalla ei enää ole kokopäiväistä päivähoitopaikkaa. Sijaisuuksien vastaanottaminen käy hankalaksi, koska harvassa paikassa on tarjolla töitä vain puoleksi päiväksi ja juuri siihen aikaan, kun Leenan hoitosopimus määrittää. Äidin työt vähentyvät huomattavasti ja perheen taloudellinen tilanne käy haasteellisemmaksi. Äiti joutuukin turvautumaan toimeentulotukeen pystyäkseen elättämään itsensä ja tyttärensä. Äiti harkitsee työttömäksi jättäytymistä, koska se luo turvallisemman arjen perheelle."

Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisesta luovuttiin viime hallituskaudella, koska sillä tavoitellut säästöt todettiin pieniksi ja vastaavasti riskit taas suuriksi. Subjektiivinen päivähoito-oikeus on ollut tärkeä erityisesti heikompiosaisille perheille, sillä se on taannut koulutukseen ja tulotasoon liittyvää yhteiskunnallista epätasa-arvoisuutta ja ennalta ehkäissyt olemassa olevien ongelmien syvenemistä. Tähänkin on täällä useassa puheenvuorossa tänään viitattu.

Hallituksen päätös leikata varhaiskasvatuksesta lisää lasten eriarvoisuutta, hankaloittaa perheiden arkea, kuormittaa päivähoidon työntekijöitä sekä lapsia, lisää byrokratiaa ja tulee pitkällä aikavälillä taloudellisesti kalliiksi, ja näiden lisäksi se vieläpä heikentää myös naisten työmarkkina-asemaa ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Päätös on yksinkertaisesti huono, ja toivon todella niin lasten, perheiden kuin päivähoidon työntekijöiden näkökulmasta, että hallitukselta löytyy kykyä kuunnella asiantuntijoita ja ymmärrystä vetää tämä järjetön säästölakiesitys pois.

16.32 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Ministeri ja muut kollegat! Ennen kuin pureudutaan tähän kyseiseen hallituksen esitykseen, kysymys ajasta aikaisemmin, katsahdus taaksepäin: miksi meille aikanaan luotiin subjektiivinen päivähoito-oikeus nimenomaan kokopäivähoitoon?

Subjektiivinen päivähoito-oikeus kokopäivähoitoon luotiin vuonna 85, jotta kunnat sitoutuisivat järjestämään päivähoitopaikat lapsille eli perheille, joissa molemmat vanhemmat olivat töissä. Laki siis tarvittiin erityisesti siksi, että myös äidit pääsivät töihin ja lapset samanaikaisesti päivähoitoon. Tämä periaate jatkuu myös tässä lähete keskustelussa olevassa hallituksen esityksessä.

Valitettavasti kuitenkin tätä subjektiivista oikeutta kokopäivähoitoon on alettu käyttää myös siten, että lapsille haetaan kokopäiväistä hoitopaikkaa niissäkin perheissä, joissa jompikumpi vanhemmista on esimerkiksi vanhempainvapaalla tai kotihoidon tuella. Yksilöiden, perheiden kannalta tämä ei ole suuri ratkaisu taloudellisesti useinkaan, mutta yhdessä ne luovat ylimääräisen miljoonien eurojen rahoitusvastuun kunnille. Kuten muutenkin tämän hallituksen toimet karsia kuntien tehtäviä sekä edistää myöskin kokeilukulttuuria pohjaavat siihen, että kunnille annetaan vapautta ja vastuuta tuottaa palveluita joustavammin ja erilaisista tarpeista lähtien, tämä pätee myös varhaiskasvatuspalveluihin.

Esityksen mukaan kaikilla lapsilla on yhtäläinen oikeus varhaiskasvatukseen, 20 tuntiin viikossa. Kaavaillussa lakimuutoksessa lapsella säilyy siis oikeus laadukkaaseen varhais-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

kasvatukseen mutta varhaiskasvatuksen toteutus ei edellytä tätä kokopäiväistä päivähoidoa. Perhe voi valita myös kokopäiväisen hoidon osaviikkoisesti. Rajaus koskee perheitä, joissa jompikumpi vanhemmista ei työskentele kokoaikaisesti, ei opiskele päätoimisesti tai ei toimi yrittäjänä, kuitenkin niin, että jos kokopäiväistä varhaiskasvatusta tarvitaan, siihen myöskin on oikeus.

Kuten tänään on tässä suuren salin keskustelussa kuultu, kyseinen hallituksen esitys ei ole yksinkertainen, mutta mikäpä asia politiikassa, kun on kyse painotuksista ja valinnoista, sitä olisi? Kyse on ennen kaikkea laadukkaasta varhaiskasvatuksesta ja lapsen oikeudesta siihen.

Viittasin tuossa debatissa esimerkkiin Oulusta. Oulun avoimen päiväkodin toiminnan lippulaiva, Vihreä talo, täytti muutama vuosi sitten jo 30 vuotta. Syksystä 2012 asti avoimen päiväkodin, joita nyt on ympäri kaupunkia jo kymmeniä, kerhotoiminta eli laadukas varhaiskasvatus on ollut kaikille lapsille maksutonta. Haimme jo syksyllä 2012 toimiessani Oulun kaupunginhallituksen puheenjohtajana mahdollisuutta toimia kokeilukaupunkina tässä kerhotoiminnassa ja siltä osin vastata subjektiivisen päivähoito-oikeuden kokopäiväisen oikeuden rajaukseen. Tätä kokeilua ei ole vielä toteutettu, mutta näen, että enemmän kyse on tämänkin lain tulevista vuosista, enemmän kyse siitä, miten kunnat lähtevät toteuttamaan ja soveltamaan laadukasta varhaiskasvatusta, koska tämän esimerkin yhdeksän tunnin osalta, jos lähdetään miettimään, mikä aika lapsella on viikossa siihen varhaiskasvatustoimintaan, se on jopa korkeampi aika kuin kokopäivähoidossa päiväkodissa.

Sitten vielä viimeisenä: Opposition kanssa voi olla samaa mieltä yhdestä isosta asiasta, että tämäkin asia tulevana vuosina tarvitsee niitä tutkimuksia ja selvityksiä, jotka olisi tehty tässä ajassa. On valitettavaa, että suurin osa meidän tutkimuksistamme on lähes kymmenen vuotta vanhoja.

16.37 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Nyt esitetty varhaiskasvatuslain muutos rajaa päivähoito-oikeutta siinä tapauksessa, kun toinen tai molemmat vanhemmat ovat kotona. Subjektiivinen päivähoito-oikeus ei ole poistumassa kokonaan, vaan kaikille halukkaille jää vielä mahdollisuus joko jokapäiväiseen osa-aikaiseen tai osaviikkoiseen kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, yhteensä 20 tuntiin viikossa. Edelleen perheelle jää oikeus valita tämän kunnallisen hoidon vaihtoehtona kotihoidon tai yksityisen hoidon tukea. Tarjolla on lisäksi paljon erilaisia maksuttomia tai edullisia kerhoja, joissa lapsi oppii sosiaalisia taitoja. Esimerkiksi seurakunnilla on erilaisia toimintamuotoja, kuten perhe- ja päiväkerhoja, joilla pyritään tukemaan lapsen turvallista kokonaiskehitystä ja kodeissa annettavaa kristillistä kasvatusta. Ja on huomioitava myös erilaiset järjestöt, 4H-toiminnot, Mannerheimin Lastensuojeluliiton toiminnot ynnä muut.

On huomattava se tosiasia, että varhaiskasvatusikäisen lapsen pitkäaikaissairaus tai sairaalassaolo on huomioitava, ja erityisesti pitää huomioida, että myös vammaisilla on oikeus varhaiskasvatukseen.

Rajaamisesta huolimatta jää vielä mahdollisuus tarveharkintaisesti saada kokopäiväistä hoitoa vanhemmuuden ongelmien, väsymyksen tai muiden erityisten syiden vuoksi. Laki esitys korostaa perheen kuulemistä päätöksenteossa. Jos perhe katsoo, että lapsi tarvitsee erityisistä syistä kokopäiväistä varhaiskasvatusta, sitä on mahdollista järjestää, vaikka vanhempi olisikin kotona. Lisäksi oikeus täysipäiväiseen hoitoon säilyy kaksi kuukautta samassa hoitopaikassa sen jälkeen, kun vanhempi on jäänyt työttömäksi. Näin turvataan tuttu hoitopaikka samalla kun kannustetaan nopeaan uudelleen työllistymiseen tai vaikkapa

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

kouluttautumiseen. Samassa suhteessa perhe voi valita kotihoidon tai yksityisen hoidon tuen, jota voi saada päivähoidon vaihtoehtona täysimääräisenä kaksi kuukautta.

Arvoisa puhemies! Tärkeintä on, että lapsella on ainakin yksi vanhempi ihminen, johonka hän voi luottaa. Ja jokaisella lapsella on erilainen tapa oppia. Nykyäänkin ajatellaan hyvin pitkälle, että lapsen todellinen oppiminen tapahtuu sisällä aikuisten etukäteen suunnittelemissa, erikseen järjestetyissä tilanteissa. Näin jäädään hyvin helposti opetuksen ja oppisisältöjen vangeiksi, ei ymmärretä arkisten tilanteiden tai yhdessä toimimisen merkitystä eikä myös sitä, että ilman leikkiä ei voi oppia. Päiväkodeissa, varsinkaan alle 3-vuotiaiden ryhmissä, ei tarvitse olla liiallista tehokkuutta, koska päiväkotia on varhaiskasvatuksen keskuksen rinnalla myös ennen kaikkea pienten lasten koti päivällä vanhempien ollessa työssä.

Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen koskee käytännössä noin 11 000:ta lasta. Kuitenkin siitä syntyvä säästö on merkittävä, ja säästösyistä näitä tehdään. Lapsen etu ei jää huomioimatta, koska kunnilla on velvoite kuulla perhettä ja ratkaista päivähoidon tarve yksilöllisesti lapsen edun mukaan myös kokopäiväiseksi. Toivottavasti tämä käytännössä näin on.

Uskon, että useimmissa tapauksissa lapsen etu on kuitenkin saada oman äidin tai isän hoivaa ja osallistua perheen arkeen silloin, kun se on mahdollista. Vai onko oikein, että lapsi viettää pitkiä päiviä päiväkodeissa, vaikka oma äiti tai isä olisi kotona vaikkapa pienemmän sisaruksen kanssa?

Velvoite täysipäiväisen hoitopaikan tarjoamisesta kaikille on tullut melko kalliiksi. Monet kunnat ovat vaikeuksissa, kun hoitopaikkoja ei tahdo riittää. Tämä johtaa siihen, että paikkoja järjestellessä moni joutuu kuljettamaan lapsia kauas kodista ja työpaikasta ja pahimmassa tapauksessa vielä sisaruksia eri paikkoihin. Rajaamisella tullaan mahdollisesti helpottamaan työssä käyvien tai opiskelevien mahdollisuuksia saada paikka kohtuullisen läheltä kulkureittiään. Edelleen kunnissa jää mahdollisuus itsenäisesti päättää kokopäiväisen päivähoito-oikeuden tarjoamisesta omien resurssien mukaan.

Ja vielä lopuksi on sanottava, että Suomessa päivähoitoa annetaan myös iltaisin ja öisin, viikonloppuisin. Näin ei ole valitettavasti Ruotsissa, vaikka täällä on otettu sieltä mallia, kun Ruotsissa on kaikki niin hyvin.

16.43 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys ehdottaa maltillisia muutoksia osa-aikaisen varhaiskasvatuksen määrään niiden perheitten osalta, joissa vanhempi on paikalla päivisin. Jokaisella lapsella tulee säilymään oikeus saada varhaiskasvatusta vähintään 20 tuntia viikossa. Esityksen mukaisesti varhaiskasvatus tulisi lisäksi aina järjestää nykyisen laajuisena, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se on muutoin lapsen edun mukaista. Lapsen erityistarpeet otetaan esityksessä selkeästi huomioon. Pyrkimyksenä on myös taata, ettei varhaiskasvatuksen aloittanut lapsi joutuisi muuttamaan varhaiskasvatuspaikkaa muutoksen seurauksena. Lapsen tarpeet asetetaan siis etusijalle.

Tänään lähetekeskustelussa opposition dramaattisten puheenvuorojen jälkeen on hyvä todeta, että monissa työttömyydestä kärsivissä perheissä kasvatetaan lapsia tosi hyvin ja asiallisesti eivätkä lapset vanhempien työttömyydestä suinkaan aina niin paljon kärsi. Työttömyys ei automaattisesti tarkoita ongelmallista perhettä.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Tämän päivän keskustelussa on myös viitattu paljon asiantuntijoihin, mutta on huomioitava, että osa asiantuntijoista puoltaa sitä, että lapsi olisi myös enemmän kotona ja varsinakin vanhempien seurassa.

On tärkeää muistaa, että Suomi säilyy myös tämän esityksen jälkeen varhaiskasvatuksen kärkimaiden joukossa Euroopassa niin maksujen pienuudessa kuin kasvatuksen laadussa ja kestää hyvin kansainvälisen vertailun vertailukelpoisiin maihin.

Kuten edustaja Puumala jo aikaisemmin totesi, Suomen kansasta suurin osa tukee varhaiskasvatuksen uudistamista. Laajaa kannatusta löytyy myös oppositiopuolueiden kannattajien joukosta. Esitystä eivät siis tue vain hallituspuolueiden kannattajat.

Arvoisa puhemies! Tämäkin uudistus on pyritty tekemään mahdollisimman tasapuoliseksi ja kohtuulliseksi kaikille perheille tilanteessa, jossa kustannussäästöjä julkiselta sektorilta on yksinkertaisesti pakko löytää. — Kiitos.

16.46 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen! Tässä keskustelussa päivähoito-oikeuden rajaamisesta on hyvä taustaksi huomioida, että hallitus on juuri 22. lokakuuta päättänyt päivähoitoasetuksen muutoksesta siten, että suhdeluku aikuisiin päiväkotien lapsiryhmissä kasvaa. Siis lapsia enemmän, kasvattajia vähemmän.

Asetusmuutoksen myötä yhden aikuisen päiväkodissa pitäisi pärjätä kahdeksan alle kolmivuotiaan kanssa. Kun ennen yli kolmivuotiaiden ryhmässä sai olla 21 lasta, jatkossa olisi 24. Ja jos päiväkotiryhmiin tulee päivähoito-oikeuden rajaamisen seurauksena osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa olevia lapsia, ryhmäkoko voi olla vielä tätä paljon suurempi. Päiväkotiryhmissä, joissa on vain osa-aikaisia lapsia, voi olla peräti 39 lasta. On hyvä tiedostaa, että riittävä henkilöstön määrä ja riittävän pieni ryhmäkoko ovat, tai olisivat, keskeisiä varhaiskasvatuksen laatutekijöitä.

Mikä uudessa esityksessä lieneekään lapsen edun ja hyvinvoinnin mukaista? Näyttää hieman siltä, että päiväkodeista tehdään säiliöitä, jonne lapset ja päiväkodin henkilökunta tulevat päiväksi selviytymään. Missä on turvallisuus, pedagogiikka ja työntekijöiden jakaminen? Lasten päivähoito on matalapalkka-ala, jossa on työvoimapulaa pätevistä henkilökunnasta. Näinkö saadaan lisää tekeviä käsiä päiväkoteihin? Onko tämä laadukasta varhaiskasvatusta?

Perushoivan ohella pienten lasten kasvatustyötä tekevien tehtävänä on varhaiskasvatustilain mukaisesti myös havainnoida jokaista lasta yhdessä ja erikseen, jotta yhdessä kasvatuskumppanuuden hengessä vanhempien kanssa voisi laatia jokaiselle lapselle varhaiskasvatussuunnitelman, jota jokapäiväisessä työssä myös noudatetaan. Varhaiskasvatus ja lasten päivähoito ei ole pelkkää leikkiä, askartelua, kurahaalareiden riisumista ja pukemista — siinä on hyvin paljon muutakin, vaativaa ja vastuullista pedagogista sisältöä, tai ainakin pitäisi varhaiskasvatustilain mukaisesti olla. Laadukas varhaiskasvatus kehittää lasten sosiaalisia taitoja, vertaissuhteita ja oppimisvalmiuksia sekä vahvistaa koko perheen hyvinvointia. Näitä asioita hallituksen esitys ei vahvista vaan heikentää niiden toteutumisen mahdollisuuksia.

Melko hiljattain meille todella säädettiin uusi varhaiskasvatustilain, jota moni päivähoiton ammattilainen odotti vuosia, vuosikymmeniä jopa. Uudessa laissa korostetaan pedagogiikkaa, mutta sillä ei ole pian mitään merkitystä, jos lapsiryhmiä kovin suurennetaan. Käytännössä lastentarhanopettajilla ei ole mahdollisuuksia panostaa tällöin pedagogiikkaan vaan päiväkodin toiminnan päätavoitteeksi tulee muodostumaan se, että kaikki päi-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

vähoidossa olevat lapset voidaan turvallisesti ja vahingoittumattomina luovuttaa työpäivän päätteeksi vanhemmilleen.

Arvoisa puhemies! Julkisen puolen päiväkodeissa on paljon erityistä hoitoa ja kuntoutusta tarvitsevia lapsia, lastensuojelulapsia ja maahanmuuttajataustaisia lapsia. Aivan tavallisten perheiden lapsilla voi myös olla erityisiä tarpeita, jotka on päivähoidossa huomioitava — vaikkapa yksi verrattain yleistä ykköstyypin diabetesta sairastava lapsi tarvitsee verensokerin mittausta ja tarkkaa valvontaa pitkin päivää ja monta kertaa.

Siteeraan seuraavassa päiväkodin arjesta erästä päiväkodin johtajaa: "Tähän soppaan kun vielä lisätään ne 20 viikkotunnin lapset — ja niillekin pitää varhaiskasvatussuunnitelmat tehdä, ja sitä ennen pitäisi lapsia havainnoida, jotta sillä suunnitelmalla olisi jotain todellisuuspohjaa — lasten vuorovaikutussuhteiden määrä ryhmässä nousee yli heidän sielutokykynsä. Ajatelkaahan niitä kokopäivälapsia, jotka ovat siinä ryhmässä joka päivä, ja sitten siihen tulee alkuvuikosta toinen porukka lisää, ja loppuvuikosta porukka vaihtuu, kun tulee ne loppuvuikon 20-tuntiset, osa-aikaiset lapset. Päivähoito-oikeuden rajaamisesitys suosii yksityisiä päiväkoteja, joista voi rahalla ostaa lisää tunteja, ja jatkossa julkiselle puolelle hakeutuvat pätkätöitä tekevien perheiden lapset. Päiväkodin johtajana minäkö se sitten valikoin, ketkä saavat olla sen 4 tuntia pitempään, kenellä on siihen todellinen tarve. Tämä systeemi lisää kunnissa töitä, kun jatkuvasti tehdään päätöksiä ja muutetaan lasten hoitoaikoja vanhempien työllisyyden mukaan. Se niistä norminpurkutalkoista."

Arvoisa puhemies! Ei tästä todellakaan sujuvaa, säästävää ja hallinnollisesti yksinkertaista päivähoidon mallia muodostu. Päivähoito-oikeuden rajaamisella ryhmäkokoja suurennetaan ja resursseja siirretään hoivasta ja kasvatuksesta byrokraatiaan. Esitys siis johtaa kustannuksiin, joita ei ole huomioitu lainkaan. Paikka päiväkodissa tai perhepäivähoidossa edellyttää viranomaisen päätöstä. Muutokset hoitoajoissa vaativat uutta päätöstä, jotta laskutus toimii ajantasaisin tiedoin. Osa-aikaisten, osaviikkoisten ja kokoaikaisten lasten osallistuminen varhaiskasvatuksen arkeen edellyttää myös työvuorosuunnittelua, henkilöstöjärjestelyjä ja toiminnan suunnittelua. Hoito- ja kasvatushenkilöstön työajasta menee tilasto- ja raporttitietojen keräämiseen aikaa, jolle ei ole laskettu mitään hintaa. Ilmeisesti siis lisääntyvä hallinnollinen työ olisi suoraan pois henkilöstön perustehtävästä, lastenhoidosta ja varhaiskasvatuksesta.

Esitys ei kerro sitä, millä työajalla ja kustannuksilla tehtäisiin arviot siitä, minkä perheiden lapset kulloinkin ovat kokopäiväiseen hoitoon oikeutettuja ja ketkä eivät ole. Syitä ja perustelujahan tunnetusti on monia. Lakiesityksen perustelujen mukaan osa-aikaiseen varhaiskasvatukseen siirtyisi alle 7 prosenttia nykyisin kokopäiväisen varhaiskasvatuksen piirissä olevista lapsista. Eikö tämä siis tarkoita sitä, että 93 prosenttia lasten vanhemmista joutuisi erikseen osoittamaan kokopäivähoidon tarpeen lapsilleen?

Eihän kaikkia näitä joustavasti ja tarvittaessa useita kertoja saman perheen kohdalla tehtäviä arvioita voi todellakaan hatusta vetää. Mutta eivät perustelut automaattisesti löydy vähällä työllä myöskään mistään valmiista tilastoista tai rekistereistä. Onko tähän tarvittavan resursoinnin kustannuksia lainkaan arvioitu säästövaikutuksilla perusteltua päätösesitystä tehdessä?

Varhaiskasvatuspalveluita ja julkisen puolen henkilöstön etuja ollaan kaikkiaan leikkaamassa roimasti. Minua huolettaa, miten päivähoidon henkilökunta jaksaa, mikäli työ ei ole enää mielekästä. Lasten päivähoidossa tehdään monen vanhemman ja perheen kannalta ykkösprioriteetilla arvokkaaksi luokiteltavaa työtä. Sinne me pienten lasten vanhemmat arjessa jätämme kaikkein kalleimpamme, omat lapsemme.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Lapsiryhmien suurentaminen yhdessä henkilökuntaa koskevien etuisuuksien huonontamisen kanssa tulee vaikuttamaan päivähoitotyössä jaksamiseen radikaalisti. Samaan aikaan pitäisi työuriaikin pidentää. Ennuste tämän yhtälön toteutumiselle on huono. Työuupumuksen yksi suurin tekijä on työn mielekkyyden katoaminen.

Tunnettu ja arvostettu taloustieteen professori Sixten Korkman sanoi Helsingin Sanomissa lokakuun alussa subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisesityksestä näin: "Päivähoito-oikeuden rajausta kohdistuu juuri niihin lapsiin, jotka erityisesti kaipaavat tukea, jota meillä on laadukkaissa päiväkodeissamme tarjolla. Päätös on tyhmä ja tulee yhteiskunnalle pitkällä aikavälillä kalliiksi. Investoinnit pikkulasten oppimiseen ja sosiaalisten taitojen edistämiseen ovat yhteiskunnan kannalta kannattavimpia sijoituksia."

Arvoisa puhemies! Hallituksessa tuntuu nyt olevan semmoinen meininki, joka ei naisille ja lapsille paljon arvoa anna. Säästöt ovat arvovalintoja. Hallitus on kyllä arvonsa tässä kohtaa paljastanut.

Kasvatustieteen professori Kirsti Karila, joka juuri syyskuussa kutsuttiin Opetushallituksen asettamaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatimisen ohjausryhmään, on sanonut, että näillä päätöksillä varhaiskasvatusta viedään 20 tai jopa 30 vuotta taaksepäin. Se on suuri virhe ja harmi, jolla pitkän ajan varhaiskasvatuksen, lapsen, perheiden edun mukainen työ valuu hukkaan.

Vetoan hallitukseen, että harkitsette asian uudelleen ja edelleen säilytätte lapsen subjektiivisen täyden päivähoito-oikeuden turvaten lasten ja perheiden edun, sillä sen edun turvaamisella on pitkälle kantava merkitys.

16.56 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Sellaisten vanhempien lapsista, joiden vanhemmilla ei ole kokoaikaista vakituista työsuhdetta — ja näitä lapsia on erittäin paljon — tulee jatkossa pätkätarhalaisia. Näiden pätkätarhalaisten oikeus kokoaikaiseen päivähoitopaikkaan vaihtelee jatkuvasti vanhempien työtilanteen mukaan. Kuitenkin lapsilla pitää olla oikeus omaan pysyvään ryhmään ja kaverisuhteisiin, mikä tällä lain vaikutuksella tulee katkeamaan. Vain pysyvässä ryhmässä lapsi saa meille kaikille tärkeän tunteen ryhmään kuulumisesta. Näin lapset oppivat jo varhaisessa vaiheessa toimimaan ryhmässä. Tämä estää tehokkaasti syrjäytymistä ja tasoittaa matkaa kohti koulutietä, ja rajoittamaton oikeus varhaiskasvatukseen on tärkeää myös maahanmuuttajalapsille.

Täällä on jo useassa puheenvuorossa puututtu tarveharkintaan. Tämä onkin hallituksen esityksen ristiriitaisimpia asioita. Jää siis täysin kuntien päätettäväksi, miten tarveharkintaa käytetään ja kuinka kokoaikaisen päivähoitopaikan sosiaalisilla syillä saa. Käsittämättömyydenä on, että lapsen oikeus kokoaikaiseen paikkaan riippuu täysin siitä, missä kunnassa sattuu asumaan, ei lapsen tarpeesta.

Arvoisa puhemies! Tässä herää kysymys, miten työttömät vanhemmat voivat nopealla aikataululla ottaa vastaan keikkatöitä ja muita lyhytaikaisia kokoajatöitä, jos lapsella on oikeus vain osa-aikaiseen hoitoon. Kuinka nopeasti kokoaikaisen päivähoitopaikan saa, jos vanhempien työtilanne muuttuu jatkuvasti ja nopeasti? Tämä subjektiivisen päivähoito-oikeuden lopettaminen tulee varmasti hankaloittamaan työllistymistä entisestään. Siksi esitänkin ministerille kysymyksen: Arvoisa ministeri, kuinka tämä laki helpottaa hallituksen työllisyystavoitteita? Tässä vaiheessa sen vaikutus näyttää olevan päinvastainen ja lisäksi se lisää työttömien lasten eriarvoisuutta.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

16.59 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa puhemies! Jollakin tavalla tässä salikeskustelussa nyt kulminoituu todellakin se hallituksen ja opposition ideologinen ero. Jollain tavalla tuntuu, että oppositio haluaa ulkoistaa vastuun lasten varhaiskasvatuksesta pelkästään yhteiskunnalle, kun sen sijaan hallitus uskoo siihen, että kasvattaminen on vanhempien, yhteiskunnan ja koko meidän yhteisön yhteinen tehtävä.

Edustaja Kontula ehti valitettavasti jo poistua salista, mutta hän avasi oman puheenvuoronsa erittäin koskettavalla sitaatilla. Näen kuitenkin niin, että tämä edustaja Kontulan esille nostama ongelma ei ole varhaiskasvatuksellinen ongelma, ja heitän ajateltavaksi sellaisen asian, että olisiko tälle lapselle ollut parempi mennä joka päivä päivähoitoon ja jättää se hänen vanhempansa sinne kotiin alkoholisoitumaan vielä suuremmissa määrin. Tämä on lastensuojelullinen ongelma, ja näihin lastensuojelullisiin ongelmiin tulee totta kai paneutua, mutta niitä ei voida tuoda osaksi tätä keskustelua varhaiskasvatuksesta.

Meillä on myös nostettu esille näkökulmia, joiden mukaan nyt tämä lainsäädännöllinen muutos aiheuttaisi sen, että Suomi romahtaa näissä OECD:n Pisa-tutkimuksissa. On hyvä kuitenkin pohtia, että Pisa-tutkimuksia ryhdyttiin laatimaan vuonna 2000, jolloin tarkasteltiin sellaisia lapsia, jotka olivat syntyneet vuosien 84 ja 85 välillä. Nämä lapset ovat ollessaan päivähoidossa olleet vanhan päivähoitolainsäädännön piirissä, ja tällöin myös esimerkiksi hoitajamitoitukset ovat olleet huomattavasti nykyistä suurempia. En ainakaan itse, vaikka olen tuon ajan lapsia, voi sanoa, että olisin missään tapauksessa saanut huonoa hoitoa silloin, kun itse päivähoidossa olin, vaikka aivan samalla tarkkuudella näistä asioista ei tuolloin ole säädelty.

Siitä tulemmekin tähän seuraavaan ongelma-kohtaan, jonka oppositio erityisesti näkee suurena vaikeutena, että kunnat ja kaupungit saisivat nykyistä vapaammin ja itsenäisesti päättää siitä, millä tavalla ne varhaiskasvatusta järjestävät. Itse näen tämän pelkästään positiivisena asiana, sillä kunnat ja kaupungit ovat ihmisten yhteisöjä ja siellä se paras tietämys näistä asioista on.

Samoin pyytäisin nyt oppositiota lopultakin marssittamaan esille sen asiantuntijan, joka sanoo, että lapselle on parempi olla varhaiskasvatuksessa, päivähoidossa, vaikka toinen tai molemmat hänen vanhempansa ovat kotona. Uskon, että tällaista asiantuntijaa ei löydy.

Olisin myös kysynyt ministeriltä kysymyksen nyt, kun tässä on siihen mahdollisuus, että millaisia toimenpiteitä hallitus on nyt suunnitellut sen varalle, miten vanhemmuutta tulaa yhteiskunnassa tukemaan.

17.02 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kärnä: näitä asiantuntijoita on kuultu tällä hetkellä valiokunnassa, ja kolleganne puolueestanne voi valaista teille näitten asiantuntijoiden mielipidenäkemyksiä, ja ne tukevat kyllä opposition tuomia näkemyksiä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on jo antanut asetuksen päivähoitoryhmien kasvattamisesta. Nyt olemme saaneet eteemme myös lakiesityksen, jolla lapsen päivähoito-oikeus rajataan 20 tuntiin viikossa. Oikeus kokopäiväiseen hoitoon säilyy vain, jos lapsen vanhemmat opiskelevat tai työskentelevät kokoaikaisesti. Lisäksi hallitus on korottamassa päivähoidon maksuja.

Hallituksen toiminta tässä asiassa on totaalisen ristiriitaista ja perustetonta. Hallitusohjelmassa todettiin kauniisti, että varhaiskasvatusta tulee kehittää tukemaan lapsen hyvinvointia. Hallitus kuitenkin toimii täysin toiseen suuntaan. Tälläkään lailla ei tavoitella millään tavalla lapsen etua, vaan sen ainut tarkoitus on rajata päivähoito-oikeutta niin, että hal-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

lituksen vaatimat säästöt tälle hallituskaudelle saadaan toteutettua. Yhdessä ryhmäkokojen kasvattamisen kanssa tämä tulee heikentämään palvelujen laatua ja lisäämään eriarvoisuutta. Kaikkein surullisinta tässä on, että esityksestä kärsivät kaikkein eniten lapset.

Jatkossa lapsen oikeus varhaiskasvatukseen riippuu hänen vanhempiensa elämäntilanteesta. Näillä muutoksilla käytännössä romutetaan tasa-arvoinen varhaiskasvatus Suomessa ja jokaisen lapsen yhdenvertainen ja tasa-arvoinen oikeus saada tarvitsemaansa tukea omaan kasvuun ja kehitykseen. Jatkossa tämän oikeuden määrittävät ulkopuoliset tekijät, ei lapsen oikeus, ja tämä on ehkä se meidän opposition ja hallituksen suurin eroavaisuus.

Hallitus jakaa lapset jo pienestä pitäen eri laariin. Sinä kuulut tuohon ryhmään ja sinä tuonne. Tämän lapsen äiti tai isä on työtön, kun taas toisen lapsen vanhemmilla on kokopäiväinen työsuhte, jonka seurauksena tälle lapselle annetaan paremmat oikeudet varhaiskasvatukseen, mitkä oikeudet hänelle tuleekin taata. Tämä oikeus pitäisi kuitenkin taata jokaiselle lapselle riippumatta vanhempien työtilanteesta.

Lakiesityksen mukaan varhaiskasvatus voi jatkua kokopäiväisenä, jos se on tarpeen lapsen kehityksen tai perheen olosuhteiden takia taikka se on muutoin lapsen edun mukaista. Kuinka esitetään ja todetaan, mikä on lapsen etu yksittäisissä tilanteissa? Kuinka vanhemmat osoittavat sen, mikä on lapsen edun mukaista, ja kuka ja miten se eri kunnissa määritellään? Tarvitaanko tähän lastensuojeluviranomaisten tai neuvolan arviointi tai näkemys tilanteesta? Mikä merkitys lapsen kehitykselle on, jos perheessä on pitkäaikaistyöttömyyttä, miten se tulkitaan lapsen edun näkökulmasta? Onko vanhempia, jotka eivät halua puhua esimerkiksi alkoholiongelmasta tai perheen mielenterveys- tai muista ongelmista? Kuinka moni tähän ylipäättään kykenee, jos päivähoidon tarve johtuu vaikkapa perheen vaikeista olosuhteista?

Eri asiantuntijat ovat lähes kaikki todenneet samansuuntaisesti, että tästä lakiesityksestä kärsivät juuri ne lapset, jotka varhaiskasvatusta ehkä eniten tarvitsisivat. Kirjauksen epä-määräisyys voi myös johtaa hyvin tulkinnanvaraisiin tilanteisiin, kun lapsen etua ja perheen olosuhteita pyritään määrittelemään. On helppo ennustaa, että kuntiin syntyy erilaisia käytäntöjä taloudellisen tilanteen sanelemana. Voi olla, että lapsen oikeus laajempaan varhaiskasvatukseen tulee riippumaan vahvasti siitä, missä kunnassa hänen perheensä asuu.

Esitys ei myöskään huomioi nykyajan työelämää, joka monilla koostuu lyhytkestoisista ja katkonaisista työsuhteista. Moni lapsi joutuukin tottumaan päivähoitotilanteen jatkuvaan muutokseen.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen laatu heikkenee väistämättä, ja kärsijöinä ovat etenkin osa-aikaisessa hoidossa olevat lapset. Laki mahdollistaa osa-aikaisille lapsille jopa 39 lapsen ryhmät. Lapsen kehityksen kannalta on erittäin tärkeää, että lapsi pystyy luomaan erilaisia vuorovaikutussuhteita, niin ikätovereihin kuin myös aikuisiin. Niillä on kauaskantoinen merkitys koko ihmisen elämään. Eri tutkimusten perusteella pieni lapsi ei kykene käsittelemään vuorovaikutussuhteitaan, mikäli ryhmä on liian suuri tai ryhmän jäsenet vaihtuvat jatkuvasti. Tästä syystä on jo nyt voimassa olevassa laissa varhaiskasvatusryhmien osa-aikainen ryhmäkoko liian suuri. Meidän tulisi pikemminkin kehittää varhaiskasvatusta tukemaan lapsen kehitystä ja vuorovaikutteisuutta kuin tekemään siitä entistä vaikeampaa lapselle.

Esitys tulee luomaan entisestään eriarvoisuutta myös palveluiden sisältöihin. Näillä on suuri merkitys lapsen eriarvoiselle kohtelulle ja hoidon laadulle. Esimerkiksi neljän tunnin päivittäinen varhaiskasvatus ei velvoita tarjoamaan lapselle lämmintä ruokaa. Tämä oli yksi syy, minkä takia viime kaudella käydyssä keskustelussa siitä, siirrytäänkö 25 viikko-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

tunnin varhaiskasvatuksesta 20 viikkotuntiin, perusteluna oli kuntien mahdottomuus järjestää kaikille lapsille tasapuolisesti lämmin ruoka. Elikkä lämpimän ruuan saanti riippuu tulevaisuudessa kunnasta.

Kuten jo aiemmin totesin, suuret ryhmät, hoito-oikeuden rajausta ja hoidon heikentynyt laatu voivat heijastua lapsen oppimiseen ja erityisesti maahanmuuttajalapsilla myös kielellisiin ongelmiin.

Tämän lisäksi esitys mahdollistaa lasten eriarvoisen kohtelun yksityisen ja kunnan järjestämässä varhaiskasvatustoiminnassa. Yksityisessä varhaiskasvatuksessa lapsen huoltajat voivat säilyttää lapsen kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksamalla itse palveluista enemmän. Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa tätä mahdollisuutta ei olisi. Yksityisen hoidon tuottajat voisivat myös päättää ottaa hoitoonsa vain kokopäiväisiä lapsia, mikä sinällään jo vääristää tilannetta. Kysynkin nyt ministeriltä: miksi hallitus kohtelee myös julkisia ja yksityisiä tuottajia eri lailla?

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi vielä: Hallitus sanoo tehneensä taloudellisten vaikutusten arvioinnin. Näin on, mutta esityksen taloudelliset vaikutukset -arvioinnissa on käytetty vuoden 2004 tilastoja eli 10 vuotta vanhaa tietoa. Mielestäni on vastuutonta tuoda lähes 11 vuotta vanhoja arviointoja varhaiskasvatustilanteen perusteeksi.

Toisaalta lakiesitystä ei ole arvioitu lasten tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Esitys on ristiriidassa perustuslain 6 §:n, 16 §:n ja 19 §:n sekä YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen kanssa. Tästä syystä esitys on saatava ehdottomasti myös perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi.

17.10 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tätä edustaja Kärnän puheenvuoroa on pakko lyhyesti kommentoida:

Ensinnäkin tästä kotona tapahtuvasta hoidosta on pakko todeta, että minun mielestäni meidän vastuumme päättäjinä on huomioida se, että on hyvin erilaisia perheitä Suomessa ja myöskin perheillä on hyvin erilaiset edellytykset hoitaa lapsiaan kotona. Että kyllä varhaiskasvatuksessa on tämä lastensuojelullinen ulottuvuus olemassa, ja me oppositiossa olemme erityisen huolissamme juurikin siitä, miten tämä jatkossa tulee toteutumaan.

Pidän myöskin aika pöyristyttävänä tätä edustaja Kärnän näkemystä siitä, että olisi alle kouluikäisten lasten vastuulla olla kotona yksin hoitamassa alkoholiongelman kanssa kamppailevien vanhempien asioita ja vanhempiaan. Toivottavasti tämä ei edusta hallituksen näkemystä laajemmin.

Lopulta edustaja Kärnä nosti vielä esille tämän kuntien mahdollisuuden itse saada päättää. Emme me ole siitä huolissamme oppositiossa vaan alueellisen eriarvoisuuden kasvusta, mihin tämä tulee johtamaan, ja olen ainakin henkilökohtaisesti luullut, että tämä on ollut keskustapuolueelle tärkeä asia, mutta olen ilmeisesti käsittänyt väärin.

17.12 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Andersson kyllä ymmärsi tuon puheenvuoroni toivottavasti tahattomasti väärin. Missään tapauksessa tämän lapsen tehtävä ei olisi olla kotona hoitamassa alkoholiongelmaista vanhempansa, vaan kyseessä on se, että näihin ongelmiin tulisi puuttua lastensuojelun keinoin, ja en näe sitä, että tämä on ennen kaikkea varhaiskasvatukseen liittyvä ongelma, jonka edustaja Kontula puheenvuorossaan nosti esille.

Olisin myös ottanut tässä esille tuon edustaja Kiljusen väitteen siitä, että asiantuntijat ovat todella sanoneet niin, että olisi lapsen etu olla hoidossa silloin kun toinen hänen van-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

hemmistään on kotona tai molemmat vanhemmat ovat kotona. Nyt kun tällä tavalla mennään asiantuntijoiden selän taakse, pitäisin kyllä nyt reiluna, että edustaja Kiljunen ilmoittaa, kenen asiantuntijan puheisiin hän tässä viittaa.

Ja missään tapauksessa en näe, että tässä lakiesityksessä on sellaista aspektia, että ollaan luomassa alueellisesti eriarvoisia menettelyitä, vaan ollaan vahvistamassa sitä oikeutta kunnissa ja kaupungeissa päättää itsenäisesti omista asioistaan.

17.13 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme tottuneet täällä eduskunnassa siihen ja on semmoinen käytäntö, että kun meillä on valiokunnassa kesken olevia asioita, niin me emme lähde analysoimaan näiden asiantuntijoiden lausuntoja, mutta voin teille kyllä antaa nämä, jotka ovat tätä hallituksen esitystä kritisoineet voimakkaasti ja ovat tuoneet huolta tästä lainsäädännöstä: On OAJ, THL, Jukka Mäkelä, sitten on myös Kela, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Lastensuojelun Keskusliitto. Siellä on useita alan asiantuntijoita järjestöinä sekä myös sitten tutkijoita, jotka ovat tähän asiaan perehtyneet harvinaisen vahvasti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro edustaja Anderssonille, jonka nimi äskeisessä puheenvuorossa mainittiin.

17.14 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä vastauksena edustaja Kärnä: Kyllähän Suomessa ollaan sosiaalipoliittisesti jo pitkään nimenomaan haluttu vahvistaa ennalta ehkäiseviä palveluita, ehkäiseviä palveluita, matalan kynnyksen palveluita lapsiperheille, niin että ei olisi tarvetta näihin raskaisiin, kalliisiin korjaaviin ja lastensuojelullisiin toimenpiteisiin. Otetaan tarkasteluun esimerkiksi tämä uusi sosiaalihuoltolaki, jonka puitteissa nimenomaan haluttiin eroon tällaisista leimaavista piirteistä. Ja nyt tätä ollaan tuomassa varhaiskasvatukseen ja siten heikentämässä nimenomaan tätä lastensuojelullista ulottuvuutta siinä. Eli edustaja Kärnä on kyllä täysin eri linjoilla kuin muuten tässä maassa ollaan oltu sosiaalipoliittisesti lapsiperheiden palveluiden osalta.

Sitten vielä tästä alueellisesta eriarvoisuudesta: Mehän tiedämme jo nyt, että kunnissa ollaan päätyvässä erityyppisiin ratkaisuihin nyt sen suhteen, miten jatkossa aiotaan turvata tätä kokopäiväistä hoitoa kaikille lapsille. Ja useammat asiantuntijat ovat myöskin varoittaneet siitä, että tämä tulee johtamaan siihen, että kunnissa ja eri puolilla Suomea tehdään hyvin erityyppisiä ratkaisuja sen suhteen, millä perheillä on tämä oikeus jatkossa ja millä ei.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Kärnä, ja sitten mennään puhujalistaan.

17.15 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Anderssonille vielä totean tässä vaiheessa, että tämä alkuperäinen edustaja Kontulan sitaatti, josta nyt keskustelemme, koski sitä ja Kontula toi asian esille niin, että olisi ollut parempi, että tämä lapsi olisi lähtenyt sieltä hoitoon ja olisi jätetty se vanhempi sinne yksin kotiin niitten ongelmien kanssa olemaan. Missään tapauksessa mielestäni näin ei ole. Totta kai tällaisiin ongelmiin täytyy puuttua, mutta tässä tapauksessa kyse ei ollut ensisijaisesti varhaiskasvatuksellisesta tai päivähoidon ongelmasta, vaan kyseessä oli lastensuojelullinen ongelma, johon olisi tullut puuttua. Tätä halusin puheenvuorollani tuoda esille.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

17.16 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen lähtökohtahan on antaa jokaiselle lapselle mahdollisuus oikeuteen laadukkaasta varhaiskasvatuksesta, ja tavoite sinänsä on kyllä hyvä, että vähintään 20 tuntia viikossa olisi jokaisella lapsella tämä mahdollisuus.

Haluan korjata tänään aikaisemmin mainitsemani esimerkin. Kuulin edustaja Kiljusen mainitsevan, että 15 tunnin mallin mukaisesti maksutonta varhaiskasvatusta saisi myös Suomessa, mutta tarkoittit silloin Ruotsia — en kuunnellut kunnolla sinua.

Siinä mielessä olen samaa mieltä, että varhaiskasvatuslaki tällaisenaan ei vielä takaa jokaiselle lapselle sitä 20 tunnin varhaiskasvatusta, koska meidän täytyy huomioida ne perheenjäsenet, jotka elävät siinä rajoilla, että he joutuvat itse maksamaan sen varhaiskasvatuksen: he eivät välttämättä lasta laita silloin varhaiskasvatuksen piiriin, jos kotona pystytään hoitamaan, ja ne lapset eivät silloin pääse tämän laadukkaan varhaiskasvatuksen piiriin. Sinänsä tämä esitys on kyllä hiukan ontuva tältä osin, vaikka tavoite sinänsä on hyvä kaikille.

On selvää, että tämä lakiesitys on, kuten oppositio väittää, tällainen säästölaki, mutta kuitenkin, vaikka tässä rajoitetaan päivähoito-oikeutta, esitys ei heikennä lapsen oikeutta kokoaikaiseen hoitoon, jos lapsen etu sitä vaatii. Tämä sanotaan hyvin selkeästi hallituksen esityksessä, että lapselle on kuitenkin järjestettävä varhaiskasvatusta kokopäiväisesti, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tai perheen olosuhteiden takia taikka se muutoin on lapsen edun mukaista. Elikkä laissa on selkeästi kirjattu se, että kunnan työntekijät joutuvat tämän kokopäiväisen päivähoiton järjestämään lapsen etu huomioiden.

En kuitenkaan ole samaa mieltä siitä, edustaja Kiljunen, että esimerkiksi pitkäaikaistyöttömyys voisi olla sellainen peruste, jos molemmat vanhemmat ovat kotona, että lapsen pitäisi tällä perusteella saada kokopäiväistä varhaiskasvatusta ja päivähoitoa. Eihän tämä voi olla millään tavalla perustelu sille, että lapsi pitää ulkoistaa siitä perheestä.

Täällä on myös käytetty koko ajan esimerkkejä siitä, että jos perheessä on alkoholiongelmia, mielenterveysongelmia ja muita ongelmia, kuten työttömyyttä, niin tämän johdosta olisi parempi, että lapsi on silloin kokopäiväisessä päivähoitossa. Millä te tämän perustelette? Miksi lapsen pitäisi olla kokopäiväisessä päivähoitossa? Nimittäin meillä on selkeä laki siitä, että jos perheen tilanne on niin huono, että vanhemmuus ei toimi ja siitä lapsesta ei pystytty huolta pitämään, niin silloinhan lapsi pitäisi saattaa lastensuojelun piiriin ja sitä kautta myös jopa perhekodin hoidettavaksi tai jonnekin muualle kuin siihen perheeseen. Elikkä me emme voi tällä tavalla perustella sitä, että lapsen on pakko saada se 8—10 tuntia olla päiväkodissa, jos vanhemmat ovat kotona.

Arvoisa puhemies! Tunnustan sen heikkouden tässä hallituksen esityksessä, että ryhmäkokojen kasvattaminen ei palvele sitä kehitystä, jota me tavoittelemme. Jos hallituksen esityksessä ryhmäkoot kasvavat kuten kasvavat näitten puolihoitollisten osalta 24:stä jopa 39 lapseen hetkellisesti, niin se ei voi olla lapsen edun mukaista. Toivoisin, että valiokuntatyöskentelyssä ja muussa talousarvioesitystä laadittaessa tätä mietittäisiin tarkkaan ja huolellisesti kuunneltaisiin tältä osin, mitä mieltä eri asiantuntijatahot tästä ovat.

Lopputulema kuitenkin on se, että me emme voi vanhemmuutta ulkoistaa yhteiskunnalle, mitä tässä salissa kuitenkin kovasti toivotaan. Meidän tulisi tukea sitä vanhemmuutta kotona, nimenomaan kotona olevaa vanhemmuutta, laittaa panoksia sinne, ja hallitus sitä myös tällä kaudella tekee. Me alamme tukemaan perheiden hyvinvointia kotona kotihoiton tuen ja tällaisen kotiin vietävän tuen ja palvelun kautta. Siinä mielessä hallitus on tehnyt oikean linjan, että tätä kotona asumista ja vanhemmuutta jatkossakin vahvasti tuetaan.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

17.20 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa puhemies! Tänään on keskusteltu ja esitelty mitä ihmeellisimpiä kertomuksia osa-aikaisen tai varhaiskasvatuksen haitallisuudesta lapsen kehitykselle. On kritisoitu, että tiettyjen lasten aika vanhempien kanssa lisääntyy reilulla 15 tunnilla. Osa-aikaiset ratkaisut ovat jo nyt osa lähes jokaisen perheen arkea. On muistettava, ettei ole olemassa yhtä hyvää kasvatuksen mallia, jonka velvoittamiseen valtio voi velvoittaa. Mielestäni pienen lapsen kasvun turvaamiseksi on erittäin tärkeää, mitä enemmän hän saa olla vanhempiensa kanssa, varsinkin jos toinen vanhemmista on kotona. On myös muistettava, että lapsen kasvatuksesta ovat pääsääntöisesti vastuussa omat vanhemmat, ei kunta tai jokin kolmas taho. Vanhemmuutta ei voi ulkoistaa, kuten edustaja Niikko juuri äsken meille sanoi.

17.21 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! En oikein ymmärtänyt edustaja Kärnän ajatusta siitä, etteivät erilaiset käytännöt eri kunnissa aiheuttaisi eriarvoistumista. Jos jossain kunnassa subjektiivinen kokopäivähoito on mahdollista ja ryhmäkokoja ei suurennetta ja toisessa kunnassa ryhmäkokoja suurennetaan ja kokopäivähoito ei ole mahdollista, niin kyllä silloin nämä lapset eri kunnissa ovat minun mielestäni eriarvoisessa asemassa.

Minä olen kuunnellut ministeriä aiemminkin, ja minä tiedän, että tämä lakiesitys on todella vaikea myöskin ministerille itselleen, koska tiedän hänen ajattelevan myöskin hyvin pitkälle monessa asiassa samalla tavalla kuin oppositio ajattelee. Tämä on jotenkin säästölakina tänne tuotu, mutta kun nämä säästöt ovat niin selkeästi kyseenalaistettavissa. Minä olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, tai kysyn itse asiassa ministeriltä, onko hän tutustunut tämmöiseen tuntiperusteiseen päivähoitomaksuun, koska niissä kunnissa, joissa on siirrytty tähän tuntiperusteiseen päivähoitomaksuun, on saatu näitä säästöjä aikaan. Olisin toivonut, että hallitus mieluummin hoputtaisi nyt tämän uuden käytännön toteuttamista siellä kunnissa kuin tekisi niitä säästöjä lasten kannalta näin ikävällä tavalla.

17.23 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että näitä erilaisia käytäntöjä eri kuntien välillä tulee olemaan ja koulutuksellinen tasa-arvo ei jatkossa enää varhaiskasvatuksessa toteudu, sillä tosiaankin nämä asiat tullaan määrittelemään kunnissa ihan eri tavalla: jossain kunnassa vanhemmat saavat itse määritellä sen tarpeen, ja sitten jossain kunnassa taas hyvin tiukkaan määritellään, että ei, mikäli sitten ei ole lastensuojelun asiakas tai sitten nämä muut ehdot eivät täyty. Tosi harvalla lapsella on se lastensuojelun asiakkuus, mutta silti voi olla paljon erilaisia sosiaalisia syitä, miksi se kokopäivähoito olisi tärkeä. Jos ajatellaan, että ihan uusi lapsi tulee varhaiskasvatuksen piiriin, niin kuka muu kuin vanhemmat sitten lopulta tuntee tätä; välttämättä vanhemmat itsekään eivät osaa määritellä sitä, onko sitä tarvetta vai eikö sitä ole, puhumattakaan siitä, että kaikki vanhemmat osaisivat sitä lapselleen vaatia.

Kaksi toivomusta esittäisin oikeastaan ministerin ja ministeriön harkintaan nyt, kun siellä on se ryhmäkokosäännös näille osapäivälapsille yhden suhde kolmeentoista: kovasti toivoisin, jos ministeri löytäisi jonkun tavan, että me voisimme saada tämän kuolleeeksi kirjaimeksi muodostuneen asian pois sieltä, koska nyt on tosiaan vakava vaara sille, että tätä tullaan jatkossa toteuttamaan. Myöskin erityislapset voitaisiin ottaa eri tavalla huomioon näissä nyt suurenevissa ryhmäkokoaasioissa.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

17.24 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin edustaja Niikolle: On aivan totta se, että OECD-maista ja Pohjoismaista suomalaiset lapset käyttävät varhaiskasvatusta vähemmän kuin muut Pohjoismaat. Esimerkiksi Ruotsissa varhaiskasvatuksen parissa on yli 90 prosenttia lapsista, ja yhtenä perusteluna tähän on arvioitu olevan se, että siellä on tämä 15 tunnin maksuton varhaiskasvatus, joka kannustaa perheitä hyödyntämään varhaiskasvatusta.

Toinen asia on se, kun totesitte ja sanoitte, että pitkäaikaistyöttömyys ei voi olla syy: Ei minunkaan mielestäni voi olla syy. Mutta mitkä ovat ne perusteet perheessä, jos esimerkiksi vanhemmat ovat kaksi kolme vuottakin työttöminä eivätkä työllisty esimerkiksi sen takia, että heillä ei ole ammatillista pätevyyttä ja näinä vaikeina työllisyysaikoina he eivät työllisty, mitkä ovat niitä perusteluita, jotka sen lapsen näkökulmasta tukisivat, että se lapsi saisi kokopäiväistä varhaiskasvatusta? Se ei voi olla vanhempien tilanne aina kaikissa tilanteissa. Eikä se voi myöskään olla se, että jos perheessä on lastensuojelullisia ongelmia, niin siinä vaiheessa vasta lähdetään tukemaan lasta kokopäiväisellä varhaiskasvatuksella, vaan varhaiskasvatuksen pitäisi olla ennen kaikkea ennalta ehkäisevä toimenpide. Ja sitten se myös tukee lapsen tasa-arvoista kehitystä oppimiseen, ja kun hän aloittaa sitten koulun, niin siinä vaiheessa lapset ovat entistä tasa-arvoisemmassa asemassa aloittaakseen koulua.

Ja sitten kysyisin ministeriltä sitä, että kun viime kaudella todellakin arvioitiin tätä lakiesitystä ja silloinhan tämän lakiesityksen eteenpäinvieminen pysäytettiin — ja sosialidemokraatit olivat yhtenä hyvin vahvana vaikuttajana siinä, että tätä rajausta (Puhemies koputtaa) ei tultu tekemään — niin millä perusteella nyt on siirrytty tähän osa-aikaiseen 20 tuntiin 25:stä? Koska silloin ainakin niitten perustelujen mukaan yhtenä argumenttina oli se, että...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt pyytäisin puhujaa siirtymään puhujapöytäntöön.

...kunnat eivät pysty tarjoamaan lämmintä ruokaa kaikille lapsille yhdenvertaisesti.

17.27 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Minä olen samaa mieltä edustaja Kiljusen kanssa siinä, että kyllä meidän täytyy ne hyvät opit ottaa naapurimaista meillekin huomioon, jos siihen vain taloudellista kompetenssia löytyy. Tietysti olisin ministeriltä kysynyt, mitä tällainen Ruotsin malli, 15 tuntia maksutonta varhaiskasvatusta kaikille, maksaisi. Tämä on varmasti hyvä tavoite. En missään tapauksessa itse sitä kiistä.

Kuitenkin haluan palata vielä tähän lasten subjektiiviseen oikeuteen varhaiskasvatukseen ja päivähoitoon koko päivän osalta jokaisen lapsen kohdalla. Esimerkiksi työttömyyteen vedoten se ei ole kantava ajatus, koska eihän se tarkoita sitä, jos on työttömyyttä, pitkäaikaistyöttömyyttä tai jopa mielenterveysongelmia perheessä, että sen lapsen paikka ei ole kotona.

Me tiedämme, että jopa 20—25 prosentissa lapsista ja lapsiperheistä on jossain elämänvaiheessa lapsilla ja perheenjäsenillä mielenterveysongelmia, mutta se ei siitä huolimatta tee huonoa siitä perheestä. Siinä mielessä edelleen painotan sitä, että hallitus tekee toimenpiteitä, että niitä perheitä tuetaan kotona elämisessä ja jaksamisessa, ja siihen suuntaan meidän täytyy mennä. Me emme voi ulkoistaa lasten hoitoa ja perheitten elämää minnekään kunnille enenevässä määrin ihan pelkästään sen tähden, että on hyvä tavoite, että kaikki pääsevät päivähoitoon niin pitkäksi aikaa kuin vain itse haluavat.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Toisekseen täällä oppositio tänään hyvin paljon myös piirsi semmoisia kuvia, että jos lapsi menee kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen tai päivähoitoon, niin aletaan leimaamaan lapsia tai heidän vanhempiaan. Mistä tällainen ajatus on tullut? Ei varmasti ruveta ketään lapsia leimaamaan. Lapset eivät toisiaan leimaa eivätkä vanhemmat leimaa toisiaan sen tähden, kuka siellä kuinkakin pitkään lasta vie sinne. Nämä kaikki tällaiset spekulatiot minun mielestäni ovat semmoista niin sanottua pelottelua vain ja tämmöistä uhkakuvien maalaamista ilman perusteita. Siinä mielessä meidän täytyy nähdä se positiivinen puoli.

Tunnustan sen, että tässä on heikkoutena esimerkiksi tämä ryhmäkokojen kasvattaminen, ja itse en sitä kovin helpolla niele vielä pitkään aikaan. Mutta kuitenkin tässä on myös positiivisia asioita, ja tässä haetaan aidosti säästöä semmoisista toimenpiteistä, jotka eivät heikennä lapsen etua varhaiskasvatuksen osalta, jos tilanne sitä vaatii. (Puhemies koputtaa) Tästä meidän täytyy pitää kiinni, että kaikki saavat sitä varhaiskasvatusta riittävässä määrin yksilöllisesti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain 48 f §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2015 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

17.29 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi perusopetuslakia siten, että koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävien maksujen enimmäismäärää sallitaan korotettavan. Enimmäismaksu 570 tunnin osalta nostettaisiin nykyisestä 60 eurosta 120 euroon ja 760 tunnin osalta nykyisestä 80 eurosta 160 euroon kuukaudessa. Velvollisuus jättää maksu perimättä tai alentaa sitä olisi nykyistä tiukempi, jotta muutos ei vaikeuttaisi pienituloisten perheiden lasten osallistumista aamu- ja iltapäivätoimintaan. Pidän tätä tärkeänä muutoksena. Maksu olisi esityksen mukaan jätettävä perimättä tai sitä olisi alennettava, jos huoltajan elatusvelvollisuus tai toimeentuloedellytykset sitä vaativat.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevat säännökset lisättiin perusopetuslakiin vuonna 2003, ja koululaisille tätä laadukasta toimintaa on järjestetty vuodesta 2004 lukien. Toiminnan järjestäminen on kunnille vapaaehtoista, ja kunta itse päättää, missä laajuudessa se toimintaa järjestää.

Maksuihin ei ole tehty indeksi- tai muitakaan korotuksia, ja ne ovat jääneet jälkeen yleisestä kustannuskehityksestä. Maksujen korottaminen vastaamaan paremmin yleistä hinta-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

kehitystä ja palvelun tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia kannustaa kuntia järjestämään laadukkaasti tätä lapsiperheille tärkeää palvelua.

Ehdotettu laki lisäisi kuntien maksukertymää vuositasona noin 18 miljoonaa euroa. Vuonna 2016 vaikutus kuntien talouteen olisi noin 7 miljoonaa euroa. Valtiontaloudellisia vaikutuksia esityksellä ei ole.

17.31 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korotusta on perusteltu tarpeella ajantasaistaa niitä, koska muutoksia ei minun tietääkseni ole tehty vuoden 2006 jälkeen. Se ei silti selitä, miksi korotusta toteutetaan tällä tavalla ja näin rajuna. Pahimmassa tapauksessa tämä esitys tulee tarkoittamaan jopa maksujen kaksinkertaistamista 60 eurosta kuukaudessa 120:een ja 80 eurosta 160:een. Näin raju korotus kerralla tulee iskemään todella kovaa pienituloisiin lapsiperheisiin, jotka ovat VM:n vaikutusarvion mukaan eläkeläisten rinnalla se väestöryhmä, johon hallituksen leikkaukset ja säästöt kaikista pahiten iskevät.

On hyvin todennäköistä, että kunnissa korotukset tullaan toteuttamaan hyvin erisuuruisina, mikä lisää entuudestaan lapsiperheiden alueellista eriarvoisuutta. Taloudellisesti haastavana aikana on myös todennäköistä, että monissa kunnissa korotus toteutetaan täysimääräisenä. Joissakin kunnissa arvioidaan, että näin raju maksujen korotus voi hyvinkin johtaa siihen, että lapsia jää kokonaan pois aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee perusopetuksen tavoitteita, ja sen tarkoitus on edistää lasten hyvinvointia ja osallisuutta. Tämä on taas yksi sellainen säästökohde monista, joka kohdistuu lasten hyvinvointiin. 90-luvun laman säästöt isivät juuri lapsiin ja lapsiperheisiin. Kahdessa vuodessa suljettiin noin 10 000 kerhoa suomalaisissa kouluissa, ja niin lapsilisiä, vanhempainrahoja kuin kotihoidon tuen tasoa leikattiin. Vuosina 1999–2010 korjaavien palveluiden tarve nousi selvästi. Me tiedämme, että lapsiin kohdistuvat säästöt tulivat yhteiskunnallisesti erittäin kalliiksi.

Mitä vaihtoehtoja sitten olisi? Vasemmistoliiton näkemyksen mukaan maksujen korotus on kohtuuton, kun maksut jopa kaksinkertaistuvat. Päivähoitomaksujen tapaan aamu- ja iltapäivätoiminnassa voisi ottaa käyttöön porrastetun maksujärjestelmän, jossa huomioitaisiin perheen tulotason lisäksi lasten lukumäärä. Jos maksut määrätään ilman selvitystä vanhempien tuloista, maksaa esimerkiksi yhden työssä käyvän vanhemman perhe yhtä paljon kuin kahden työssä käyvän vanhemman perhe, ja myöskään lapsien määrä perheessä ei vaikuta maksujen suuruuteen. Silloin tämä esitetty muutos osuu eniten esimerkiksi niihin yhden vanhemman perheisiin, jotka eivät ole tarpeeksi pienituloisia ollakseen oikeutettuja maksun alennukseen tai perimättä jättämiseen.

Kunnissa on jo järjestelmät ja käytännöt varhaiskasvatuksen maksujen laskemiseen niin, että huomioidaan muun muassa sisaralennuksia ja vanhempien taloudellinen tilanne. Kysynkin ministeriltä, miksi samaa mallia ei olisi voinut käyttää aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on todettava, että tämäkin esitys tulee lisäämään niin vanhempien kuin kunnan työntekijöiden hallinnollista työtaakkaa. Sinänsä ihan hyvä tiukennettu kirjaus maksun perimättä jättämisestä, jos se vaikeuttaa perheen toimeentuloa tai elatusvelvollisuutta, luo taas yhden uuden tarveharkintaisen elementin lapsiperheiden palveluihin, joiden kohdalla käytännöt eri kunnissa pahimmassa tapauksessa vaihtelevat suuresti ja joihin myöskin tarvitaan työvoimaa.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Otetaan muutama kommentti tässä.

17.35 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tämä aamu- ja iltapäivätoiminta, mikä Suomessa on saatu aikaiseksi, on äärimmäisen kannatettavaa ja hyvää, ja se on todellakin sellaista, mikä auttaa niihin lasten yksinäisiin iltapäiviin, ja sen puuttumistahan pitkään jo muualta päin Eurooppaa ihmeteltiin. On maita, joissa esimerkiksi alle 12-vuotiaan lapsen kotiin jättäminen yksinään on jo rangaistavaa. Siinä mielessä tämän toiminnan aikaansaaminen oli erittäin hyvä.

Mutta se, että nyt näitä maksuja tässä vaiheessa lähdetään näin rankasti korottamaan, tulee varmasti aiheuttamaan monissa perheissä ongelmia ja kannustinloukkuja jopa. Jos ajatellaan erityisesti vaikkapa ekaluokkalaisten kohdalla, joka monta kertaa tarvitsee tuota maksimimäärää iltapäivähoitoa, ja kun heidän kohdallaan tämä maksu tulisi kaksinkertaistumaan, niin onko hallituksessa pohdittu, olisiko mahdollisuutta tätä perheen tulotasoa jollakin tavalla huomioida näissä maksuissa paitsi sillä, että on sanottu, että on mahdollisuus olla kokonaan perimättä maksua, ja kuka sitten viime kädessä tekee tämän harkinnan siitä, että tästä maksusta täysin vapautetaan?

17.36 **Jani Toivola vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti on todettava, että kyllä tässä esityksessä hankalaa on nimenomaan se, että ne maksut jopa tuplaantuvat. Maltillisempaan korotukseen vielä löytyisi ymmärrystä, mutta se tuplaantuminen tuntuu liian rankalta, kun me ajattelemme tämän toiminnan merkitystä nimenomaan siinä lapsen hyvinvoinnissa ja myöskin ennaltaehkäisyssä näkökulmasta.

Itse ajattelen, että ehkä esitys on myös ristiriidassa, kun ajattelee, että ministeri on samaan aikaan asettanut tämän työryhmän selvittämään liikuntaharrastusten hintojen nousua, ja vaikkei puhuta ihan samasta asiasta, niin kuitenkin samahan jatkuu — me tässä luomme elementtejä, missä nostetaan näin rankasti harrastustoiminnan hintoja, ja samaan aikaan kuitenkin olemme myös huolissamme tästä hinnan noususta. Tässä on semmoinen tietynlainen epäsuhta, mitä on ehkä täältä käsin vaikea ymmärtää.

Sitten tämän voi myöskin linkata mielestäni muihin leikkauksiin. Jos me puhumme eteisvästä nuorisotyöstä, mistä ollaan leikkaamassa aika rankasti, niin aika monet kunnat ovat sanoneet, että jos he haluavat ylläpitää sen etsivän nuorisotyön, se helposti tarkoittaa sitä, että nuorisotoimen perustoiminnoista ruvetaan leikkaamaan, jolloin me taas ikään kuin luomme ja vahvistamme sitä painotusta, että me rupeamme vasta kriisitilanteessa toimimaan ja tavallaan se ennalta ehkäisevä, normaali perusharrastustoiminta heikkenee, vaikka se on se arvokkain ja tärkein pohja.

17.37 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaankin hyvin ikävää, että nämä maksut nousevat näin paljon.

Mutta oikeastaan halusin tuoda tähän keskusteluun yhden näkökulman, kun nyt esimerkiksi nämä kaupan aukioloajat ovat vapautumassa ja sitäkin ennen meillä on ollut esimerkiksi hoitoalan ihmisiä, joilla on pieniä eka- ja tokaluokkalaista lapsia, jotka eivät ole tavallaan minkään hoidon piirissä — iltapäiväkerho päättyy viiden aikaan, aamutoimintaa on sitä ennen. Meillä on lapsia, jotka ovat kymmeneen yhteentoista asti yksin kotona, ekaluokkalaiset, tokaluokkalaiset, ja odottavat, että äiti tai isä tulee kotiin, ja heille ei ole mitään tarjolla tämän yhteiskunnan toimesta. Tämä on tosi vakava puute, ja toivonkin, voisiko hallitus miettiä, että jos tällä sadallakuudellakymppillä nyt sitten voitaisiin järjestää jo-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

tain näillekin lapsille. Todella surullisia esimerkkejä kuulee itkevistä lapsista. Naapuri kuulee seinän takaa, että siellä se ekaluokkalainen taas itkee, ja äiti on sairaalassa tai kaupassa töissä. Nämä ovat kauheita tapauksia, näitä ei saisi olla yhtään.

17.38 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta on monelle pienelle koululaiselle erittäin tärkeää hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta. Lapsen on parempi olla lyhyen koulupäivän jälkeen ohjatussa kerhossa kuin yksin kotona. Tässä lakiesityksessä nyt ehdotetaan aamu- ja iltapäiväkerhojen maksujen jopa kaksinkertaistamista, ja vaikka jatkossa kunnalla on mahdollisuus näihin maksuhelpotuksiin ja maksun poistoon, on vaarana, etteivät kunnat käytä tätä mahdollisuutta. Kaikilla vanhemmilla ja perheillä ei ole varaa näihin maksujen korotuksiin, ja vaarana on, että kerhotoiminnan kysyntä laskee ja lasten yksinolo koulupäivän jälkeen lisääntyy. Jotenkin tuntuu, että lapsen etu unohtui tässäkin lakiesityksessä ja kokonaisvaikutusten arviointi on jäänyt tekemättä. Surullista, kun Suomessa on vuosikausia toisteltu, että meillä ei ole varaa toistaa niitä edellisen laman virheitä — sillä niitä virheitähän on maksettu henkisesti ja taloudellisesti vuosikymmeniä — ja nyt näiden kaikkien hallituksen päätösten yhteisvaikutukset tuntuvat johtavan siihen, että ihan samoja virheitä toistellaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Niikko, viimeinen vastauspuheenvuoro.

17.40 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aamu- ja iltapäivätoimintojen maksujen korottamiset kyllä tulee tarkasti arvioida valiokunnissa. Siinä mielessä tällainen 18 miljoonan säästötavoite, jossa kuntien taloutta halutaan korjata — täytyy tarkkaan miettiä, onko se tämän arvoista. Tämähän ei suoraan tarkoita sitä, että ne maksut nousevat jopa tuplana kunnissa, koska meidän olemme myös itse kuntapäätäjät hyvin moni, jotka täällä istumme, ja meidän täytyy nyt näitä samoja asioita omissa kunnissamme pitää esillä, jotta automaattisesti virkamiehet eivät korota näitä maksuja jopa kaksinkertaisesti.

Harmittaa tietenkin eniten se, että nimenomaan työssä käyviin perheellisiin, jotka monella tapaa veroja maksavat monesta suunnasta, nämä esitykset hyvin pitkälle kohdistuvat enemmän ja vähemmän. Siinä mielessä toivon, että otettaisiin myös huomioon se, ettei yksi väestöryhmä joudu kaikkea tätä huonoa taloustilannetta maksamaan, kuten lapsiperheet.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista.

17.41 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Perusopetuslain 48 f §:n kohdalla ehdotetaan muutettavaksi sillä tavalla, että aamu- ja iltapäivätoiminnan kuukausimaksut saisivat 570 tunnin osalta olla enintään 120 elikkä nousisivat tuosta 60 eurosta ja 760 tunnin osalta enintään 160 elikkä 80:stä nousua on melkoisesti. Mikäli lapsi olisi aamu- ja iltapäivätoiminnassa enemmän kuin 760 tuntia, niin silloin kunta voisi sitten itse määritellä tämän maksun. Maksut kaksinkertaistuvat, ja niistä tulee todella suuria, eikä oikein voida pitää hyväksyttävänä näin suuria korotuksia.

Kaikilla lapsilla pitää olla samanlainen mahdollisuus integroitua yhteiskuntaan sosio-ekonomisesta asemasta riippumatta. Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen kaksinkertais-

taminen heikentää lasten yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua aamu- ja iltapäivätoimintaan. On oletettavaa, että suureneva osa pienituloisten perheiden lapsia tulee jäämään aamu- ja iltapäivätoiminnan ulkopuolelle liian korkeiden maksujen vuoksi.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan avulla edistetään useita YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa tunnustettuja lapsen oikeuksia, kuten 31 artiklan mukaista lapsen oikeutta vapaa-aikaan, leikkiin ja kulttuuriin. Toiminta tukee sekä Ihmisoikeussopimuksessa että perustuslaissa turvattua sivistyksellisten oikeuksien toteutumista. Asiakasmaksujen tasoa arvioitaessa on otettava huomioon myös perustuslain 19 §:n 3 momentin säännös julkisen vallan velvoitteesta tukea perhettä lapsen hyvinvoinnin ja yksilöllisen kasvun turvaamisessa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tärkeä tehtävä on antaa lapselle aikuisen läsnäolon tuoma turvallisuuden tunne kasvatuksellisten ja sosiaalisten tavoitteiden lisäksi. Mahdollisuus osallistua aamu- ja iltapäivätoimintaan ehkäisee osaltaan lasten yksinäisyyden tunnetta sekä vähentää syrjäytymistä ja ryhmästä poikkeavuuden tunnetta.

Lapsiperheiden köyhyys on kasvava ongelma. Jotta on mahdollista tukea pienten lasten vanhempien työllistymistä ja työssä pysymistä, tulee varhaiskasvatuspalveluiden olla joustavia, perhelähtöisiä ja edullisia. Tämä esitys aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen tuplaamisesta lyö ikävällä tavalla korvalle tätä periaatetta. Käsitteillä oleva lakimuutosehdotus on vastakkainen myös hallitusohjelman tavoitteille. Terveystieteiden edistämisen näkökulmasta lapsiin panostaminen on tuottoisaa toimintaa pitkällä tähtäimellä.

Lasten karsiutuminen aamu- ja iltapäivätoiminnan ulkopuolelle vanhempien vähävaraisuuden tai maksukyvyttömyyden takia edistää ongelmien syntymistä tai vaikeutumista. Suurin osa asiantuntijoista on ollut sitä mieltä, että maksuja voi olla aiheellista hieman korottaa, mutta esitettyä korotusta on pidetty liian suurena. Monet asiantuntijat ovat tuoneet esiin huolen siitä, että maksujen kaksinkertaistaminen johtaisi siihen, että toimintaan osallistuisi nykyistä vähemmän lapsia ja erityisesti äitien mahdollisuus osallistua täysiaikaisesti työelämäänsä voisi vaikeutua. Lasten yhdenvertainen osallistuminen iltapäivätoimintaan vaarantuisi ja voisi vaikuttaa lasten syrjäytymiseen. Jossakin lausunnossa tuotiin myös esiin, että lasten poisjääminen aamu- ja iltapäivätoiminnasta voisi vaikuttaa yksityisten palveluntuottajien mahdollisuuksiin järjestää toimintaa jatkossa.

Maksujen korottamisen todettiin vaikuttavan erityisen voimakkaasti yksinhuoltajaperheisiin ja monilapsisiin perheisiin. Kohtuullisena korotuksena jotkut lausunnonantajat olisivat pitäneet esimerkiksi kuluttajahintaindeksiin perustuvaa korotusta, joka olisi 21,8 prosenttia. Useimmat lausunnonantajat pitivät hyvänä esitystä maksujen perimättä jättämisen tai alentamisen tiukentamisesta. Toisaalta jotkut epäilivät, ettei säännös riitä turvaamaan kaikille lapsille mahdollisuutta osallistua toimintaan. Toisaalta monet kunnat toivat esiin huolen siitä, että esitys saattaisi lisätä kuntien hallinnollista työtä. Esiin tuotiin myös, että maksujen alentaminen tai perimättä jättäminen söisi osan esityksellä tavoitelluista lisätuloista. Jotkut myös toivoivat lakiin tai muuhun säännökseen selkeämpiä kriteereitä tai ohjeita maksujen perimättä jättämiselle tai alentamiselle. Lakiin tai perusteluihin toivottiin myös tarkennusta siitä, mitä laissa tarkoitetaan huollollisilla näkökohdilla.

Joka tapauksessa aamu- ja iltapäivämaksujen korotus on erittäin ikävää ja tuo monille lapsille mukanaan yksinäiset aamut ja iltapäivät. Koska tämä 120 tai 180 euroa on sen verran suuri summa, uskon, että ihan tavallisetkin perheet, kun he harkitsevat sitä, laitetaanko se lapsi sinne iltapäiväkerhoon, harkitsevat, että no, et sinä nyt välttämättä sitä sitten tarvitse, ja niinpä ne lapset jäävät yhä enemmän sinne kotiin niitten tietokoneitten, iPadien ja kännyköitten kaveriksi ilman hyviä virikkeitä.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

17.46 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Kuuntelin edustaja Elorannan hyvän puheen lopun tässä ja vähän myöskin aikaisemmin puheita. Kyllä minua häiritsee se, että tätä perheiden tilannetta ei oikein ajatella vähän pitemmän päälle. Me otamme joka vuosi siis 6 miljardia velkaa, joka vuosi syntyy 60 000 lasta, eli me voimme siis siihen äitiyspakkaukseen laittaa 100 000 euron velkakirjan joka vuosi. Tämä ei tunnu oppositiota häiritsevän lainkaan, tällä populistisella linjalla, ja minusta se vain ei ole vastuullista politiikkaa. Kyllä meidän täytyy ajatella, millaista velkataakkaa me Suomessa jälkipolville teemme, ja siksi puolustan näitä säästöjä, herra puhemies.

17.46 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Niin, on tietenkin selvää, ettei velkataakkaa pidä jättää, mutta on kuitenkin arvovalinta, mistä kohtaa sitä velkataakkaa lähdetään heikentämään. Täällä voidaan heitellä näitä autoveroja ja muita alennuksia, että siitähän olisi varmaan voinut tähän asiaan laittaa. Me viime lamasta olemme varmasti oppineet sen, että niitä seurauksia maksettiin vuosia ja vuosia sen jälkeen, niin että ei tehtäisi nyt samaa virhettä ihan joka kohdassa, mikä lapsia ja lapsiperheitä koskee, niin kuin tämä on yksi esimerkki. Jos jätettäisiin vaikka tämä asia rauhaan.

17.47 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, tätä autoveroahan jaetaan joka paikkaan, mutta todellisuudessa se alenee 50 miljoonaa euroa, ja sitten tämä käyttömaksu kiristyy 100 miljoonaa, eli siinä ei tapahdu mitään veronalennusta tässä kahdessa vuodessa. Sitä veronkevennysvaraa on kyllä populistin helppo jakaa, mutta pitää olla sillä tavalla kuitenkin rehellinen näissä luvuissa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä viimeinen vastauspuheenvuoro tähän keskusteluun.

17.47 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, se on aina viime kädessä kuitenkin arvokysymys, millä tavalla rakennetaan tuota budjettia, ja kristillisdemokraatit ovat tukeneet sitä linjaa hallituksessa, että esimerkiksi yrittäjyyteen panostetaan ja työn ja yrittämisen edellytyksiä parannetaan, tehdään isojaakin rakenteellisia uudistuksia ja pyritään siihen, että Suomen kansantalous saadaan nousuun.

Mutta esimerkiksi meidän vaihtoehtobudjetissamme olemme tehneet noin 600 miljoonan edestä erilaisia ratkaisuja kuin hallitus ja niillä ratkaisuilla olemme pystyneet nimenomaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien pienituloisten elämää helpottamaan ja myöskin sitten esimerkiksi näihin lapsiryhmien suuruuteen vaikuttamaan päiväkodeissa. Ja meille on tärkeää, että ei leikata siitä, mikä on se todellinen Suomen tulevaisuus, eli meidän lapsista ja nuorista, pidetään siitä huolta. (Peter Östmanin välihuuto) Ja minun mielestäni... — Niin, tuossa edustaja Östman takaa vielä kuiskaa, että meillä on vielä se tulopuolikin kunnossa, elikkä se on tasapainotettu vaihtoehtobudjetti, ja siinä mielessä meidän tärkein, voisi sanoa, tase-erä Suomessa on meidän lapset ja nuoret.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja listaan.

17.49 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävien maksujen enimmäismäärän korotuksesta on valitettavasti yksi potentiaalinen heikennys pienituloisten asemaan. Aamu- ja iltapäivätoiminta

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

on yksi varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisyn keinoista, joilla lasten välisiä taustaeroja voidaan tasata ja mahdollisiin ongelmiin ajoissa puuttua. Usein huono-osaisuus kasautuu ja erityisesti vähävaraisissa perheissä tarve aamu- ja iltapäivätoiminnalle on suuri. Tämä siksikin, ettei perheellä välttämättä ole varaa harrastuksiin, ne ovat usein aika kalliita.

Riskinä on, ettei pienituloisimmilla perheillä ole enää varaa laittaa lapsiaan aamu- ja iltapäivätoimintaan. Silloin puhutaan erityisesti pienistä koululaisista, 6-, 7- ja 8-vuotiaista, sillä hallituksen esitys tuplaa maksujen suuruuden. Se on merkittävä muutos pienituloisille. Lasten mahdollisuus osallistua syrjäytymistä ehkäisevään, koulua tukevaan ja yhteisöllisyyttä lisäävään toimintaan voi siis jäädä riippuvaiseksi vanhempien tuloista. On siis erittäin hyvä, että hallituksen esityksessä lukee, että samalla tiukennetaan velvollisuutta jättää maksu perimättä tai alentaa sitä, jotta perheen pienituloisuus ei muodostuisi esteeksi lapsen osallistumiselle aamu- ja iltapäivätoimintaan. Tästä on pidettävä tiukasti kiinni.

Arvoisa puhemies! Kun nyt keskustelemme koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävien maksujen enimmäismäärien korottamisesta, on hyvä kyllä huomioida, että aamu- ja iltapäivätoimintaa ei edelleenkään ole kaikissa Suomen kunnissa kaikkien koululaisten saatavilla ollenkaan. Ja kun muistetaan äsken lähetekeskustelussa käsitelty päivähoito-oikeuden rajausesitys, niin, mikäli se toteutuu, tuleeko käymään niin, että pienillä paikkakunnilla aamu- ja iltapäivätoiminnan hyvänä niin sanottuna korvikkeena käytetty eskarilaisen tai ekaluokkalaisen osapäiväinen, turvallinen paikka ennen koulupäivän alkua ja sen jälkeen perhepäivähoidossa ei enää olisi mahdollinen, kun ryhmäkoot perhepäivähoidossakin kasvavat mahdollisesti jo muutoinkin liikaa? Ei kaikkialla Suomessa, kaikkien lasten saatavilla ole mitään koulupäivän jälkeistä kerhotoimintaa. Tämäkin asia tulisi saattaa kuntoon ja huolehtia perhepäivähoitopaikkojen osa-aikaisesta saatavuudesta myös pienten koululaisten aamuiseen ja iltapäiväiseen tarpeeseen.

17.52 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus on päättänyt korottaa aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksuja, jopa kaksinkertaistaa. Tässä tilanteessa, jossa lapsiperheillä on tiukkaa ja lapsiperheiden vähävaraisuus on lisääntynyt, esitys on todella harkitsematon.

Iltapäivätoiminta tukee pienten koululaisten selviytymistä ja turvallisuutta arjessa. Se auttaa myös niitä lapsia, joilla ei ole varaa harrastuksiin. Jokaisella lapsella tulisi olla mahdollisuus harrastaa, ja varsinkin pienten lasten kannalta on mukavaa, että he voivat touhuta ja leikkiä ja askarrella yhdessä muiden lasten ja turvallisten aikuisten kanssa. Pienten koululaisten koulupäivät ovat lyhyitä. Sen sijaan vanhemmat tekevät hyvinkin pitkää monituntista työpäivää.

Se, että tämä esitys nyt tuplaa maksujen suuruuden, on mielestäni liian suuri muutos, sillä vaikka on niin, että maksuja ei ole vähään aikaan korotettu, niin näin suuri hyppäys varsinkin pienituloisen kukkarossa on iso raha. Voi olla niin, että pienituloisilla perheillä ei ole varaa laittaa lasta jatkossa iltapäivätoimintaan.

Tämä iltapäivätoiminta on tärkeä myös varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisyn kannalta. Hallituksen esitys on harkitsematon.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 77/2015 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

17.54 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä lainmuutosta on valmisteltu pitkään ja sitä on toivottu hartaasti korkeakouluissa ja Suomen kasvavalla koulutusvientitoimialalla. Jo vuosia monet korkeakoulumme ovat kehittäneet markkinointia ja hakeneet tapoja edistää koulutuksen viennin maailmalle. Nyt saamme vihdoinkin purettua lainsäädännön esteitä.

Tämän hallituksen esityksen mukaan yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin lisätään säännökset Euroopan unionin ja Eta-alueen ulkopuolisilta opiskelijoilta perittävistä lukukausimaksuista alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon johtavassa vieraskielisessä koulutuksessa.

Poistamme lisäksi loput esteet tilauskoulutuksen tieltä. Jatkossa korkeakoulumme voivat järjestää vapaammin opiskelijaryhmille tutkintoon johtavaa tilauskoulutusta, jonka rahoittaa kokonaisuudessaan koulutuksen tilaaja. Lainmuutos mahdollistaa tilauskoulutusta tilaavalta, useimmiten ulkomaiselta valtiolta tai yhteisöltä maksujen perimisen omilta opiskelijoiltaan koulutuksen rahoittamiseksi suomalaisille korkeakouluille. Tätä lainsäädäntöämme ei tällä hetkellä mahdollista, mikä itse asiassa tuntuu aika hämmästyttävältäkin.

Lukukausimaksujen käyttöönoton yhteydessä hakemusten käsittelymaksusta on tarkoitus luopua haettaessa syksyllä 2017 alkavaan koulutukseen. Tästä tulemme antamaan myöhemmin erillisen hallituksen esityksen.

Koulutusviennin esteiden purkaminen on yksi hallituksen kärkihankkeista ja näkyy vahvasti hallituksen strategisessa hallitusohjelmassa. Emme halua viivyttää esteiden purkamisessa vaan toimia heti ja osoittaa, että olemme valmiita ihan konkreettisiin tekoihin koulutusviennin edistämiseksi. Siksi ehdotetut lakien muutokset tulevat, jos eduskunta ne hyväksyy, voimaan jo 1.1.2016. Lukukausimaksut EU- ja Eta-alueen ulkopuolisille opiskelijoille tulisi ottaa käyttöön korkeakouluissa tämän esityksen mukaan viimeistään syksyllä 2017. Mutta tosiaan, tämä ei estä ottamasta niitä maksuja käyttöön jo aiemmin kuin silloin 2017, eli on yritetty luoda tähän tämmöinen porrastus, jossa olisi mahdollisimman nopeasti sitten mahdollista saada rattaat pyörimään koulutusviennin ja tilauskoulutuksen osalta maailmalla.

Korkeakouluille jää tämän esityksen mukaan riittävästi aikaa koulutusohjelmien markkinointiin ja stipendiohjelmien rakentamiseen. Korkeakoulut voivat määritellä lukukausimaksujen suuruuden sellaiseksi, että maksut tukevat kansainvälistymiseen liittyviä korkeakoulujen strategioita. Esityksen mukaan lukuvuosimaksun suuruus olisi kuitenkin vähintään 1 500 euroa lukuvuodessa. Olemme halunneet kunnioittaa korkeakoulujen autonomiaa antamalla korkeakouluille omaa harkintavaltaa lukukausimaksujen suuruutta määriteltäessä.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

täessä. Maksun alarajasta säättämisellä varmistetaan suomalaisten korkeakoulujen tasapuolinen kilpailutilanne, jonka kannalta olisi erittäin haitallista, jos tarjolla olisi samanaikaisesti sekä opiskelijalle maksullista että maksutonta tai nimellisesti maksullista koulutusta. Tästä saatiin kokemuksia myös korkeakoulujen lukukausimaksukokeilusta vuosina 2010—2014. Pidän tätä jälleen tärkeänä, että otamme näistä kokeiluista oppia, ja sen aidon kokeilukulttuurin henkihän on se, että niistä myös opitaan.

Korkeakoulujen tulee ottaa käyttöön apurahajärjestelmä maksulliseen tutkintokoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden tukemiseksi. Järjestelmän yksityiskohdat, apurahojen suuruudet ja niin edelleen ovat korkeakoulujen itsensä päätettävissä. Annamme korkeakouluille mahdollisuuden myös yhteisten apurahajärjestelmien rakentamiseen, jos siihen on kentällä halua ja tahtoa.

Suomalaisissa ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa opiskelee tällä hetkellä noin 20 000 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa. Ulkomaalaisista tutkinto-opiskelijoista lähes 80 prosenttia on kotoisin EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta. Lukukausimaksut sekä erilaiset hakija- ja rekisteröintimaksut ovat käytössä useimmissa OECD-maissa ja Pohjoismaistakin Ruotsissa ja Tanskassa. Olemme siis olleet itse asiassa aika lailla poikkeus näiden kehittyneiden maiden joukossa siinä, että meillä ei koulutuksesta peritä EU- ja Eta-alueiden ulkopuoleltakaan maksuja.

Pohjoismaisten kokemusten perusteella voidaan arvioida, että lukuvuosimaksun käyttöönotto vähentää suomalaisiin korkeakouluihin hakevien ja niissä aloittavien EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevien ulkomaalaisten opiskelijoiden määrää ainakin ensimmäisten vuosien aikana. Samalla EU- ja Eta-alueelta tulevien opiskelijoiden suhteellinen osuus kaikista ulkomaalaisista opiskelijoista voi kasvaa. Maksullisuuden vaikutus ulkomaalaisten opiskelijoiden määrään riippuu pitkälti perittävien lukuvuosimaksujen suuruudesta, korkeakoulujen markkinointitoimista sekä apurahajärjestelmistä. Kansainväliset esimerkit ja ihan esimerkit naapurista Ruotsista osoittavat sen, että kuitenkin hyvin nopeasti ne määrät ovat lähteneet nousuun sen jälkeen, kun maksut on otettu käyttöön. Niistä on saatu kokemuksia, ja markkinointi on lähtenyt kehittymään ja niin edelleen.

Koulutusviennin esteiden purkamisen lisäksi hallituksen tavoitteena on laajentaa korkeakoulujen rahoituspohjaa. Opiskelijoilta perittävät maksut eivät vaikuta korkeakoulujen perusrahoituksen kokonaismäärään. Joka ainoa koulutuksen myynnistä saatu euro jää siis korkeakoulujen käyttöön opetuksen ja tutkimuksen kehittämiseen. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä on tavoitteiden mukaisesti yli kolminkertaistunut 2000-luvun aikana. On kuitenkin hyvä huomata, että lukuvuosimaksujen periminen ei ole estänyt muisakaan maissa korkeakoulujen ja korkeakoulutuksen kansainvälistymistä. Meidän on asetettava omaksi tavoitteeksemme, että suomalainen koulutus ja tutkimus on niin laadukasta, että koulutuksesta ollaan valmiita myös maksamaan. Suomi haluaa ja voi kilpailla lahjakkaista ja motivoituneista opiskelijoista muiden maiden rinnalla.

Haluan vielä informoida teitä siitä, että vaikka se ei tähän esitykseen sisällykään, niin olemme aloittaneet valmistelun, jotta koulutusviennin esteitä purettaisiin myös toiselta asenteelta, ja haluan informoida myös siitä, että hallituksen kärkihankkeen mukaisesti tavoitteemme on nostaa koulutusviennin volyymi vuoteen 2018 mennessä nykyisestä 260 miljoonasta 350 miljoonaan. Kentällä on hyvä henki päällä, ja he haluavat lähteä liikkeelle, ja tämä on niin sanottua mahdollistavaa lainsäädäntöä, joka puolestaan sitten mahdollistaa sen, että koulutusvienti voi Suomessa kehittyä.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Pyydän anteeksi sitä, että joudun poistumaan tässä välissä työtehtäviin, mutta pyrin tulemaan takaisin, jos mitenkään mahdollista, vielä tämän keskustelun aikana.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pari kolme vastauspuheenvuoroa, ensimmäisenä edustaja Essayah.

18.01 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit ovat halunneet suhtautua tähän esitykseen avoimin mielin ja nimenomaan lähtien siitä, että on tärkeää saada tämä koulutusvienti Suomessa kunnolla käyntiin. Siinä mielessä haluamme vain edelleenkin varmistaa niitä opiskelijajärjestöjen huolia, että tätä kautta ei todellakaan olla sitten avaamassa mitään lukukausimaksuja EU- ja Eta-alueen sisältä tuleville opiskelijoille ja siten esimerkiksi suomalaisille opiskelijoille. Se on minun mielestäni hyvin tärkeätä tässä alleviivata, koska nämä huolet ovat nousseet nimenomaan siitä.

Esimerkiksi Ruotsin esimerkki kertoo byrokratiasta, johon osa näistä lukukausimaksuisista on upponnut. Tietysti olisi mielenkiintoista tietää, millä tavalla pystytään varmistamaan, että meidän järjestelmästäme ei tulisi sillä tavalla byrokraattista, että ne maksut sitten häviävät siihen byrokratiaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Otetaan lyhyt keskustelu.

18.02 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Varmaan on niin, että korkeakoulut eivät ole ihan samassa tilanteessa tässä, että pääkaupunkiseudun korkeakoulut ovat edullisemmassa asemassa ulkomaisten opiskelijoiden saamisessa kuin jotkut muut korkeakoulut. Mutta kannatan tätä esitystä, opiskelu kuitenkin on myöskin investointi itseensä.

Kun tänne tulee Eta-alueen ulkopuolelta opiskelijoita, niin miksi meidän pitäisi velkarahalla kokonaan rahoittaa heidän opiskelunsa? Miksei todellakin voisi olla tällainen omavastuu — ja pitääkin olla tällainen omavastuu — myöskin tässä mukana?

Todella, niin kuin ministeri sanoi, uskon myöskin, että tässä voi tulla ehkä pieni negatiivinenkin vaikutus pitemmän päälle, ilman muuta. Me haluamme lisätä suomalaista opiskeluvientiä, ja se totta kai on erinomainen asia monessa mielessä.

18.03 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelussa subjektiivisesta varhaiskasvatusoikeudesta eräs edustaja taisi todeta, että tämä on musta päivä, ja niin se on minunkin mielestäni. Ensin keskustellaan esityksestä, joka tarkoittaa, että me luovumme periaatteesta, kaikille yhtäläisestä oikeudesta subjektiiviseen päivähoidon, ja tämä esitys tarkoittaa, että me luovumme maksuttoman koulutuksen periaatteesta tässä maassa. Kyse on erittäin merkittävästä periaatteellisesta koulutuspoliittisesta kysymyksestä.

Tämänkin esityksen perustelut mielestäni ontuvat. Tätä on perusteltu muun muassa sillä, että halutaan lisätä kansainvälisyyttä. Kuitenkin kokemukset juurikin Ruotsista ja Tanskasta, joissa lukukausimaksuja on otettu EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille opiskelijoille käyttöön, ovat osoittaneet, että kv-opiskelijoiden määrä on romahtanut näiden käyttöönoton jälkeen. Tätä on myös perusteltu korkeakoulujen tulojen lisäämisellä. Kuitenkin tässäkin suhteessa kansainväliset kokemukset osoittavat, että korkeakouluilta tulee mene-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

mään merkittäviä määriä rahaa myöskin näiden ohjelmien markkinointiin ja stipendijärjestelmiin.

18.04 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunpa opetusministeri olisi jäänyt keskustelemaan meidän kanssamme. Hän sanoi hyvin puheessaan, että on tärkeää, että otamme opiksi kokeiluista. Se on harmin paikka, että hallitus ei valitettavasti tee näin. Kun me mietimme kokeiluja, joita muutama vuosi sitten kokeiltiin, ne eivät kannattaneet eli tappiolliset lopputulokset siinä olivat, kansainvälisten opiskelijoiden määrä laski. Olisi ollut mahtavaa, jos hallitus olisi tosiaan ottanut opiksi tästä. Ihmettelen tätä tällaista valikoivaa kommenttia.

18.05 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kovasti aina mietitään sitä, mistä niitä uusia vientituloja Suomelle saadaan, ja tässä nyt olisi yksi tämä koulutusvienti. On nyt hyvä, että näitä koulutusviennin esteitä tässä puretaan eli korkeakoulut saavat paremmat mahdollisuudet kilpailla kansainvälisillä koulutusmarkkinoilla.

Sitten korkeakoulujen näkökulmasta näitten tilauskoulutusten toteuttaminen nyt yksinkertaistuu, kun niiden ei tarvitse enää vastata siitä, periikö se tilaaja niiltä koulutukseen osallistuvilta opiskelijoilta oman lainsäädäntönsä tai käytäntönsä mukaisia maksuja. Tämä on ollut just se ongelma, että meillä on ollut hyviä yhteistyöprojekteja, joihin on meinattu lähteä mukaan, mutta sitten, vaikka se yhteistyökumppani on perinyt maksuja, me olemme joutuneet toteamaan, että emme me voikaan olla tässä mukana, kun meillä on tällainen lainsäädäntö. Tämä on tosi hyvä, että tämä poistuu.

Sitten on näitä esimerkkejä: jotkut kertovat Kiinasta, kun siellä ajatellaan niin, että voiko sellainen koulutus, mikä ei maksa mitään, olla hyvää. Nyt nämä esteet poistuvat.

Toki tässä on ongelmiaakin, ja pitää pitää huolta siitä, että meidän suomalainen koulutus pysyy maksuttomana, mutta olen kyllä tämän esityksen kannalla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, edustaja Toivola ja edustaja Halmeenpää.

18.06 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä sekä edustaja Andersson että edustaja Yanar pitivät hyvän puheenvuoron, eliikkä yhdyn tähän joukkoon ja totean, että on tosi ikävää nähdä, että meillä on tällainen esitys, joka murentaa meidän koulutuksen maksuttomuutta, mikä on ollut myöskin yksi yhteiskunnan peruspilareista ja perusarvoista.

Esimerkiksi jos katsotaan tätä kansainvälistymisnäkökulmaa, niin nimenomaan se maksuton koulutus on ollut se, mikä tänne ihmisiä on tuonut, ja itse keskittyisin enemmän vaikka siihen, miten me saamme nämä ihmiset paremmin jäämään suomalaiseen yhteiskuntaan, tekemään työtä, tuomaan uusia ajatuksia, mitkä paljon vahvemalla pohjalla myöskin edistävät meidän kilpailukykyämme ja koko suomalaisen tulevaisuuden ja yhteiskunnan hyvinvointia.

Ja sitten jos mietitään tätä esimerkiksi koulujen näkökulmasta, niin itse olen kuullut asiantuntijalausuntoja, missä sanotaan, että esimerkiksi tämä 1 500:n maksu ei millään tavalla vielä tuota kouluille mitään tuloja, että maksujen pitäisi ehkä olla jopa 7 000—8 000, jotta kaikesta siitä työstä, mihin tulee niitä kustannuksia, yhtään mitään jäisi kouluille kä-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

teen, ja silloin me olemme Euroopan tasolla jo sitten aika isoissa koulumaksuissa, ja toivon, että kukaan ei suomalaisen yhteiskuntaan sellaisia halua.

18.07 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin olen suhtautunut tähän esitykseen avoimin mielin, mutta kuitenkin niin, että pitäisi olla vähän lihaa luitten ympärillä, kun tässäkin talouden parempaa balanssia oletettavasti tavoitellaan.

Olisi hyvä kuulla, jos ministeri olisi paikalla, onko arvioita siitä, koituisiko tämä esitys korkeakoulujen kannalta taloudellisesti lopulta eduksi vai haitaksi.

Viittaan tässä tietoihin: Tilastokeskuksen mukaan noin 70 prosenttia näistä Suomessa valmistuneista ulkomaalaisopiskelijoista on vielä vuosi valmistumisensa jälkeen Suomessa ja näistä 70 prosenttia työelämässä. Sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla opiskeleista jopa 85 prosenttia jää Suomeen valmistumisensa jälkeen, ja työllistyessään tänne he veronsa maksavat tälle yhteiskunnalle.

Kansainvälisten opiskelijoiden tuomana tulona on huomioitava myös heidän opiskeluaikanaan täällä elämiseen käyttämät kulutusmenot. He tuovat ne itse mukanaan. Eivät ulkomaalaiset opiskelijat ole oikeutettuja minkään näköisiin sosiaalietuuksiin tai opintotukiiin Suomessa. Tällaisen tulon Suomelle arvioidaan olevan vähintään 200 miljoonaa euroa vuodessa. Tämäkin olisi hyvä tässä esityksessä huomioida. En tiedä, onko näin tehty.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

18.08 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Kuten me kaikki muistamme, vuosina 2010—2014 Suomessa kokeiltiin lukukausimaksuja EU- ja Eta-alueen ulkopuolisille opiskelijoille. Silloisen kokeilun mukaan tullessa koulutusohjelmissa selvisi, että kansainvälisten opiskelijoiden määrä romahti ja hallinnon taakan kanssa korkeakoulut eivät jääneet järjestelmästä edes voitolle. Tulos kokeilusta oli siis se, että lukukausimaksut kansainvälisille opiskelijoille ovat huono idea, joka kannattaisi unohtaa.

Mutta mitä tekee nykyinen hallitus? Näistä ei haluta ottaa oppia. Nyt hallitus työntää kaikin voimin eteenpäin lukukausimaksuja Euroopan ulkopuolelta tuleville kansainvälisille opiskelijoille. Hallitukselle ei edes riitä, että yliopistot ja ammattikorkeakoulut voisivat halutessaan asettaa lukukausimaksuja, vaan kaikki suomalaiset korkeakoulut työnnetään mukaan pakolla.

On hyvin kuvaavaa, että hallituksen esityksessä ei ole osattu arvioida lukukausimaksuilla kerättävää rahamäärää saati muita vaikutuksia. Vaikuttaakin siltä, että hallitus lentää sokkona tai maahanmuuttoa vastustava autopilotti päällä. Muuten on vaikea ymmärtää, miksi näitä maksuja ajettaisiin.

Taloudellisen kannattamattomuuden lisäksi, kuten äsken sanottu, lukukausimaksut romahduttavat kansainvälisten opiskelijoiden määrän suomalaisissa korkeakouluissa, kuten esimerkiksi Ruotsissa on käynyt. Juhlapuheissa puhutaan paljon siitä, että korkeakoulujen pitäisi kansainvälistyä. Kysymys kuuluu: miten korkeakoulut voisivat kansainvälistyä ilman kansainvälisiä opiskelijoita? Tätä olisi hyvä pohtia.

Korkeakoulujen maksuttomuus on ollut tähän mennessä yksi tärkeimpiä asioita, joilla Suomi on houkuttellut kansainvälisiä opiskelijoita. Olisi meidän etumme saada muilta mailta terävintä kärkeä suomalaisiin yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin. Tänne tulevat osallistuvat lisäksi suomalaiseen yhteiskuntaan esimerkiksi työntekijöinä ja kuluttajina. Heihin tehdyt satsaukset jäävät myös Suomeen suuressa määrin. Kuten äsken edustaja

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Halmeenpää viittasi, noin 75 prosenttia kansainvälisistä opiskelijoista on Suomessa vielä vuosi valmistumisensa jälkeen, ja ulkomaille päätyvätkin ovat hyviä linkkejä suomalaisille yrityksille ja vaikkapa tieteelle.

Yksi mahdollisuus on, että kansainvälisten opiskelijoiden maksut ovat vain alkusoittoa. Kelan tutkimusjohtaja Olli Kangas väläytti yhtenä mahdollisuutena lukukausimaksuja kaikille opiskelijoille jonkinlaisena perustulojärjestelmän kylkiäisenä. Ilmeisesti hallituksen virheellinen käsitys perustulosta on se, että annetaan satanen ja otetaan muutama satanen pois. Ajaako hallitus lukukausimaksuja kansainvälisille opiskelijoille vain siksi, koska se tietää, että niiden ajaminen kaikille opiskelijoille olisi kovin epäsuosittua? Ei tunnu täysin liioitellulta nähdä myös tällaisia motiiveja kansainvälisten opiskelijoiden lukukausimaksujen ajamisen taustalla.

Huolimatta siitä, mitä motiiveja kansainvälisten opiskelijoiden lukukausimaksujen ajamisen takana on, olisi kaikista helpointa pysäyttää lukukausimaksut jo nyt, niistä kun ei ole mitään hyötyä, tehtiin ne sitten isommalle tai pienemmälle joukolle Suomessa opiskelevia. — Kiitos.

18.13 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa sinnikkäästi lähteä maksullisen koulutuksen tielle, vaikka EU- ja Eta-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksuista on huonoja kokemuksia muista Pohjoismaista. Opetus- ja kulttuuriministeriön vuosina 2010—2014 järjestämästä lukukausimaksukokeilusta ei myöskään voi vetää johtopäätöksiä, jotka puoltaisivat maksujen vakinaistamista. Vaikka tutkittua tietoa lukukausimaksujen hyödyistä on vaikea löytää, maksujen sanotaan lisäävän suomalaisten yliopistojen houkuttelevuutta ja tuovan korkeakouluille lisärahoitusta.

Lukukausimaksut eivät kuitenkaan tuo lisärahoitusta korkeakouluille tai valtiolle. EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tulevia maksavia opiskelijoita tulee todennäköisesti olemaan vähän, ja houkutellakseen heitä yhtään korkeakoulujen tulisi perustaa apurahajärjestelmiä, kuten muut maksuja perivät maat ovat kehittäneet. Marginaalisiksi jäävät tulot tulevat todennäköisesti näin ollen vain kiertämään apurahoiksi sekä maksu- ja apurahajärjestelmän hallintoon. Lisäksi korkeakoulut joutuvat panostamaan koulutusohjelmien markkinointiin ja opiskelijarekrytointiin aivan uudella tavalla maksullisuuden johdosta. Näin on käynyt muissa Pohjoismaissa maksujen käyttöönoton jälkeen. Tanska on kehittänyt apurahajärjestelmän kansainvälisille opiskelijoille, jossa rahaa apurahoihin on varattu saman verran kuin valtio laskee säästävänsä lukukausimaksujen myötä. Lukukausimaksupäätöksen jälkeen Ruotsi on tuplannut koulutuksen markkinointibudjetin.

Lukukausimaksut tulevat myös eriarvoistamaan opiskelijoita keskenään ja käytännössä toimimaan esteenä monelle kansainväliselle opiskelijalle tulla Suomeen. Suomen kansainvälinen valtti on ollut laadukas ja tasa-arvoinen maksuton koulutusjärjestelmä. Lukukausimaksut tulevat nostamaan kynnystä hakeutua tänne opiskelemaan.

Lukukausimaksuja perustellaan usein myös kansainvälisyyden ja koulutusviennin edistämisellä, kuten ministerinkin puheenvuorossa äsken. Muiden Pohjoismaiden kokemusten perusteella voimme kuitenkin olettaa, että kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden määrä tulee romahtamaan lukukausimaksujen myötä. Ruotsi otti lukukausimaksut käyttöön Eta-maiden ulkopuolisille opiskelijoille vuonna 2011, minkä seurauksena Eta-alueen ulkopuolelta saapuvien opiskelijoiden määrä romahti. Tanska otti lukukausimaksut käyttöön Eta-maiden ulkopuolelta tuleville vuonna 2006, minkä seurauksena Eta-alueen ulkopuolelta saapuvien opiskelijoiden määrä laski 35 prosenttia. Pakollisten maksujen johdosta useam-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

pi koulutusohjelma joutuu lakkautusuhan alle vähentyneen opiskelijamäärän johdosta. Näin tulee todennäköisesti käymään etenkin pääkaupunkiseudun ulkopuolella sijaitsevis-
sa korkeakouluissa ja vahingoittamaan täten näiden seutujen kansainvälistymistä.

Arvoisa puhemies! Lukukausimaksut eivät ole keino edistää koulutusvientiä. Tilaus-
koulutuksen laajentaminen sekä maksuttoman tutkintokoulutuksen opiskelijamäärän kas-
vattaminen olisivat parempia keinoja kasvattaa suomalaisen koulutuksen mainetta sekä
saada vero- ja vientituloja. Tilastokeskuksen mukaan 70 prosenttia kv-opiskelijoista on
vielä vuosi valmistumisen jälkeen Suomessa ja heistä 70 prosenttia töissä. EU- ja Eta-mai-
den ulkopuolelta tulevat opiskelijat jäävät todennäköisemmin Suomeen töihin kuin EU- ja
Eta-maiden sisältä tulevat. Ja vaikka Suomessa koulutuksen suorittaneet eivät jäisikään
valmistumisen jälkeen töihin Suomeen, toimivat he kuitenkin linkkinä suomalaisten kor-
keakoulujen ja kansainvälisten yritysten tai ulkomaalaisten koulutuslaitosten välillä. Se on
juuri sellaista kansainvälistä osaamista, mitä Suomen korkeakoulutus tarvitsee koulutuk-
sen maksullistamisen ja kaupallistamisen sijaan.

18.17 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korkeakoulut-
han pääsääntöisesti kannattavat tätä lukukausimaksua, muun muassa Turku, olemme kuul-
leet edustaja Li Anderssonin kanssa Turun yliopiston johdolta, että he kannattavat luku-
kausimaksuja Eta-alueen ulkopuolisille. Minusta se, niin kuin sanottu, ei ole ongelmaton,
mutta se on perusteltu juuri siinä mielessä, että kun Eta-alueen ulkopuolelta tulee ihmisiä,
niin tästä opiskeluinvestoinnista joku omavastuu pitää myöskin olla, ja sillä on myöskin ta-
loudellinen merkitys. Ymmärrän, että edustaja Li Anderssonin ideologiassa ehkä tämä
omavastuu on tuntematon sana, mutta me emme voi tällä tavalla velkaantua kuin Suomi
tällä hetkellä tekee, ja tämä on tässä mielessä myöskin oikea signaali.

18.18 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä tavallaan ym-
märrän sen, että siinä tilanteessa, mihin suomalaiset korkeakoulut on ajettu tämän jatkuvan
leikkauspolitiikan myötä, he kannattavat kaikkia potentiaalisia mahdollisuuksia saada edes
vähän lisärahoitusta. Mutta se ei silti tarkoita, niin kuin me olemme kuulleet myöskin näi-
den kansainvälisten esimerkkien perusteella, että lukukausimaksut olisivat erityisen teho-
kas tai toimiva tapa korkeakouluille hankkia lisää rahoitusta ja, kuten todettua, todennäköi-
sesti myöskin tulevat vähentämään niiden kansainvälisyyttä.

18.19 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitää todella huomi-
oida, että korkeakoulut Suomessa ovat jo pitkään itse toivoneet tätä mahdollisuutta koulu-
tusvientiin, ja nyt meidän suurin koulutusviennin esteemme puretaan antamalla korkea-
kouluille mahdollisuus periä EU- ja Eta-maiden ulkopuolisilta opiskelijoilta lukukausi-
maksuja. Me tarvitsemme vientituloja, työpaikkoja Suomeen, ja Suomella on hyvä maine
koulutusmaana maailmalla. Meidän osaamisellemme on kysyntää. Miksi ihmeessä me
emme antaisi meidän korkeakouluillemme välineitä vastata halutessaan tähän kysyntään?
Me voimme myydä meidän osaamistamme esimerkiksi terveyspalveluissa, vaikkapa osaa-
mistamme sydänkirurgiassa virolaisille. Miksi me emme voisi myydä osaamistamme kou-
lutuksessa maailmalle ja hankkia siitä vientituloja, veroeuroja, työpaikkoja? Tämä on nyt
ensimmäinen päänavaus, hyvä niin, korkeakoulutuksen edelleen säilyessä maksuttomana
suomalaisille (Puhemies koputtaa) opiskelijoille.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja listapuheenvuoroihin mennään, edustaja Eloranta.

18.20 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että korkeakoulut perisivät Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolisilta korkeakouluopiskelijoilta lukuvuosimaksuja alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon johtavassa vieraskielisessä koulutuksessa. Esityksen tavoitteena on edistää korkeakoulujen mahdollisuuksia koulutusvientiin sekä laajentaa korkeakoulujen rahoituspohjaa. Hallituksen tavoitteena on myös koulutusviennin volyymin nostaminen.

Hallitus leikkaa korkeakouluilta rankalla kädellä mutta kannustaa niitä lisäämään tulojaan kansainvälisiltä opiskelijoilta perittävillä lukukausimaksuilla. On selvää, että varsinkin alkuvaiheessa korkeakoulut joutuvat panostamaan voimakkaasti maksullisten ohjelmien markkinointiin, opiskelijoiden rekrytointiin ja esimerkiksi stipendijärjestelmien pyörittämiseen vaadittavaan hallintoon. On hyvin todennäköistä, että lopulta viivan alle jääkin pitkä miinus, kun ottaa vielä huomioon ne isot korkeakoulusäästöt, joita ollaan tekemässä: on vaikea löytää resurssia näiden aikaansaamiseen.

Pakollisten maksujen myötä kansainvälisiä ohjelmia korkeakouluissa kuolee. Näin tapahtuu erityisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolella sijaitsevista korkeakouluista ja vahingoittaa näiden korkeakoulujen ja koko alueen kansainvälistymistä. Pohjoismaisten kokemusten perusteella voidaan arvioida, että lukuvuosimaksun käyttöönotto vähentäisi suomalaisiin korkeakouluihin hakevien ja niissä aloittavien EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevien ulkomaalaisten opiskelijoiden määrää ainakin ensimmäisten vuosien aikana. Samalla EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden suhteellinen osuus kaikista ulkomaalaisista opiskelijoista pienenesi. Maksullisuuden vaikutus ulkomaalaisten opiskelijoiden määrään riippuu pitkälti perittävien lukuvuosimaksujen suuruudesta.

Ammattikorkeakouluissa on viime vaalikauden aikana vähennetty lähes 1 000 henkilötyövuotta. Helsingin yliopisto ilmoitti juuri 1 200 henkilötyövuoden vähentämistarpeesta. Kansainvälisten koulutusohjelmien lakkauttaminen tulee aiheuttamaan lisää irtisanomisia.

Arvoisa puhemies! Hyvää tässä esityksessä on se, että vihdoinkin ollaan kuitenkin purkamassa suomalaisen koulutusviennin esteitä. Lukuvuosimaksujen käyttöönotto antaa suomalaisille korkeakouluille nykyistä paremmat edellytykset kilpailla kansainvälisillä koulutusmarkkinoilla. Korkeakoulujen näkökulmasta tilauskoulutuksen toteuttaminen yksinkertaistuu, kun niiden ei enää tarvitse vastata siitä, periikö tilaaja koulutukseen osallistuvilta opiskelijoilta oman lainsäädäntönsä tai käytäntönsä mukaisia maksuja.

Kasvavan koulutusviennin taloudelliset vaikutukset riippuvat kuitenkin globaalista koulutuskysynnästä ja siitä, kuinka aktiivisesti korkeakoulut hyödyntävät uusia toimintamahdollisuuksia myöskin siinä, kuinka korkeatasoista se meidän tarjolla oleva koulutus sitten on. Mustia pilviä on senkin ympärillä. Suomella onkin loistavat mahdollisuudet kasvaa koulutusviennin kärkimaaksi. Suomalaiselle koulutusratkaisulle on kysyntää, mutta tähän mennessä se ei ole kohdannut tarjontaa ihan optimaalisella tavalla. Hyvien tuotteiden ja palveluiden lisäksi koulutusliiketoiminnan menestystä tukevat kilpailukykyinen koulutusjärjestelmämme ja sen erinomainen maine.

18.24 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen, että korkeakoulut pääsevät vihdoinkin viimein myymään tutkintoja EU- ja Eta-alueen ulkopuolisille

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

maille ja opiskelijoille. Tämä mahdollistaa pitkällä tähtäimellä korkeakoulujen rahoitus-pohjan laajentamisen. On selvää, että tämä kehitys ottaa oman aikansa ja menee hetki ai-kaa, kun toimintamallit luodaan, tuotteistetaan ja myös markkinat saadaan innostumaan. Annetaan tällä kertaa rauhassa meidän korkea-asteen tehdä tämä koulutusviennin avaus-työ. Selvää on, että se tie, jolla me olemme antaneet ilmaiseksi suomalaista laadukasta kou-lutusta, on tiensä päässä. Selvää on, että suomalaisen veronmaksajan tehtävä ei ole maksaa venäläisen tai intialaisen opintoja. Tavoitteena tulee olla, että koulutusvientituotteiden myynti tehdään taloudellisesti kannattavaksi. Tappiolla ei nimittäin kannata myydä.

Otan yhden esimerkin ammatillisen puolen koulutusvientimarkkinoista, jotka ovat jää-neet vähemmälle huomiolle: Ammatillisella puolella olisi mahdollisuus myydä yli 360:tä tutkintoa. Kun tähän lisätään vielä tutkinnonosat, on oppilaitoksilla mahdollisuus monin-kertaistaa tarjontansa. On ilahduttavaa ollut nähdä, kuinka meidän ammatilliset oppilaitok-set ovat lähteneet jo ottamaan rohkeita askeleita koulutusviennin saralla. Jo nyt myydään lyhytkursseja ja kehittämispalveluita. Lisäksi ammatilliset oppilaitokset haluavat myös laajentaa tarjontaansa tutkintomyyntiin, ja tämä asia meidän tulee mahdollistaa. Kaikki py-käläesteet tutkintoviennistä on raivattava myös ammatillisella puolella pois. Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa on annettava mahdollisuus antaa koulutusta missä päin maailmaa tahansa, ja myös opetus- ja tutkintokieli on saatava vapaasti määrittää maakoh-taisesti. Lisäksi ulkomailla annettavan tutkinnon kielivaateista tulee poistaa suomen ja ruotsin edellyttäminen. Tämä voidaan kohtuullisen pienillä lainsäädäntömuutoksilla to-teuttaa. Toivonkin, että opetusministeriöstä tulee mahdollisimman pikaisesti hallituksen esitys koulutusvientiesteiden purkamisesta myös ammatillisella puolella.

Toinen näkökulma, joka liittyy tämmöiseen skaalautuvaan koulutusvientiin, ei pelkäs-tään siihen, että keräämme lukukausimaksuja tai on tilauskoulutusta: Meidän tulee myös luoda mekanismeja, joilla meidän brändejämme voidaan kaupallistaa entistä laajemmin. Tähän liittyy semmoinen pohdinta, että voisiko meillä tehdä jokin koulu tai Suomi tällai-sen franchisingketjun koulutuksesta, joka sitten ottaisi maksun per oppilas tai sitten liike-vaihdosta prosentuaalisen osuuden. Tähän liittyisi samalla mahdollisuus siihen, että Suo-mi tulisi todelliseksi koulutusvientimaaksi. Voisi jopa sanoa, että tässä syntyisi uusi nokia. Tässä kohdin tämä tarkoittaa sitä, että me pystyisimme tekemään kansainvälistymistä en-tistä tehokkaammin. Toivottavasti franchisingtoimintamalli jonain päivänä on tulevaisuut-ta, ja uskon, että sillä me saamme myöskin Suomeen luotua uusia työpaikkoja. Uskon tä-hän, ja uskon meidän kouluihin ja uskon meidän ammattilaisiin. Ja uskon siihen, että kou-lutuksesta voi tulla Suomen uusi menestystekijä.

18.28 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Ottaen huomioon Suomen talouden heikon ti-lan lukukausimaksun asettaminen EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tuleville korkea-kouluopiskelijoille on järjen ja kohtuullisuuden voitto. Tästä hallitukselle 10 pistettä. Pe-russuomalaiset ovat voimakkaasti myös olleet tätä mieltä jo aiemmin, että EU- ja Eta-mai-den ulkopuolelta tuleville pitää lukukausimaksut asettaa.

Suomen korkeakoulut ovat tarjonneet jo vuosia laadukasta opetusta ja kansainvälisesti kilpailukykyistä koulutusohjelmaa ilmaiseksi. Lukukausimaksuja on peritty jo pitkään mo-nissa EU-maissa, joista löytyy maailman parhaita yliopistoja ja joissa ulkomaisten opiske-lijoiden määrä on aivan maailman huippua. OECD-maista Suomi on Norjan ja Islannin li-säksi ainoa maa, jossa korkeakoulutus on maksutonta EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tu-leville.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Tanskassa maksut otettiin käyttöön vuonna 2006 ja Ruotsissa 2011. Esimerkiksi Tanskassa maksujen käyttöönotto ei ole vähentänyt ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää vaan nopeuttanut opintojen suorittamista ja lisännyt Tanskaan jäävien ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden osuutta. Ruotsissa aluksi ulkomaisten opiskelijoiden määrä väheni, mutta se on jo tasaantumassa hyvää vauhtia.

Lukukausimaksuja ollaan asettamassa EU- ja Eta-maiden ulkopuolella asuville, ei siis muille. Opiskelijajärjestöillä on ollut huoli siitä, että lukukausimaksut tulisivat näin ollen helposti tulevaisuudessa kaikille, mutta näin ei siis ole, vaikka oppositiokin on väläyttänyt tätä epäilystä.

Maltillisen lukukausimaksun periminen, vähintään 1 500 euroa, ei tule muodostumaan opiskelun esteeksi kenellekään, joka todella haluaa tulla Suomeen oppimaan ja suorittamaan korkealaatuisen tutkinnon. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut kehittävät esityksen mukaisesti apurahajärjestelmiä, jotka tukevat maksulliseen tutkintokoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden opiskelua.

Arvoisa puhemies! Esitys sisältää myös erinomaisen maininnan tilauskoulutusta koskevien säännösten selkiinnyttämisestä. Tämä on erinomainen askel kohti koulutusviennin tehostamista. Tilauskoulutuksen lisääminen takaisi myös ammattikorkeakouluille ja yliopistoille mahdollisuuden varteenotettaviin lisätuloihin sekä oman osaamisensa markkinointiin. On huomioitava, että ammattikorkeakoulut muun muassa kannattavat itse tätä mahdollisuutta lisäansioihin.

Lopuksi. Olen edustaja Lauslahden kanssa samaa mieltä, että koulutusvientibrändin nostaminen — Suomi on siinä huippumaa — on aivan loistava ehdotus ja esitys ja sitä tulee viedä eteenpäin. Se on mahdollisesti tuleva nokia ehkä. — Kiitos.

18.32 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Ulkomaalaisten opiskelijoiden lukukausimaksujen käyttöönotto vauhdittaa koulutusvientiä ja laajentaa korkeakoulujemme rahoitus pohjaa. Kehitys ei tietenkään tapahdu hetkessä, vaan uusien koulutustuotteiden ympärille rakentuvan liiketoiminnan kehittäminen vie oman aikansa. Tuotot lukukausimaksuista jäävät korkeakoulujen omaan käyttöön, esimerkiksi opetuksen ja tutkimuksen laadun kehittämiseen.

Olen työskennellyt jo opiskelijapolitiikasta lähtien sen puolesta, että korkeakouluille annetaan niiden itse pitkään toivoma mahdollisuus kerätä lukukausimaksuja EU- ja Eta-alueen ulkopuolisilta opiskelijoilta. Vuosien työ on konkretisoitunut hallituksen esitykseksi, joka on tänään eduskunnan keskustelussa. Koulutusviennistä on mahdollista saada tulevaisuudessa työtä ja vientieuroja Suomeen. Tämä on nyt päänavaus sille kehitykselle.

Suuri osa kansainvälisestä koulutusviennistä koostuu nimenomaan tutkintoon johtavan koulutuksen myynnistä. Suomessa koulutusviennin merkittävimpana esteenä on ollut se, että lainsäädäntömme ei ole mahdollistanut lukukausimaksujen perimistä yksittäisiltä opiskelijoilta. On aivan viimeinen hetki purkaa koulutusvientimme lainsäädännölliset esteet, sillä nopeasti kasvavia maailman koulutusmarkkinoita jaetaan kovaa vauhtia. Suomella on vahva maine koulutuksen osaajamaana. Tämä maine meidän kannattaa hyödyntää, kun kysyntää osaamisellemme on.

Hallituksen esityksen mukaan vieraskielisessä koulutuksessa opiskelevat ulkomaalaiset korkeakouluopiskelijat maksavat jatkossa vähintään 1 500 euron lukukausimaksun. Lisäksi tilauskoulutuksen myymisen esteitä puretaan. Avaimet ovat tämän jälkeen korkeakoulujemme omissa käsissä. Tärkeää on se, että koulutus säilyy maksuttomana jatkossakin kai-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

kille suomalaisille opiskelijoille ja kaikilla on varallisuudesta ja taustasta riippumatta mahdollisuudet kouluttautua. Se on pienen maan kannalta tärkeää ja menestyksemme kivijalka. Kehittyvien maiden opiskelijoilla puolestaan on mahdollisuus hakeutua suomalaiseen korkeakoulutukseen niin, että sitä tuetaan jatkossa tehokkaalla apurahajärjestelmällä.

Täällä salissa on viitattu monesti aiempaan lukukausimaksukokeiluamme. Sen perusteella on väitetty, että lukukausimaksut eivät nyt voi onnistua. Tähän kokeiluun vertaileminen ei kuitenkaan missään tapauksessa ole nyt perusteltua, koska tuossa aiemmassa Suomen kokeilussa vain osa koulutusohjelmista oli maksuttomia, joten se ei vertaudu tähän tulevaisuuden tilanteeseemme.

Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta hyödyllistä on se, että kannustamme täällä kouluttamiamme ulkomaisia osaajia jäämään Suomeen töihin ja yrittäjiksi sitten myös valmistumisensa jälkeen. Pidän tärkeänä, että tulevaisuudessa harkitaan sitä, että lukukausimaksuihin liitetään verovähennysoikeus, jolloin Suomeen valmistumisensa jälkeen töihin jäävä lukukausimaksuja maksanut henkilö voi vähentää nämä maksunsa verotuksessa myöhemmin. On hyvä, että hallitus on jo ilmoittanut selvittävänsä tätä mahdollisuutta liittää lukukausimaksuihin verovähennysoikeus.

Arvoisa puhemies! Koulutusviennistä on mahdollisuus saada uusia työpaikkoja ja viennitituloja Suomelle. Niillä rahoitamme hyvinvointiyhteiskuntamme palveluita ja vahvistamme korkeakoulujemme asemaa ja laatua.

Innovaatorahoituskeskus Tekesin selvityksen mukaan koulutusviennin arvo oli viime vuonna 268 miljoonaa euroa. Nyt annetun hallituksen esityksen arvioidaan pidemmällä tähtäimellä kasvattavan suomalaisen koulutusviennin arvoa merkittävästi. Koulutusviennissä on kyse laajasta kokonaisuudesta, mutta nyt pääsemme kunnolla alkuun.

Koulutusviennin esteiden purkaminen on seuraavaksi ulotettava myös toisen asteen koulutukseen. Ammatillisella puolella on yli 360 tutkintoa, joille arvioidaan löytyvän paljon kysyntää kansainvälisillä koulutusmarkkinoilla.

18.37 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa rouva puhemies! Lukukausimaksujen asettaminen EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille korkeakouluopiskelijoille on puhuttanut suomalaisia jo parin vuoden ajan. Sitä se teki vaalikentillä aiemmin tänä vuonna, ja sitä se on tehnyt tänään täällä salissa. Lukukausimaksuja vastustavat tahot ovat aivan oikein vedonneet muun muassa Ruotsista ja Tanskasta saatuihin kokemuksiin vastaavista päätöksistä. On totta, että välittömästi tämän päätöksen jälkeen näissä maissa ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä aleni merkittävästi. Tämä on varmasti edessä myös meillä, kun tämä esitys menee läpi. Sitä voidaan kuitenkin olennaisesti vähentää hinnoittelemalla myytävät tutkinnot oikealla hinnalla. Esimerkiksi Ruotsin suurin virhe oli se, että lukukausimaksut nostettiin kerralla huippukalliiksi, ja tätä virhettä nyt ei meillä saa toistaa.

Toisaalta liian kunnianhimotonkaan ei saa olla. Myytävää meillä kyllä riittää, ja nopea talouskasvu erityisesti Aasiassa pitää huolen siitä, että ostajakin löytyy, kunhan hinta ja laatu ovat tasapainossa. Tuskin kukaan edes oppositiosta uskaltaa väittää, että pelkkä ilmaisuus on suomalaisen korkeakoulutuksen ainoa vetovoimatekijä. Sen sijaan täysin vaila pohjaa tähän esitykseen liittyen ovat monien kriitikkojen esittämät porttiteoriat nyt tehtävän muutoksen vaikutuksista suomalaisten ja EU- ja Eta-maalaisten opiskelijoiden opetuksen maksuttomuuden tulevaisuudesta. Ne säilyvät, eikä niihin ole tulossa muutosta.

Arvoisa puhemies! Itse tuen hallituksen esitystä sen takia, että se parantaa olennaisesti Suomen asemaa voimakkaasti kasvavilla koulutusvientimarkkinoilla. Se on jo nyt satojen

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

miljoonien bisnes, mutta muun muassa nyt muutettavana olevan säädöksen takia Suomi on ollut jo pidemmän aikaa paitsiossa näiden mahdollisuuksien hyödyntämisessä. Sen sijaan me olemme kouluttaneet omalla kustannuksellamme tiedon- ja osaamisennälkäisiä nuoria Aasiasta ja entisen Neuvostoliiton alueelta pääosin anglosaksisia maita rakentamaan. Tähän on nyt vihdoinkin tulossa muutos, ja suomalaiset yliopistot, korkeakoulut ja ammattikorkeakoulut ovat jatkossa samalla viivalla muiden vertailumaiden korkeakoulutoimijoiden kanssa. Samalla lukukausimaksujen periminen avaa korkeakouluille uuden tavan hankkia rahoitusta omaan tärkeään tehtäväänsä. Toisin siis kuin kriitikot väittävät, yliopistojen ja korkeakoulujen taloudellinen riippumattomuus lisääntyy hyvin hoidetun ja oikein hinnoitellun koulutusviennin seurauksena.

On myös tärkeää, kuten hallitus itsekin on päättänyt, että vastapainona lukukausimaksujen käyttöönotolle kaikkein köyhimmistä maista tuleville lahjakkaille opiskelijoille räätälöidään stipendijärjestelmiä. Monissa muissa maissa tällainen stipendiohjelma on linkitetty mukaan kaikkein köyhimpien maiden kanssa tehtäviin kehitysapuohjelmiin. Tätä samaa käytäntöä voitaisiin kokeilla mielestäni myös meillä.

Arvoisa puhemies! Yhtä lailla tärkeää on jatkaa keskustelua ja keinojen hakemista siihen, miten yhä useampi täällä koulutuksensa saanut korkeakoulutettu saataisiin jäämään Suomeen opintojen päätteeksi. Esimerkiksi edustaja Satonen on tähän liittyen ehdottanut sitä, että lakiin liitettäisiin verovähennysoikeus, jonka myötä Suomeen töihin jäävä voisi jälkikäteen vähentää maksamansa maksut verotuksessa esimerkiksi 3–5 vuoden päästä. Tätä tai tämän mallista järjestelmää olisi mielestäni syytä vakaasti harkita myös jatkossa.

18.41 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on muun muassa koulutuksen suhteen ollut vuosia maailman korkeimmalla tasolla. Suomi on ollut myös niitä harvoja maita, joissa ulkomaalaiset ovat saaneet opiskella yliopistossa ja ammattikorkeakoulussa ilman lukukausimaksuja, vaikka korkeakoulutkin pääsääntöisesti kannattavat lukukausimaksuja ulkomaalaisille opiskelijoille. Minusta tämä on oikea linjaus. On helppo ottaa ilmaiseksi koulutus ja viedä sen jälkeen opitut tiedot ja taidot omaan maahansa. En usko, että lukukausimaksut osaltaan vähentävät oleellisesti ulkomailta tulevien opiskelijoiden määrää. Mikäli niin kävisi, opiskelupaikat voidaan korvata suomalaisilla opiskelijoilla. Jos minä menisin esimerkiksi ulkomaille yliopistoon opiskelijaksi, niin todennäköisesti joutuisin siitä maksamaan, ja näin kuuluu ollakin. Pidän lukukausimaksuja ulkomaalaisille opiskelijoille erittäin hyvänä asiana. Miksi meidän pitäisi toimia muulla tavoin kuin muut eurooppalaiset maat? Mehän haluamme olla eurooppalaisia ja kuulua Eurooppaan.

18.43 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Maksuton opetus esiopetuksesta tohtorin tutkintoon on jo vuosikymmenten ajan ollut yksi Suomen vahvuuksista. Opiskelupaikka ja tutkinto ovat riippuneet lukuhaluista ja ahkeruudesta, eivät vanhempien kukkaron paksuudesta. Tämä on iso osaselitys sille kansainvälisesti kehitulle suomalaisen koulutuksen tasolle ja maineelle, se, että kaikki halukkaat ovat voineet opiskella. Tämä on tunnetusti ärsyttänytkin joitakin: eihän se nyt sovi, että kuka tahansa mistä tahansa voi opiskella itselleen akateemisen ammatin, ihan ilmaiseksi.

Pienellä kansakunnalla ei kuitenkaan ole varaa tuhlat yhtäkään lukuhaluista lahjakasta nuorta, ei suomalaista eikä edes ulkomaalaista, vain siksi, että hänellä ei ole varaa opiskella. Päinvastoin, meidän koulutuspolitiikkamme tavoitteena tulisi olla opiskelun taloudellisten esteiden poistaminen. Monen nuoren opintie kariutuu jo lukiossa, koska perheellä ei

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

ole varaa oppikirjoihin. Toinen ei pääse opiskelemaan haluamaansa alaa, koska vanhemmilla ei ole rahaa tuhansien eurojen valmennuskursseihin. Kolmannen opinnot venyvät ja keskeytyvät, koska opintotuella ei tule toimeen ilman työssä käymistä tai vanhempien apua. Me poliitikot olemme kaksinaamaisia ihmetellessämme opintoaikojen venymistä, kun opintotuella ei yksinkertaisesti elä. Onneksi opintotuella ei enää aina tarvitse ostaa oppikirjoja, sillä monessa yliopistossa on jo siirrytty ilmaisiin digitaalisiin materiaaleihin.

Arvoisa puhemies! Suomen yliopistojen ongelmana eivät ole ulkomaalaiset opiskelijat vaan niiden puute. Kansainvälisissä vertailuissa suomalaiset yliopistot ovat edelleen poikkeuksellisen kotikutoisia. Vain pieni osa opiskelijoista, opettajista ja tutkijoista on kotoisin ulkomailta, aivan liian pieni osa. Ongelma tämä on siksi, että jos jokin yhdistää menestyviä yliopistoja, niin kansainvälisyys. Uudet ajatukset ja innovaatiot syntyvät erilaisten ihmisten kohdatessa eri maista, eri kulttuureista, erilaisista yhteiskunnista. Suomen yliopistoihin tulisi kaikin keinoin houkutella opiskelijoita ulkomailta, ei torjua heitä, tarjota stipendejä lukukausimaksujen asemesta, sillä osa heistä jää Suomeen, lahjakkaimmat suomalaisiin yliopistoihin tutkijoiksi ja opettajiksi.

Sitä paitsi lukukausimaksujen merkitys yliopistojen taloudelle on parhaimmillaankin marginaalinen 1 500 euroa lukukaudessa. Sallikaa minun nauraa — eihän sillä selviä kuin hallinnollisista kustannuksista. En kuitenkaan naura, sillä tuo 1 500 euroa on vaarallinen ennakkotapaus, se on siis se minimi, minä tiedän. Kun Suomessa kerran on hyväksytty ajatus, että opetus voi olla maksullista, se leviää kyllä myös muualle suomalaiseen koulutusjärjestelmään. Nyt on jo julkisuudessa esitetty puheenvuoroja, että kaiken yliopisto-opetuksen tulisi olla Suomessa maksullista, ja täälläkin on jo tänä iltana puhuttu maksullisista toisen asteen tutkinnoista.

Arvoisa puhemies! Hallitus puhuu koulutusviennistä. Sinänsä kaunis ajatus, mutta mitä mahtavat ajatella suomalaiset opiskelijat, kun viereisellä penkillä laskareissa istuu kurssikaveri, joka on saanut opiskelupaikkansa rahalla?

18.46 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Eihän tämä asia ole ihan mustavalkoinen, mutta olen sitä todella pitkään myöskin henkilökohtaisesti arvioinut. Nyt tätä hallituksen esitystä lukuvuosimaksujen käyttöönotosta on kannattanut 44 lausunnonantajaa, 22 on vastustanut — pääosin opiskelijajärjestöjä. Katson kuitenkin, että nyt tämä summa, 1 500 euroa, johon on lukuvuosimaksuksi päädytty, on kuitenkin kohtuullisen maltillinen, ja olen sitä tukemassa, mutta yhdellä reunaehdolla. Monet asiantuntijat kiinnittivät huomiota siihen, että toivoivat, että tämän lukuvuosimaksun periminen ja sen suuruudesta päättäminen tulisi jättää korkeakoulun harkintaan. Siis periminen tulisi jättää korkeakoulun harkintaan. Olen kyllä sitä mieltä, että meidän täytyy nyt sivistysvaliokunnassa just tätä asiaa miettiä. Tiedossani on, että muun muassa Lapin yliopisto mielellään ei perisi tätä vuosimaksua, ja siihen voi olla ihan hyvät perusteet. Täytyy se nyt sitten sivistysvaliokunnassa arvioida.

18.48 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Selvää on, että 1 500 euroa ei riitä kattamaan kustannuksia. Mieluummin hallituksen esityksessä tulisi todeta, että lukukausimaksulla tulee kattaa kustannukset ja myös tehdä pientä voittoa, samalla yhdistettynä siihen, kuten täällä aikaisemmissa puheenvuoroissa oli, että me loisimme verovähennysjärjestelmän: siinä vaiheessa, kun henkilö valmistuu, hänellä on tiettyä aikana mahdollisuus vähentää verotuksessa maksamansa lukukausimaksut. Näin me pystyisimme rakentamaan samalla kannustinjärjestelmän. Vähävaraisten, kehityksmaista tulevien opiskelijoiden osal-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

ta kannatan edustaja Wallinheimon ajatusta, että sehän voisi olla osa meidän kehitysyhteistyötämme.

Sitten muutama sana liittyen meidän koulutuksemme laatuun ja meidän nuortemme asemaan. Tulevaisuudessa ehdottomasti meidän suomalaisille lapsille ja nuorille tulee taata maksuton koulutus. Nyt käsillä oleva hallituksen esitys on tähän yksi keino, jolla me taakamme maksuttoman koulutuksen meidän lapsillemme ja nuorillemme. Se monipuolistaa rahoituslähteitä. Samalla se on myöskin laadullinen tekijä, nimittäin me emme pysty keräämään lukukausimaksuja tai tekemään koulutusvientiä huonoilla koulutustuotteilla, vaan laadukkailla. Se johtaa siihen, että meidän yliopistoissa, korkeakouluissa ja muissa oppilaitoksissa joudutaan entistä enemmän pohtimaan, mitä on opetuksen laatu. Näin olen hyötyjänä viime kädessä on myöskin suomalainen nuori.

18.50 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Täällä on tullut nimenomaan hyviä näkökohtia siihen, että nyt seuraavaksi pitää tarttua tämän verovähennysoikeuden toimeenpääntöön. Se on kokoomuksen eduskuntaryhmänkin pitkäaikainen tavoite. Kehottaisin nyt oppositiota vastuullisuuteen siinä, että me tarvitsemme tuloja Suomeen: vientituloja ja sitä kautta työtä, jotta meillä on jatkossakin mahdollisuudet rahoittaa palveluja, vaikkapa se maksuton koulutus suomalaisille ja EU- ja Eta-maiden kansalaisille. Ollaan nyt mukana niissä talkoissa, että haetaan Suomeen uusia vientivaltteja.

18.51 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Jo edellinen hallitushan yritti tätä uudistusta tehdä, mutta silloin ei rohkeus riittänyt, ja on hyvä, että asia on nyt edennyt tällä eduskunnalla ja tällä hallituksella siihen vaiheeseen, että voidaan alkaa päätöksiä tehdä.

Lappeenrannan teknillisessä yliopistossa järjestettiin jokin aika sitten kokeilu tästä opintojen maksullisuudesta, ja sen lopputulos oli se, että opiskelija-aines oli keskimäärin "parempaa", he olivat keskimääräistä tyytyväisempiä, he valmistuivat opinnoistaan keskimääräistä nopeammin ja vieläpä keskimääräistä paremmin arvosanoin. Eli tätä maksullisuuskokeilua kyllä voidaan tältä osin Lappeenrannan teknillisessä yliopistossa pitää onnistuneena, ja mielestäni se kyllä kuvaa hyvin sitä tilannetta, johon me tässä pääsemme, kun tämä mahdollisuus periä maksua ulkomaisilta opiskelijoilta annetaan.

Tämähän ei siis tarkoita sitä, että tämä maksullisuus on pakollista, vaan nimenomaan korkeakoulu voi periä maksua ulkomaisilta opiskelijoilta. Tässä mielessä mielestäni edustaja Kasvi siirtyi ehkä vähän science fictionin puolelle, kun maalasi kuvaa siitä, että kaikki joutuvat opinnoistaan tulevaisuudessa maksamaan. Siitä ei ole kysymys. Jos tarkastellaan maailman huippuyliopistoja, Harvard, MIT jne., kaikki ne ovat maksullisia yliopistoja, ja on tietenkin meidän omien yliopistojemme ja korkeakoulujemme kilpailukyvyystä kiinni sitten se, voiko maksua periä ja kuinka suuri se voi olla. Minimissään se on puoli-toista tonnia vuodessa, mutta jos on oikein haluttu opinahjo, niin olen varma siitä, että maailmalla on halukkaita henkilöitä, jotka ovat valmiita maksamaan siitä vaikka kymmenkertaistenkin summan tai vielä enemmän per vuosi päästäkseen opiskelemaan suomalaiseen huippuyliopistoon. Ilmaisuuks ei minun mielestäni ole mikään vetovoimatekijä vaan se, että meillä on hyvää opetusta ja tarvittaessa pääsee sitten opiskelemaan näihin meidän yliopistoihimme.

18.53 Nasima Razmyar sd: Arvoisa puhemies! Suomalaisen sivistyksen ja yhdenvertaisen koulutuksen perusta on ollut ja tulee edelleen olemaan maksuton koulutus. Nyt suun-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

nitellut lukukausimaksut eivät käytännössä tuota yhtään rahaa, kuten täällä edellä on jo mainittu, vaan pikemminkin valitettavasti lisäävät hallituksen vieroksumaa byrokratiaa, sitä byrokratiaa, mitä yritämme kovasti välttää täällä.

Kansainväliset opiskelijat myös vahvistavat kansainvälisiä verkostoja paitsi koulutuksensa aikana myös siirtyessään siitä työelämään tai tekemään tutkimusta. Kansainvälisten opiskelijoiden tuoma hyöty kansantaloudelle on merkittävä, ja jäädessään Suomeen he maksavat oman koulutuksensa takaisin muutamassa vuodessa ihan niillä omilla verotuloillaan. Huomattava osa, jopa 70 prosenttia, jää Suomeen. Ja oliko näin, että tästä 70 prosentista, joka jää, niin siitä sitten 70 prosenttia vielä jopa työllistyy täällä ja hyvinkin nopeasti. Minä uskon, että suomalaisilla työmarkkinoilla on varmasti tilausta osaaville kansainvälisille opiskelijoille.

Olen itse kiertänyt paljon erilaisia korkeakouluja ja tavannut paljon kansainvälisiä opiskelijoita, ja tähän päivään mennessä en ole tavannut yhtäkään opiskelijaa, joka ei haluaisi jäädä Suomeen, päinvastoin, he pitävät Suomesta, he pitävät jopa Suomen luonnosta, puhumattakaan Suomen koulutuksesta. Sen sijaan meidän pitäisi puhua siitä, millä tavalla jo koulutuksen aikana voidaan esimerkiksi opiskella suomen kieltä, joka olisi varsin hyödyllistä myös näille opiskelijoille.

Toivottavasti hallitus luopuu esityksestään kokonaan. Tämä on suuri toive ja harras toiveeni, mutta jos näin ei tapahdu enää tässä vaiheessa, niin toivon vähintäänkin jonkinlaista kompromissia. Vähintäänkin niin, että lukukausimaksujen periminen tehtäisiin vapaaehtoiseksi, juuri kuten edustaja Gustafsson täällä kertoi, ja pakollisesta 1 500 euron minimistä luovuttaisiin. Tässä kannattaa kuunnella myös yliopistoja, esimerkiksi Lapin yliopisto on puhunut paljon tämän vapaaehtoisuuden puolesta. Näin korkeakouluilla olisi mahdollisuus omien tavoitteidensa mukaan tehdä niitä päätöksiä. Korkeakoulut, jotka kokevat syystä tai toisesta lukukausimaksut kilpailuetuna, voisivat tehdä niin. En oikeastaan ymmärrä, miksi me emme sitä salli. Eiköhän siellä korkeakouluissa itse tunneta paremmin, mikä on heidän koulunsa ja yliopistonsa ja korkeakoulunsa kannalta rakentavampaa ja parempaa. Ja kuten sanottu, toisaalta taas ne yliopistot, jotka haluavat panostaa yhdenvertaisuin mahdollisuuksiin ja haluavat näin houkutella kansainvälisiä huippuosaajia, voisivat tehdä sen myös maksuttomalla koulutuksella.

Aivan lopuksi, arvoisa puhemies, on pakko mainita, että korkeasti koulutettuna kansakuntana, jota varmasti tämänkin illan aikana olemme kaikki yhteisesti kovasti arvostaneet, meillä on olemassa myös globaali vastuu. Kyllä meidän pitää rehellisesti täällä myöntää, että lukukausimaksut tarkoittavat sitä, että juuri niistä köyhimmistä olosuhteista, köyhimmistä perheistä, köyhimmille nuorille ei valitettavasti ikinä tällaista mahdollisuutta edes tule, että pääsisivät osaksi näin huipputason koulutusjärjestelmää. Ja kaikki tämä vain ja ainoastaan 1 500 euron hintalapun takia. Miettikää sitä.

18.57 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Minä ymmärrän, että kysymys on tietyille puolueille ideologinen kysymys — tosiaankin halutaan edistää koulutuksen maksullisuutta — mutta minun mielestäni suurin ongelma näissä puheenvuoroissa on se, että nämä käytännön kokemukset niin muista Pohjoismaista kuin siitä kokeilusta, mitä Suomessa on toteutettu, eivät tue näitä väitteitä siitä, että lukukausimaksut olisivat toimiva tulolähde tai toimiva tapa lisätä korkeakoulujen kansainvälisyyttä. Ja mikäli koulutuksesta todellakin halutaan tehdä uusi nokia, niin kehottaisin edustajia kiinnittämään huomiota niihin puheenvuoroihin, mitä nyt kuuluu korkeakoulukentältä korkeakoulujen perusrahoitukseen

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

tehtävistä leikkauksista ja tästä muusta koulutuspolitiikasta ja sen seurauksista meidän korkeakouluille ja perustutkimukselle.

18.58 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Koulutusvienti on todellakin tervetullutta, ja kannatan sitä lämpimästi. Mutta hyvä olisi tietenkin myöskin se, mitä edustaja Lauslahti tuossa sanoi, että kustannukset olisi hyvä saada peittoon näillä tuloilla ja voittoa jossain vaiheessa, mutta uskon, että se on vasta aika pitkän tulevaisuuden matkan päässä. Täytyy muistaa, että meidän alueet ja korkeakoulut ovat hyvin erilaisia, ja siinä mielessä ajattelisin, että tämä Gustafssonin ehdotus siitä, että maksut olisivat vapaaehtoisia, olisi hyvinkin harkitsemisen arvoinen asia.

18.59 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! En jaksa uskoa siihen, että me voisimme jatkaa nykytahtiin sinisilmäisesti antamalla ilmaiseksi suomalaista koulutusta tilanteessa, jossa meillä on rahaa yhä vähemmän. Meidän pääkatsantomme pitäisikin olla siinä, mistä me saamme uutta työtä, jolla me pystymme maksamaan meidän suomalaisten lasten ja nuorten koulutuksen.

Koulutusvienti on yksi avain, jolla me voimme luoda Suomelle uutta työtä. Me voimme luoda työtä, josta saadaan myöskin kohtuullisen hyvä toimeentulo, mikä tarkoittaa sitä, että siitä myös syntyy aika hyvin verotuloja. Miksi me emme tekisi uutta työtä Suomelle, Suomelle, joka kärsii työpaikkojen puuttumisesta, Suomelle, jolla on useita osajia, paljon osajia, joilla olisi halua ja tahtoa tehdä töitä?

19.00 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Kokoomukselle ideologinen kysymys on nimenomaan se, että suomalainen hyvinvointi pelastetaan, maksuton koulutus suomalaisille EU- ja Eta-maiden opiskelijoille säilyy ja että suomalaisilla taustaan katsomatta, varallisuuteen katsomatta on mahdollisuus kouluttautua niin pitkälle kuin oma innostus ja omat kyvyt vievät.

Tällä lakiesityksellä korkeakouluille annetaan nyt avaimet onnistua koulutusviennissä. Loppu on toki toimijoista itsestään kiinni, mutta on hyvä, että emme lainsäädännöllä enää torppaa korkeakoulujen mahdollisuuksia koulutusvientiin ja osallistua kansainvälisesti suurille koulutusmarkkinoille. Uskon vahvasti, että meidän korkeakouluiltamme löytyy enemmän onnistumisen asennetta ja tulevaisuuteen valoisasti katsomista ja yrittäjähengettä kuin monelta siellä oppositiossa tuntuu näinä päivinä löytyvän.

19.01 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Täältä salin vasemmalta laidalta hyvin usein löytyy voimakasta tahtoa verottaa suomalaisia hyvätuloisia enemmän ja aina vain enemmän. Nyt kun tutkii ulkomaisia korkeakouluopiskelijoita Suomessa, voi havaita, että hyvin moni heistä on kotoisin erittäin hyvistä olosuhteista ja heidän vanhempansa ovat erittäin hyvätuloisia. Kysymys kuuluukin näin ollen: miksi suomalaisen veronmaksajan pitäisi maksaa intialaisten tai kiinalaisten miljonäärien lasten koulutus? Tämä minun mielestäni olisi kyllä hyvä heidän itsensä maksaa.

Sitten puhuttiin tästä puolestatoista tonnista vuodessa: Se on toki vähän, ja mielestäni, kun on lukukausimaksu, voisi hyvin olla enemmänkin. Pallo on tietenkin tässä suhteessa korkeakouluilla, heillä tulee olla mahdollisuus suunnitella nyt opetus sillä tavoin, että se on houkuttelevaa ja kilpailukykyistä. Korkeakouluilla on nyt yrittämisen paikka. Millään kamreerimeiningillä tämä ei tietenkään sielläkään onnistu, vaan sielläkin tarvitaan aitoa

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

bisnesosaamista ja yrittäjähänkeä, kaupallista osaamista, jotta maksullinen koulutus käy kaupaksi.

19.02 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni edustajat Vikman, Kopra ja Lauslahti kiteyttivät hyvin tämän kokoomuksen linjan, mitä kokoomus haluaa. Kokoomus haluaa kehittää suomalaista koulutusta, ja koulutusvienti on siinä äärimmäisen hyvä työkalu. Tämä ei ole meille ideologinen kysymys. Tämä tuntuu olevan sinne vasemmalle kyllä ideologinen kysymys.

Olimme juuri tulevaisuusvaliokunnan kanssa koulutusvientimatalla. Varsinkin Latinalaisessa Amerikassa, olimme Chilessä, olimme Uruguayssa, olimme Argentiinassa, on kaksi asiaa, mitä he tietävät Suomesta: Kimi Räikkönen ja suomalainen koulutusjärjestelmä, joten brändi on kunnossa. Nyt vain tarvitsemme niitä työkaluja, joita tämän lain mukaan saamme panostaa siihen koulutusvientipotentiaaliin. Se arvio, mitä tällä hetkellä puhutaan 350 miljoonasta koulutusvientiin, mielestäni on liian vähän. Meidän pitää olla kunnianhimoisempia tässä hankkeessa.

19.03 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Kyllä minulle maksuton koulutus on periaatteellinen kysymys, mutta ennen kaikkea minun mielestäni tässä on kyse siitä, että halutaan säilyttää korkeakoulujen mahdollisuuksia kansainvälistyä. Minulla ei ole mitään tilastotietoa kaikkien täällä opiskelevien ulkomaalaisten opiskelijoiden perhetaustoista. Kuulostaa hivenen oudolta, että sellaista olisi olemassa.

Mutta se, mistä minulla on tietoa, on Tilastokeskuksen tiedot siitä, miten tämä nykyinen malli toimii. Tilastokeskuksen mukaan 70 prosenttia kansainvälisistä opiskelijoista on vielä vuosi valmistumisen jälkeen Suomessa ja heistä 70 prosenttia töissä. Tiedetään myöskin, että EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tulevat opiskelijat jäävät todennäköisemmin Suomeen töihin kuin EU- ja Eta-maiden sisältä tulevat.

Jos nyt käy niin, että tämän päätöksen myötä Suomessa, kuten Ruotsissa ja Tanskassa kävi, näiden kansainvälisten opiskelijoiden määrä vähenee, niin miten tämä tarkalleen ottaen edistää kansainvälisyyttä, työpaikkojen tai verotulojen kasvua Suomessa?

19.05 Nasima Razmyar sd: Arvoisa puhemies! Kun puhutte, miksi suomalainen koulutus on niin arvostettu, minkä takia siellä, oliko Chilessä, tunnetaan Kimi Räikköstä ja suomalaista koulutusta, niin se varmasti perustuu siihen ja niihin asioihin, mitä olemme tehneet koulutuksen puolesta. Maksuton koulutus on juuri yksi sellainen, mistä meitä myös tunnistetaan, mistä meitä myöskin arvostetaan maailmalla.

Mutta tässä mielelläni haluaisin kuulla, kun olette kovasti siirtäneet keskustelua tänne vasempaan laitaan, kysyisin nyt sieltä oikealta laidalta, mikä ongelma olisi siinä, että se perustuisi vapaaehtoisuuteen. Oletteko kuulleet näitä yliopistoja, jotka mielellään haluaisivat, että se jäisi yliopistojen omaan varaan, päättävätkö he lukukausimaksuista ja niiden suuruudesta? Mikäli vastustatte, niin olisi hyvä kuulla syy.

19.06 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Kun puhumme lukukausimaksuista ja liiketoiminnasta, ja tässä ennen kaikkea näen, että tässä tulee tehdä liiketoimintaa, jossa pystytään tuomaan uutta rahoitusta meidän lasten ja nuorten kouluttautumiselle, niin siltä osin tekstin pitäisi mieluummin olla niin, että lukukausimaksu tai tilauskoulutus kattaa

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

kustannukset ja myös voiton. Se on se kaava, jolla tulisi toimia kauttaaltaan valtakunnallisesti.

Toinen kysymys, jonka nosti edustaja Andersson. Aivan oikein, varmastikin alkuvaiheessa opiskelijamäärät laskevat. Mutta samaan aikaan me tiedämme, kuinka moni suomalainen nuori kolkuttelee yliopiston tai ammattikorkeakoulun ovia pääsemättä sinne sisälle. Miksi me emme tähän samaan yhteyteen lisäisi sitä, että meidän suomalainen nuori pääsisi opiskelemaan nopeammin, kunnes me saamme normalisoitua meidän ulkomailta tulevien opiskelijoiden määrän? Näen tämän itse asiassa ennen kaikkea myöskin mahdollisuutena meidän nuortemme näkökulmasta. Tanskan mukaisesti meillä todennäköisesti laskee. Mutta siinä vaiheessa, kun meillä on laadukasta korkeatasoista koulutusta tarjolla, uskon, että jos osaamme markkinoida oikein, niin saamme uudestaan meidän ulkomailta tulevien opiskelijoiden virran kasvatettua.

19.07 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Koulutusvienti on mahdollisuus saada kipeästi kaivattuja lisätuloja korkeakouluille ja yliopistoille. Totta kai nämä kipeät koulutuksen leikkaukset sattuvat koko hallitukseen, ja myös perussuomalaisille ne ovat olleet vaikea pala. Mutta nyt meidän pitää lisätä niitä mahdollisuuksia, joilla voidaan saada niitä lisätuloja. Koulutusvienti on yksi. Myös signaali lukukausimaksuista on hyvä, nimittäin se takaa sen, että EU- ja Eta-maiden ulkopuolella ajatellaan, että meillä on koulutus, jota halutaan saada, se on arvokasta, sillä on hinta. Emme voi koko maailman koulutusta järjestää maksuttomaksi. Meidän täytyy ajatella myös omia suomalaisia opiskelijoitamme ja tosiaan keksiä niitä brändejä, niitä keinoja, millä me saamme myös rahaa ja lisäansiota siitä arvokkaasta koulutuksesta. Suomalainen koulutus on maailmankuulua. Sitä arvostetaan. Miksi emme tekisi siitä myös toimeentuloa?

19.09 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Täällä on kysytty, miksi ei vapaaehtoisia maksuja korkeakoulujen päätettäväksi vaan tämä minimitaso. Me tiedämme, että meillä oli kokeilu näistä lukukausimaksuista, ja on yksi asia, mitä voimme tästä kokeilusta oppia, vaikka se ei juuri tämän yhden asian takia olekaan vertailukelpoinen tähän nykyiseen esitykseen. Se on nimittäin se, että tässä meidän kokeilussamme osa koulutusohjelmista oli maksullisia, osa ei, ja se oli nimenomaan se syy, miksi se ei toiminut. Eli siinä varmasti voidaan löytää, kun sivistysvaliokuntakin asiaa jatkossa tutkii, perusteluja sille, miksi tämä minimitaso on perusteltu.

19.10 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Kyllä nämä keskustelut voivat olla hyvinkin valaisevia, eli kannattaa ehdottomasti istua täällä iltamyöhään. Nythän hallituspuolueen edustaja tässä itse asiassa myönsi, että tämä kansainvälisyyden lisäämisellä perusteltu esitys todennäköisesti tuleekin vähentämään korkeakoulujen kansainvälistymistä Suomessa. Ja minä olen myöskin hyvin eri mieltä siitä, että kansainvälisten opiskelijoiden määrän vähentäminen olisi suomalaisten opiskelijoiden etu. Kun on käyty keskustelua suomalaisesta korkeakoulutusjärjestelmästä ja sen tulevaisuudesta ja myöskin näistä rahoitusleikkauksista, tässä on korkeakoulujen suunnalta toistuvasti painotettu sitä, että kansainvälisyys on aivan keskeinen laadullinen tekijä, johon pikemminkin pitäisi panostaa ja jota pitäisi lisätä suomalaisessa korkeakoulutusjärjestelmässä. Joten kyllä korkeakoulujen kansainvälisten opiskelijoiden määrä ja se, että heillä on mahdollisuuksia tulla Suomeen opiskelemaan, on myös ehdottomasti suomalaisten opiskelijoiden ja suomalaisten korkeakoulujen etu.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

19.11 Nasima Razmyar sd: Arvoisa puhemies! Juuri näin. Itse asiassa edustaja Andersson vei sanat suustani. Kyllä tässä niin moneen kertaan, kun olette asettaneet vastakkain meidän suomalaiset lapset ja sitten muualta tulevat ja ikään kuin tällä yhteen päätettynä päädytään siihen, että sitten halutaan vähemmän kansainvälisiä opiskelijoita, ja sitten toisaalta puhutaan meidän koulutuksen viennistä ja koulutuksen laadusta ja koulutuksen tulevaisuudesta. Valitettavasti keskustelu kaiken kaikkiaan tuntuu hyvin ristiriitaiselta.

Ja en usko, että kokeilu ei toiminut sen takia, että siinä oli tätä vapaaehtoisuutta, vaan nimenomaan sen takia, että tämä maksu ei toimi. Jos tällä hetkellä lukuisat yliopistot sanovat, että heille olisi mieluisampi vaihtoehto, että he voisivat itse päättää tästä, niin en ymmärrä, minkä takia emme voi kuunnella siellä, missä asiantuntemusta on.

19.12 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Toistan nyt jonkun verran niitä argumentteja, mitä tuossa debattivaiheessa jo käytin. Elikkä ensinnäkin sen totean, että kristillisdemokraatit on halunnut tähän suhtautua siinä mielessä avoimin mielin, että meille on tärkeää, että tämä ei saa tarkoittaa sitä, että EU-maista ja Eta-maitten sisältä elikkä siis myöskin kotimaisille opiskelijoille Suomesta tämä tarkoittaisi minkäänlaista koulutuksen maksullisuutta. Mutta olemme valmiita kyllä katsomaan, onko tämä sellainen reitti, joka voisi mahdollisesti tätä koulutusvientä olla parantamassa ja vauhdittamassa, ja olemme kyllä tietoisia siitä, että esimerkiksi Ruotsissa byrokratia on syönyt kyllä aika ison osan niistä lukukausimaksuista, mitä siellä on asetettu, ja siinä mielessä on kyllä syytä ottaa opiksi niistä virheistä, mitä Ruotsissa on tehty.

Ehkä sen vielä toteaisin, että on hyvä muistaa, että tällä hetkellä tuolla EU:ssa on valmisteilla sellainen direktiivi, jossa on kysymys kolmansista maista tulevien opiskelijoitten, toisaalta tutkijoitten, au parien, työharjoittelijoitten ja vapaaehtoistyöntekijöitten liikkuvuudesta. Siellä on aika suuri vääntö nimenomaan, taas jälleen kerran, tästä sosiaaliturvasta, elikkä minkälaisen oleskelun jälkeen sitten se Suomen asumisperusteinen sosiaaliturvaklausuuli sieltä aukeaa. Ja siinä mielessä, kun ajattelen sitten sitä, että jos tämäntyyppinen 1 500 euron lukuvuosimaksu olisi mahdollista asettaa, niin täytyy kyllä sitten huomioida, että jos tuo direktiivi menee siinä muodossaan läpi, mitä sitä esimerkiksi osa Euroopan parlamentin ryhmistä on ollut viemässä läpi, niin kyllä se tarkoittaa sitä, että opiskelija ihan mukavalla tavalla pystyy tuon lukukausimaksun niistä sosiaaliturvan kautta tulevista tuista myöskin sitten maksamaan. Että siinä mielessä voisi sanoa, että en usko, että tämä olisi sellainen jarruttava tekijä. Mutta niin kuin sanottu, se direktiivin käsittely on kesken ja se on aika lailla levällään, ja jäsenmailla on siitä hyvin erilaisia näkemyksiä juuri tämän sosiaaliturvakohdan takia.

19.14 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Ei ole käytössä nyt tilastoja siitä, kuinka paljon ulkomaalaisia opiskelijoita pyrkii suomalaisiin yliopistoihin, mutta olen keskustellut Lappeenrannan teknillisen yliopiston henkilökunnan kanssa, ja he totesivat, että pyrkijöitä on kuitenkin aina enemmän kuin voidaan sisään ottaa. Ja tämä on minun käsittääkseni valitseva tilanne myös muissa korkeakouluissa. Jos pyrkijöitä nyt on vaikkapa 500 per vuosikurssi ja nyt tämän muutoksen myötä se vähenee 300:aan, niin onko sillä väliä, jos kuitenkin sisään voidaan ottaa vain 100? Voidaan kuitenkin olettaa, että tämä 100 pyrkijän ikään kuin motivaatiotaso ja halukkuus opiskella on korkeampi, jos he panostavat itse omia taloudellisia resurssejaan tähän opiskeluun.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

On varmaan selvää, että kun tämä uusi järjestelmä tulee käyttöön, niin jonkunlainen notkahdus markkinoilla tapahtuu. Näin käy aina, kun markkinoilla tapahtuu olennainen muutos. Ja kun tämä uusi järjestelmä alkaa pyöriä, väitän, että opinnot suomalaisissa korkeakouluissa ovat ulkomaalaisten keskuudessa vieläkin suositumpia, vaikka ovatkin maksullisia.

Voisiko tämä olla vapaaehtoista tämä veloitus ylipäättään, voisivatko korkeakoulut päättää, ettei sitä peritä jonkin korkeakoulun tapauksessa lainkaan, se on mielenkiintoinen ajatus ja sopisi minullekin, jos me laajentaisimme tätä esitystä sitten saman tien sillä tavoin, että sallitaan täydellinen markkinaehtoisuus eli myös suomalaisilta ja EU-alueen opiskelijoilta voitaisiin periä perustutkinnosta maksua. Eli tällöin meillä olisi maksuton polku korkeakouluopinnoissa sekä sitten maksullinen järjestelmä. Väitänpä, että sen taloudelliset tuotot olisivat vielä suuremmat suomalaiselle yhteiskunnalle, ja näin suomalaisten veronmaksajien taakka tältäkin osin kevenisi olennaisesti.

19.16 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Vielä varmuuden vuoksi sanon, että kantanan suomalaisten nuorten maksutonta koulutusta, on tilanne mikä tahansa.

Edustaja Andersson, jollain tavalla tulee sellainen olotila, että sinulle on tärkeämpää, että intialainen nuori saa opiskelupaikan, kuin suomalaiselle nuorelle.

Otetaan nyt kansainvälistyminen. Huolimatta siitä, että meillä kansainvälisten opiskelijoiden lukumäärä laskisikin, samaan aikaan meillä on opiskelijoita vaihdossa. Suomalaiset opiskelijat käyvät erittäin aktiivisesti vaihdoissa ja sitä kautta kansainvälistyvät. Samaan aikaan kun yliopistot ja ammattikorkeakoulut lähtevät rakentamaan omia koulutustuotteitansa, he samalla myöskin pohtivat sitä, miten saadaan houkutelua niitä ulkomaisia parhaita professoreita suomalaisiin yliopistoihin, jolloin rakennetaan sitä pohjaa, jolloin pystytään houkuttelemaan maksukykyisiä ulkomaalaisia opiskelijoita Suomeen. Tämä tarkoittaa automaattisesti sitä, että silloin myöskin meillä syntyy yliopistoihin kansainvälisyyttä. Ehkä otetaan yksi pieni askel taaksepäin, jotta voidaan ottaa useampi askel eteenpäin suomalaisten korkeakoulujen kansainvälistymisessä.

19.18 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! En nyt tässä millään tavoin halua olla synkkyyttä maalaamassa niille näkymille, etteikö Suomeen toivottavasti kansainvälisiä opiskelijoita tulisi tämän esityksen mahdollisesti toteutuessakin. Mielestäni on kuitenkin hyvä ja rehellisyyttä todeta se, että samaan aikaan, kun hallitus esittää ja on oikeissa kurittaa kotimaista tutkimus-, kehitys-, innovaatio- ja koulutussektoria aika merkittäväillä leikkauksilla, ei ole mitenkään päivänselvää, että korkeakoulujemme kilpailukyky ja houkuttelevuus säilyy tai tästä etenee hyvässä myötätulessa. Huippuyksikköjen menestyminen ei ole tällaisten leikkausten kanssa yhtä aikaa mitenkään taattua tai edes mahdollista, kun yliopistoissa painiskellaan tällä hetkellä aivan perusopetuksen ja -tutkimuksen suorittamisen ja sen tarjoamisen kanssa. Tämä on hyvä tiedostaa, kun puhutaan siitä, että suomalainen koulutus on huippulaatuista ja houkuttelevaa jatkossakin.

19.19 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Kopra, eikö sen ajatuksen suomalaisten opintojen maksullisista tutkinnoista pitänyt olla scifiä ja fantasiaa, ja nyt te nostatte sen itse täällä salissa esille?

Mitä tulee tässä keskustelussa toistuvaan suomalaisten ja ulkomaalaisten opiskelijoiden vastakkainasetteluun, niin tunnustan, minulle yliopisto on itseisarvo. Se ei ole kansallinen

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

kysymys, se ei ole kansalaisuuskysymys, ei kansallisromantiikkaa. Laadukas akateeminen yhteisö on kansainvälinen, se on moninainen, se on moniarvoinen, se on monikulttuurinen. Sen me olemme nähneet kaikissa kansainvälisissä yliopistovertailuissa, Pohjois-Korean Pjongjangin yliopisto ei niissä vertailuissa pärjää.

19.20 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kasville erinomaisesta puheenvuorosta.

Edustaja Lauslahdelle haluan vielä painottaa, että tosiaankaan minä en näe suomalais- ja kansainvälisten opiskelijoiden välillä sellaista vastakkainasettelua kuin teidän puolueessa ja kuin te ilmeisesti näette. Minä olen itse opiskellut laitoksessa, jossa oli kansainvälinen maisteriohjelma, jossa suurin osa opiskelijoista oli EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta, joista tiedän, että suurimmalla osalla ei olisi ollut mahdollisuutta tulla Suomeen, mikäli meillä olisivat olleet tämänkaltaiset lukukausimaksut käytössä. Minulla on henkilökohtais- takin kokemusta siitä, miten paljon se antoi meidän laitoksessa ja miten hyödyllistä se oli minulle ja meidän tiedeyhteisölle omassa yliopistossani, että saatiin kokemuksia, tietoa ympäri maailmaa osaksi sitä omaa tiedeyhteisöä.

Mitä tulee edustaja Kopran puheenvuoroon, niin minun mielestäni se oli erinomaisen hyvä esimerkki tai avaus koulutuksen maksullistamisesta kaikkien opiskelijoiden kohdalla. Se oli hyvä esimerkki juurikin sellaisesta ajattelusta, mitä moni meistä edelleenkin pitää huolestuttavana ja ihan todellisenä huolenaiheena myöskin, kun puhutaan lukukausimaksuista, että tosiaankin tätä samaa logiikkaa tullaan ulottamaan koskemaan myöskin muita opiskelijoita jossain myöhäisemmässä vaiheessa.

19.21 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tässä on tullut esille, että Ruotsissa ja Tanskassa olisi ulkolaisten määrä romahtanut sen jälkeen, kun lukukausimaksut tulivat. Omien tietojeni mukaan aluksi niin on käynytkin mutta myöhemmin se on tasaantunut. Tanskassa maksujen käyttöönotto ei ole vähentänyt ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää vaan nopeuttanut opintojen suorittamista ja lisännyt Tanskaan jäävien ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden osuutta.

Myös tässä yhteydessä haluan tuoda esille, että myös perussuomalaisten kanta on ehdottomasti se, että Suomessa koulutuksen pitäisi olla ilmaista edelleenkin.

19.22 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä on ennen kaikkea kyse mahdollisuuden avaamisesta koulutusvientiin. On täysin absurdi ajatus, että viennin logiikkaa voitaisiin jollakin tavalla alkaa soveltamaan siihen, että suomalaisille nuorille tarjotaan jatkossakin maksuton koulutus tai mahdollisuus kouluttautua omasta varallisuudesta ja taustasta riippumatta — kaksi aivan eri asiaa. Nyt on ennen kaikkea kyse vientimahdollisuuksista. Annetaan mahdollisuus koulutusvientiin meidän korkeakouluillemme, ja korkeakoulut ovat tätä mahdollisuutta pitkään itse toivoneet ja meiltä lobanneet. Uskokaan nyt vähän suomalaiseen koulutukseen ja mahdollisuuksiimme. On aivan ihmeellinen lähtökohta se, että mollaatte suomalaista koulutusta niin, että meille ei kukaan tulisi, jos ei se ole ilmaista.

19.23 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Kun edelleen edustaja Anderssonin kanssa vähän pohdin tätä, että me elämme tilannetta, jossa Suomen rahat ovat erittäin vähissä ja eletään velaksi ja samaan aikaan meillä on myöskin suomalaisia nuoria, jotka eivät

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

pääse opiskelemaan, niin minkä ihmeen takia meidän vasemmisto ajaa ulkomaalaisten asioita, kun näiden meidän suomalaisten nuorten asioiden pitäisi olla siellä tärkeimpänä? Tässä kohdin maailma on myöskin valintoja, ja tässä kohdin meillä on paikka miettiä, miten me teemme uutta työtä Suomelle ja suomalaisille nuorille ja takaamme myös heille tulevaisuudessa hyvinvointiyhteiskunnan.

19.24 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Kuten totesin aikaisemmassa puheenvuorossa, vasemmistolle maksuton koulutus on erittäin tärkeä periaatteellinen kysymys. Me emme näe sellaista vastakkainasettelua suomalaisten ja ulkomaalaisten etujen välillä kuin mitä nähdään kokoomuksessa ja mitä edustaja Lauslahti ilmeisesti näkee. Sen lisäksi me haluaisimme myöskin panostaa suomalaiseen koulutukseen, me haluaisimme panostaa suomalaiseen tutkimukseen, tuotekehitykseen, koska me näemme, että se on se tapa, millä me saamme Suomen talouden taas nousuun, millä me saamme lisättyä uusia työpaikkoja, uusia verotuloja tähän maahan. Mutta tämä hallitushan on tekemässä päinvastaista, tähän olette leikkaamassa koulutuksesta, samanaikaisesti kun te täällä puhutte siitä, että tehdään koulutuksesta uusi nokia ottamalla käyttöön lukukausimaksut, joiden tulovaikutus joka tapauksessa tulee olemaan täysin marginaalinen. On kyllä erittäin ristiriitaista puhetta.

19.25 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Andersson ei selkeästi kuuntele. Olemme täällä myöntäneet sen, useammassa puheenvuorossa, että tässä on askel pitkällä matkalla oikeaan suuntaan. Emme edes kuvittele, että tässä syntyy heti suuria tulovirtoja, rahoitusvirtoja yliopistolle. Se tapahtuu pitkän aikajänteen aikana. Meidän tulee antaa yliopistoille ja ammattikorkeakouluille mahdollisuus luoda uutta liiketoimintaa sisällensä. Se on mahdollisuus monipuolistaa rahoituspohjaa, se on mahdollisuus varmistaa suomalainen maksuton koulutus. Mielestäni se on se meidän ideologinen valintamme.

19.26 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa rouva puhemies! Myös minä olen ollut ulkomaalaisessa maisteritutkinto-ohjelmassa, niin kuin edustaja Andersson, ja siellä monet sanoivat kyllä, että kyllä minä tästä olisin valmis myös maksamaan, koska tämä on laadullisesti niin hyvää — että kyllä tässä esimerkkejä löytyy toisestakin laidasta.

Olen hiukan huolissani siitä, että oppositiosta, ja varsinkin edustaja Anderssonilta, tulee sellaisia signaaleja, että nimenomaan suomalaisen korkeakoulutuksen ainoa vetovoimatekijä on ilmaisuus. Tätä minä en halua uskoa. Minä haluan uskoa siihen laatuun, ja myös ihmiset ulkomailta ovat valmiita maksamaan siitä.

19.26 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Meidän täytyy ehdottomasti pitää kiinni maksuttomasta suomalaisesta koulutuksesta.

Mutta sitä en ymmärrä, kun oppositio, ja edustaja Anderssonkin, on sitä mieltä, että tämä 1 500 euron maksu EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille olisi joku este kansainvälisyydelle. Me tarvitsemme kansainvälisyyttä, ja se on houkuttelevampaa mielestäni, jos meidän lukukausimaksumme asetetaan heille, he tulevat hakemaan mielellään sitä opiskelua ja opintoja täältä Suomesta — ei se 1 500 euroa voi olla se este.

19.27 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Vielä kerran: jos nämä lukukausimaksut toteutuessaan tulevat tarkoittamaan, että kansainvälisten opiskelijoiden määrä vähenee niin

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

kuin muissa Pohjoismaissa on käynyt, niin kyllä se silloin vähentää tätä kansainvälistymistä.

Sitten vielä edustaja Lauslahdelle: Kyllä minä olen oikeastaan saanut vastauksia hallitukselta nyt. Siis opposition kaksi suurinta huolenaihetta tässä ovat ne, että ensinnäkin tämä tulee vähentämään kansainvälisten opiskelijoiden määrää. Tästä olen saanut vahvistuksen hallituksen edustajalta. Ja toinen huolenaihe, mikä on tuotu esille, on se, että nämä tulovaikutukset korkeakoulujen osalta tulevat olemaan marginaalisia eli tämä ei oikeastaan tuo rahaa. Ja tällekin väitteelle sain tänään hallituksen edustajalta vahvistuksen.

19.28 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! On surullista kuulla, että oppositio ei kanna ollenkaan huolta siitä, että jättäisimme tarjoamatta mahdollisuuden, jota korkeakoulut ovat itse hyvin pitkään toivoneet. Korkeakoulut haluavat mahdollisuuden koulutusvientiin, ja sen me nyt mahdollistamme. Siitä on kyse.

19.29 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Vielä tähän meidän vasemmistoliiton ajattelumalliin. On se kummallista tulkintaa, että kyllä vedetään mutkia aika suoraksi kuunnellessa näitä meidän puheita.

Esimerkiksi nostin omassa varsinaisessa puheenvuorossani esille pidemmän tähtäimen mahdollisuuden siitä, kuinka me voimme tehdä meidän koulutusbrändistä franchising-ketjun. Ketjun, jossa me lähdemme viemään ulkomaille suomalaista koulutusbrändiä tutkintoihin. Tämä hallituksen esitys on askel kohti sitä, että meillä on rajattomat mahdollisuudet tehdä uusia työpaikkoja Suomelle.

19.29 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Anderssonin esiin nostamaan marginaalisuuteen, siis siihen, etteikö maksetulla lukukausimaksulla olisi merkitystä korkeakoulun taloudessa, pieni laskuharjoitus: Jos meillä on 200 Eta-alueen ulkopuolista opiskelijaa ja jokainen heistä maksaa 5 000 euroa vuodessa, niin se tekee noin nopeasti laskien miljoona euroa. Ei missään nimessä mielestäni marginaalinen summa minkään opilaitoksen taloudessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 79/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Keskustelu

19.30 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Tässä on siis kyse siitä, että indeksikorotukset jäädytetään opetus- ja kulttuuritoimen hallinnonalalla vuosina 2016—2019 osana sopeuttamistoimia. Tässä esityksessä on ongelmallista erityisesti se, että nämä on suunniteltu pysyviksi ja kuitenkin tämän hallituksen esityksen taloudellisten vaikutusten arviointi on tehty vain vuoden 2016 tasolla, ja kun nämä vaikutukset ovat kuitenkin hyvin laajoja, niin siinä mielessä olisi hyvin tärkeätä, että nämä vaikutukset olisi analysoitu laajemmin. Esitys on myös aika vaikeaselkoinen, ja nämä taloudelliset vaikutukset on tosiaankin varsin yleisellä tasolla esitetty. Olisikin tosi hyvä, että tässä esityksessä olisi mukana tällainen paljon parempi analyysi näistä taloudellisista vaikutuksista, eikä tosiaan ole hyvä, että näin isoja juttuja tuodaan sitten vähän puutteellisella valmistelulla tänne eduskuntaan.

19.31 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä, jossa ehdotetaan muutettavaksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta ja vapaasta sivistystyöstä annettua lakia niin, että toteutetaan indeksijäädytyksiä, on kyse siitä, että jäädytetään peruspalvelujen indeksejä: lukiokoulutuksesta, ammatillisesta koulutuksesta, taiteen perusopetuksesta, museoista, teattereista ja orkestereista eli laajasti vapaasta sivistystyöstä, kulttuurista ja koulutuksesta ylipäänsä. Kyllä nämä indeksijäädytykset nakertavat tärkeiden peruspalveluiden rahoittamista ja jättävät pysyvän aukon näiden toimintojen rahoittamiseen. Ei sitä pidä kieltää.

Sitä paitsi lukiokoulutuksen ja ammatillisen ja taiteen koulutuksen indeksijäädytyksiä voi kyllä tässä yhteydessä pitää osana yleisiä koulutusleikkauksia. Niitä hallituksella nyt näyttää olevan kova kiire toteuttaa. Kaikilta koulutuksen asteilta pyritään leikkaamaan. Tästä olen kyllä pahoillani koulutustaustaisena ihmisenä. Tälle me olemme oppositiossa esittäneet vaihtoehtoja, sellaisia leikkauskohteita, jotka olisivat vähemmän haitallisia kuin mitä koulutukseen kohdistuvat leikkaukset ovat. Olisin toivonut, että hallituksessa olisi ollut korvaa näitä vaihtoehtoja käsitellä ja kuunnella — ehkä harkita jopa niiden toteuttamistakin.

19.33 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Täällä salissa on tänään pidetty monta puheenvuoroa, joissa on painotettu suomalaisen koulutusjärjestelmän laatua ja laadun tärkeyttä, ja tässä on nyt kuitenkin käsittelyssä taas yksi säästölaki, joka tulee iskemään kovaa opetukseen ja sivistykseen kaikilla koulutustasoilla, niin perusopetuksen osalta kuin toisella asteella, ja myöskin vapaaseen sivistystyöhön, minkä lisäksi tämä myöskin vaikuttaa kulttuurilaitosten mahdollisuuksiin tuottaa kulttuuripalveluita ja -kokemuksia.

Olen aikaisempien puhujien kanssa täysin samaa mieltä siitä, että kun tuodaan tällaisia yleisiä ja laajoja säästölakeja, joihin liittyen on kaiken lisäksi esitetty, että nämä säästöt ovat pysyviä, niin olisi äärimmäisen tärkeätä, että arvioidaan, minkälaisia seurauksia nämä säästöt saavat aikaan koulutuksen laadun osalta mutta ennen kaikkea myöskin koulutuksellisen tasa-arvon osalta eri puolilla maata. Eli toivottavasti tähän puutteelliseen valmisteluun vielä saadaan lisää selvitystä.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

19.34 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Anderssonin puheenvuorossa tuli tärkeitä näkökulmia. Olisin itse asiassa kantamassa aivan samaa huolta, mutta ehkä vielä laajemmin, kun tätä hallituksen esitystä nyt olen käynyt lävitse.

Nämä laskennalliset säästöthän eivät siis yksittäisinä rahasummina nyt ole ihan mahdottoman suuria, puhutaan muutamista miljoonista euroista. Nekin ovat sinällään isoja lukuja. Mutta sitten tulee tämä ydinkysymys: nämä tulevat jo tehtyjen säästöjen, leikkausten päälle, ja näitten yhteiset kumulatiiviset vaikutukset ovat todella rajuja. Kun esimerkiksi itse tunnen edelleen vapaan sivistystyön kentän tosi hyvin, niin olisin ehdottomasti vaatinut hallitukselta syvällisemmän analyysin siitä, mitkä näitten esitysten taloudelliset yhteisvaikutukset ovat. Ja tiedossani on se, että tämä johtaa vapaan sivistystyön kentällä, kansanopistoissa, työväen- ja kansalaisopistoissa ja muissa, hintojen nostamiseen, opetusryhmien uudelleenarvointiin, ja niitten alueelliset vaikutukset, tasa-arvovaikutukset ovat tosi isoja. Nyt taas on sitten yksi iso vaara se, että kun olemme voineet olla ylpeitä esimerkiksi meidän vapaan sivistystyön koulutuksen laadusta, asemasta ja määrästä, niin kohta emme voi olla siitäkään.

Mutta katsomme tätäkin nyt sitten sivistysvaliokunnassa uskoakseni tarkan lasisilmän kautta, mitä voimme sitten tehdä, mutta päävastuuhan on tietysti hallituspuolueiden edustajilla, että heräisikö heidän omatuntonsa nyt.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirkkolain muuttamisesta, evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain kumoamisesta sekä evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n ja evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelua ei syntynyt.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yliopistolain 75 §:n 3 momentin ja 92 a §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2015 vp

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

19.37 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Hallitus ehdottaa kumottaviksi yliopistolain säännökset, jotka koskevat Helsingin yliopistolle ja Itä-Suomen yliopistolle vuosittain maksettavaa korvausta, jonka määrä vastaa niiden apteekkiliikkeen harjoittamisesta saadun tulon perusteella maksettua yhteisöveroa ja apteekkimaksua.

Helsingin yliopisto on vastustanut esitystä painokkaasti ja piti ehdotettua yliopistolain 75 §:n 3 momentin kumoamista perustuslain vastaisena. Itse asiassa eduskunnan perustuslakivaliokunta on aiemmassa lausunnossaan vuodelta 2009 ottanut selkeästi kannan, että Helsingin yliopiston tulojen menetyksen osalta kyse on yliopiston itsehallintoon kuuluvasta asiasta. Yliopistolain 75 §:n 3 momentin kumoamisella tarkoitettaisiin yliopistojen itsehallinnon piiriin kuuluvan oikeuden lopullista poistamista, eikä kyse ole enää vähäisestä puuttumisesta perustuslailla suojattuun oikeuteen.

Esitystä on pidetty myös Helsingin yliopistoa syrjivänä, ja vain Helsingin yliopiston perusrahoitukseen kohdistuvaa leikkausta voidaan pitää yliopistojen itsehallinnon kannalta mielivaltaisena ja loukkaavana. Esitykselle ei ole esitetty minkäänlaisia yliopiston toimintaan, tehtäviin tai rahoitukseen liittyviä perusteita. Lausunnossaan Helsingin yliopisto toteaa esitetyn muutoksen taloudellisten vaikutusten olevan niin merkittävät, että yliopiston kyky suoriutua lakisääteisistä tehtävistä ja opetus- ja kulttuuriministeriön asettamista tavoitteista vaarantuvat.

Itä-Suomen yliopisto piti esitystä yliopistojen yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta ongelmallisena ja annettua vuoden sopeutumisaikaa riittämättömänä. Esitys on heidän mielestään vastoin yliopistouudistuksessa sovittuja periaatteita. Mikäli apteekkikompensoitio poistuu, tulee opetus- ja kulttuuriministeriön turvata jatkossakin vaikuttavan, turvallisen ja taloudellisen lääkehoidon ja sen opetuksen korkeatasoiset edellytykset.

Suomen yliopistot UNIFI ry on esittänyt voimakkaana kantanaan, että yliopistojen perusrahoitusta ei tule leikata. Heidän mukaansa on valitettavaa, että leikkaukset kohdistuvat niin suuressa määrin koulutukseen ja tutkimukseen, ja jopa siinä määrin, että osalla yliopistoja leikkaukset vaarantavat jo lakisääteisten tehtävien hoitamisen.

Arvoisa puhemies! Apteekkimaksun poistaminen on poissa Helsingin ja Itä-Suomen yliopistojen perusrahoituksesta. Hallituksen kaavailemat säästöt merkitsevät Helsingin yliopistolle 92 miljoonan euron leikkausta vuoteen 2020 mennessä. Tämä merkitsee yliopiston perusrahaan eli OKM:ltä tulevaan rahoitukseen 22 prosentin leikkausta nykyisestä. Tämä merkitsee mittavaa alasajoa Helsingin yliopiston rahoittamaan tutkimukseen sekä yliopiston edellytyksiin tunnistaa ja tukea nousevia aloja ja nuoria kykyjä. Apteekkimaksun poistaminen merkitsee myös Helsingin ja Itä-Suomen yliopistojen asettamista eriarvoiseen asemaan sopeuttamistoimien osalta suhteessa muihin suomalaisiin korkeakouluihin. Myös asian perustuslaillinen puoli mietityttää. Se tulee tutkia tarkasti, ja sinne perustuslakivaliokuntaanhan tämä onkin myös lähetetty.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

19.41 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys, joka kohdistuu Helsingin ja Itä-Suomen yliopistoihin, on jälleen yksi valitettava ja suora lisäleikkaus koulutukseen, osa hallituksen valtavia koulutusleikkauksia.

Tällä niin sanotulla apteekkikorvauksella on siis kompensoitu yhteisöveroa ja apteekkimaksua, joita nämä kaksi yliopistoa maksavat siksi, että niillä on apteekkitoimintaa, Yliopiston Apteekki. Valtaosa leikkauksista, joita nyt esitetään, kohdistuu Helsingin yliopistoon. Leikkauksen suuruusluokka on sama kuin pienehkön tiedekunnan koko vuosibudjetti. Itä-Suomen yliopiston apteekkikompensaatio on miljoonan euron luokkaa, merkittävä summa vähän pienemmälle yliopistolle.

Apteekkimaksu on osa näiden yliopistojen perusrahoitusta, ja siitä on säädetty yliopistolaissa. Maksun poistamisen voi nähdä liittyvän myös yliopistojen itsehallintoon. Nämä maksut on muuten viimeksi vahvistettu nykyistä yliopistolakia kokoomuksen johdolla tehtäessä aika hiljattain vuonna 2009. Kun nyt yliopistojen perusrahoitusta muutenkin esitetään leikattavaksi noin 50 miljoonaa euroa vuodessa koko hallituskauden ajan ja yliopistoindeksi on jäissä, epäilen kyllä, että nämä leikkaukset kokonaisuutena muodostuvat korkeakouluille kohtuuttomiksi.

Arvoisa puhemies! Kyllä tässä avoimeksi kysymykseksi jää se, miten keskusta-, kokoomus- ja perussuomalaisjohtoinen hallitus aikoo turvata korkeakoulujemme tulevaisuuden, laadukkaan korkeakouluopetuksen, tutkimuksen suomalaisissa yliopistoissa. En oikein jaksa uskoa, että korkeakoulumaksuilla näitä leikkauksia yksistään voitaisiin ainakaan paikata.

19.43 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen säästöpolitiikan johdosta on syytä olla huolissaan kaikkien korkeakoulujen rahoituksesta, suomalaisesta perustutkimuksesta ja sen tulevaisuudesta ja myös tieteen tekemisen edellytyksistä Suomessa tulevaisuudessa.

Tämä kyseinen hallituksen esitys on kuitenkin erittäin ongelmallinen, koska se tarkoittaa merkittävää lisäleikkausta ennen kaikkea yhden korkeakoulun perusrahoitukseen — ja toistan vielä, että kyse tosiaan on rahasta, joka on käytetty perusrahoitukseen, perustutkimuksen ja korkeakoulun toimintojen rahoittamiseen.

Minusta on harmillista, että ministeri Grahn-Laasosella ei ollut mahdollisuutta olla paikalla nyt keskustelemassa, koska olisin halunnut kysyä, miksi hallitus päätyi eri korkeakouluja näin eriarvoistavalla tavalla kohtelevaan säästöpäätökseen. Mutta toivottavasti saadaan tähän kysymykseen vastaus myöhemmässä vaiheessa.

19.44 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Tuskin keneltäkään Suomen kansalaiselta, joka seuraa uutisia, lukee sanomalehtiä, on jäänyt huomaamatta, että erään kovimman kritiikin kohteena hallitus on ollut juuri korkeakouluille tehtyjen säästöjen ja leikkausten johdosta. Siinä sahataan oksaa Suomen tulevaisuudelta, joka perustuu hyvään perustutkimukseen.

Nyt esittelyssä oleva hallituksen esitys, joka koskee vain Helsingin yliopistoa ja Itä-Suomen yliopistoa, on näitten kahden yliopiston kohdalta nyt tuomassa lisäleikkauksia jo tehtyjen päälle. Toinen näistä eli Helsingin yliopisto on tällä hetkellä käymässä suomalaisen korkeakoululaitoksen suurinta yhteistoimintaneuvottelua, joka koskee 1 200 yliopistohenkilöstön jäsentä. Helsingin yliopistohan on kiistatta Suomen menestynein, parhain yliopisto. Se on sitä erilaisten kansainvälisten rankingien mukaan ollut jo pitkään ja on sitä yhä

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

edelleen. Myöskin haluan todeta tässä yhteydessä, että Itä-Suomen yliopisto, joka on nuori yliopisto, muistaakseni noin kolmisen vuotta on sijoittunut Euroopan nuorempien yliopistojen joukossa 50 parhaan joukkoon. Ajatelkaa: Itä-Suomen yliopisto, jota ei hirveän hyvin tunneta Suomessakaan mutta olisi syytä tuntea — erinomainen yliopisto.

Ja kyllä minä hirveästi nyt (Puhemies koputtaa) toivon, että perustuslakivaliokunta oikeasti antaa semmoisen lausunnon sivistykselle, että tämä leikkaus apteekkimaksusta ei käy, ja me saamme sitten tämän asian pois päiväjärjestyksestä.

Sosialidemokraatit tekevät kaikkensa, jotta tämä (Puhemies koputtaa) vääryys korjataan.

19.46 Nasima Razmyar sd: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaankin, hallituksen mittavat koulutuksen leikkaukset eivät ole jääneet varmasti keneltäkään huomaamatta. Ne satuttavat ennen kaikkea tätä yhteiskuntaa ja meidän tulevaisuutta. Juuri äsken kuulimme huolena aiheita siitä, millä tavalla säilytämme Suomessa korkeatasoista koulutusta, ja valitettavasti nämä toimet ovat kaikkea muuta. Apteekkimaksujen ja yhteisöveron korvausta ei siirretä yksittäisten omistajien taskuun, vaan tuotto käytetään ennen kaikkea suoraan yliopistojen perusrahoitukseen, siihen tärkeään perusrahoitukseen. Sitä käytetään juuri tulevaisuuden rakentamiseen, juuri niihin kysymyksiin, joista me olemme olleet täällä valtavan huolissamme: tuotekehitykseen, innovaatioihin, tutkimukseen ja niin edespäin. Helsingin yliopistolle tämä merkitsee lähes 30 miljoonan euron leikkausta. Se on 30 miljoonaa euroa pois nimenomaan huipputason tutkimuksesta. Ja kuten edustaja Gustafsson täällä mairittelevasti jo kertoi Helsingin yliopiston merkityksestä, se on tosiaankin ainoa yliopisto sadan parhaan joukossa maailmalla, ja sen pitäisi kertoa meille jotain yliopistomme tasosta.

Tämä lakimuutos on ennen kaikkea eriarvoistava, ja tähän liittyy myös näitä perustustasallisia puitteita. Toivon, että näihin saamme myös vastauksia.

19.48 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaankin tämä apteekkimaksun poisto saattaa olla yliopistojen itsehallintoa loukkaava esitys, ja siinä mielessä peruspolitiikkona en osaa ottaa tähän kantaa, jätetään se sitten sinne perustuslakiasiantuntijoiden tutkittavaksi. Mutta joka tapauksessa sillä on suuri taloudellinen merkitys näille molemmille yliopistoille. Tämä apteekkimaksun poisto näiltä yliopistoilta, jotka myöskin panostavat nimenomaan tämän alan tutkimukseen, jättää kyllä ammottavan aukon rahoitukseen.

Ja tuossa edustaja Gustafsson hyvin toi esille esimerkiksi tämän Itä-Suomen yliopiston hyvät rankkeeraukset, ja en nyt aivan varmaksi muista, mutta minun mielestäni ihan siinä, voisi sanoa, kaikkien yliopistojen rankkeerauksessa Itä-Suomen yliopisto nimenomaan tämän korkealaatuisen lääketieteellisen koulutuksen ja niitten alojen koulutuksen takia on noussut sitten toiseksi parhaaksi suomalaiseksi yliopistoksi — ainakin näissä viimeisimmissä rankkeerauksissa, mitä on julkisuudessa ollut. Ja siinä mielessä Itä-Suomen yliopistolle tämä nyt on noin miljoonan euron leikkaus mutta Helsingin yliopistolle jo yli 30 miljoonan euron leikkaus, elikkä joka tapauksessa tuntuva taloudellinen aukko näiden yliopistojen budjettiin, jos se toteutuu tällaisenaan. Kun samanaikaisesti sitten opetusministeriö leikkaa tuosta perusrahoituksesta, niin kyllä nämä vaikutukset ovat kaiken kaikkiaan huomattavat. Ja kyllä tässä nyt sanoisin, että todellakin jätetään sitten noille perustuslakiviisaille tämän asian tutkiminen, mutta luulen, että tämä saattaa kompastua ihan siihen, että tämä on näitten yliopistojen itsehallintoa loukkaava esitys.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

19.50 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Tärkeä näkökulma, sitä voi nyt kutsua psykologiseksi tai yhteiskunnalliseksi tai sivistykselliseksi: Kun olen keskustellut sekä Helsingin yliopiston että Itä-Suomen yliopiston rehtorien kanssa, niin sieltä välittyy myöskin sellainen tunne, jolle on syytä antaa arvoa. Miksi juuri meitä, jotka olemme tehneet erinomaista työtä, rangaistaan? Tämä on tärkeä kysymys, halusin sen tehdä tässä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 39 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 108/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelua ei syntynyt.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista

Hallituksen esitys HE 109/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

19.51 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksen tavoitteena on saattaa kansallinen lainsäädäntö vastaamaan EU-huvivenedirektiivin vaatimuksia. Uudessa huvivenedirektiivissä säädetään, kuten aiemmissakin direktiiveissä, huviveneiden ja vesiskootteiden sekä niihin liittyvien varusteiden ja moottoreiden vaatimusten mukaisuudesta, vaatimusten mukaisuuden arvioinnista ja ilmoitetuista laitoksista, jotka arvioivat tuotteiden vaatimusten mukaisuutta. Tässä direktiivissä näitä säännöksiä on tarkistettu ja tuotteisiin liittyvät vaatimukset on saatettu vastaamaan nykyisen tekniikan kehitystä ja uusia ympäristö- ja turvallisuusvaatimuksia. Pidän hallituksen esitystä tältä osin hyvänä ja ajanmukaisena.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Erona esityksessä nykytilaan verrattuna on, että uuteen lakiin otettaisiin mukaan myös toiminnanharjoittajien ja yksityisten maahantuojien velvollisuuksia koskevat säännökset. Uusi laki mahdollistaisi paremmin venetuotteiden innovatiivisen ja aktiivisen kehittämisen eikä vaikuttaisi vanhojen historiallisten veneiden määritelmään. Liikenteen turvallisuusvirastolle Trafille säädettäisiin valtuudet antaa tarkempia määräyksiä tuotteille asetettavista teknisistä vaatimuksista ja vaatimusten mukaisuuden arvioinnista. Tämä on mielestäni sekä hyvä että huono asia näin normitalkoiden aikana. Trafilta vaaditaan tässä mallisjärjen käyttöä, ja uskon ja toivon sitä myös löytyvän.

Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kokonaan uusi laki huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista. Nämä säännökset koskisivat huvivenedirektiivin edellyttämällä tavalla huviveneiden lisäksi vesiskoottereita, tiettyjä varusteita sekä huviveneiden ja vesiskoottereiden moottoreita. Suomessa toimivista venevalmistajista suurin osa on pieniä veneveistämöjä. Ehdotetut säännökset suojaavat mielestäni hyvin suomalaista veneteollisuutta. Tämä uusi venetekninen sääntely antaa kotimaiselle veneteollisuudelle hyvät mahdollisuudet tasavertaiseen kilpailuun eurooppalaisten venevalmistajien kanssa.

Kuten esityksen tekstissä mainitaan, niin lakiesityksen johdosta pienten venevalmistusyritysten kilpailukyky voi heiketä jonkin verran, koska pienet yritykset eivät voi kilpaila tyyppihyväksyntäkustannusten jakaantumisella tuotannon mittakaavaetuun nähden. Tällöin nämä kustannukset siirtyvät todennäköisesti kuluttajahintoihin ostajan maksettavaksi. Lakimuutoksen jälkeen veneiden ja niihin liittyvien tarvikkeiden kokonaiskysyntä voi hintojen mahdollisen nousun johdosta myös laskea entisestään. Tämä vähentää vesikulkuneuvokaupasta saatuja verotuottoja sekä mahdollisesti myös muita lupamaksutuloja.

Joka tapauksessa tämä hallituksen esitys on kokonaisuudessaan ja pitkällä aikavälillä tarkasteltuna suomalaisen venevalmistajan ja suomalaisen veneilijän etu. CE-merkintä on edelleen vakuus siitä, että tuote vastaa vaatimuksia ja antaa ainakin oletettaman turvallisuudesta. Veneen käyttäjä kuitenkin vastaa viime kädessä aina siitä, että veneily on turvallista. Siihen seikkaan tällä esityksellä ei ole vaikutusta.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi on tuhansien järvien ja lampien maa, todellinen vesimatkailijan ja veneilijän paratiisi. Vesistömatkailukausi on Suomessa lyhyt, ja veneilykauden aikana onkin pyrittävä ottamaan kaikki mahdollinen irti unohtamatta ympärivuotisuuden kehittämistä. Keskilämpötilan nousun luulisi pidentävän veneilykautta ja lisäävän veneilyn suosiota sekä sisävesillä että merellä. Tätä kehitystä ei ole kuitenkaan ollut näkyvisissä ainakaan sisävesillä.

Sen sijaan kokemattomien veneilijöiden määrä vesillä kasvaa joka vuosi. Vesillä liikutaan, vaikka edes perustiedot vesiliikennesäännöistä tai -määräyksistä eivät ole hallussa. Tähän olisi mielestäni saatava muutos, jota edes tämä nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys ei muuta.

Vesiliikenneonnettomuuksissa menehtyi Liikenteen turvallisuusvirasto Trafin tilastojen mukaan viime vuonna 49 henkilöä. Tilastojen mukaan vesiliikenneonnettomuudet ovat olleet voimakkaassa kasvussa viime vuosina. Kun vuonna 2012 onnettomuuksia tilastoitiin 1 407 ja seuraavana vuonna 1 666, niin vuonna 2014 onnettomuuksia tilastoitiin jo 1 932. Vesiliikenneonnettomuuksissa kuolleiden ikäryhmässä korostuu erityisesti yli 50-vuotiaiden määrä ja siellä erityisesti kelluntavälineiden käytön laiminlyönti.

Tilastoja lyhyellä oppimäärällä tarkastellen voisi ajatella, että myös liikkuvan poliisin lakkauttamisella olisi asian suhteen jotain tekemistä. Joka tapauksessa poliisin vesillä näkyminen on vähentynyt voimakkaasti juuri liikkuvan poliisin lakkauttamisen myötä. Poliisi-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

sin hallintorakenneuudistuksen myötä ei liikennevalvonnan määrän pitänyt laskea vaan olla vuoden 2012 tasolla. Vesiliikennevalvonta on osa liikennevalvontaa. Sen moni unohtaa.

Veneilyharrastus ja halu liikkumiseen vesillä kulkevat usein perheessä vanhemmilta omille lapsille. Vanhempien olisi omalla käyttäytymisellään ja esimerkillään varmistettava, että oikea asenne ja turvallinen veneilykulttuuri, muun muassa pelastusliivien käyttö, siirtyvät eteenpäin lapsille. Ehkä tällä saisimme tulevaisuudessa tarpeettomat hukkumis-kuolemat vähenemään.

Vesiliikenne on strateginen kehittämiskohde useissa Euroopan unionin maissa. Sitä sen pitäisi olla myös Suomessa. Sisävesiliikenne strategisena kehityskohteena tukee maakuntien aluekehitystä luomalla muun muassa uusia matkailuyrityksiä, yksityisiä investointeja ja työpaikkoja yksityiselle sektorille. Vesistöt ovat elementtinä vielä liian vähälle jäänyt kehityskohde.

Pidän ihmeellisenä, että esimerkiksi Pielisellä ei vesistömatkailun arvoa vielä ymmärretä. Mikäli ymmärrettäisiin, niin noin 100 kilometriä pitkällä Pielisellä olisi edes yksi veneiden tankkaus- ja huoltopiste. Nyt sitä ei ole.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi joukkoliikennelain 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 110/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelua ei syntynyt.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden soveltamisesta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 111/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Keskustelu

19.59 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen tavoitteena on varmistaa perustettujen yhteistoiminta-alueitten toiminnan jatkuminen siihen saakka, kunnes perustettavat uudet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastuussa olevat organisaatiot aloittavat toimintansa. Eli tämän lain voimassaolon jatkamisen tarkoituksena on varmistaa nykyisten yhteistoiminta-alueitten toiminnan jatkuminen järjestämislain mukaisten sosiaali- ja terveysalueitten käynnistymiseen saakka. Yhteistoiminta-alueitten toiminnan jatkamisella voidaan siis turvata alueitten kuntien asukkaiden palvelujen jatkuvuus, ja lisäksi tämän yhteistoiminnan jatkamisella voidaan estää lyhytaikaisista palvelurakenteesta tapahtuvista muutoksista johtuvien kustannusten syntyminen.

Kaiken kaikkiaan tämä on järkevä ja kattava lakiesitys. On tärkeää turvata kuntalaisten palvelut tässä lainsäädännön muuttuvassa tilanteessa. Turvaaminen on perusteltua tehdä jatkamalla olemassa olevan lainsäädännön voimassaoloa, kun sote-uudistus nyt pääsee vihdoin etenemään. Tämä lainsäädäntö turvaa myös sen, ettei "hallitsematonta" yksityistämistä pääse tapahtumaan, mikä olisi riskinä lainsäädännön puuttuessa.

Nyt kaiken kaikkiaan on syytä tarkastella mielekkäitä palvelurakennekokonaisuuksia. Kuntien ei tässä tilanteessa pitäisi tehdä pitkällä sopimuksilla ulkoistuksia, jotka voivat muodostua kokonaisuuden kannalta epätarkoituksenmukaisiksi. Tämän vuoksi tarkastelin myös varovaisen myönteisesti sitä julkisuudessa liikkunutta tietoa, jonka mukaan hallitus kaavailisi ulkoistuksia jarruttavaa lainsäädäntöä tälle ylimenokaudelle ennen uutta sote-lainsäädäntöä.

On tärkeää, että tämä lakiesitys sallii uudenlaisten yhteistoimintamuotojen syntymisen myös kaiken kaikkiaan. Tämä on tärkeää sen takia, että maassa on muutamia erittäin järkeviä hankkeita etenemässä hyvinkin kovaa vauhtia esimerkiksi Pohjois-Karjalassa, ja taitaa tuolla Pohjois-Savonkin suunnalla olla tämäntyyppisiä ajatuksia.

Hallituksen esityksestä käy ilmi, että lausuntoja tästä annettiin runsaasti, yhteensä 90. Lausunnonantajista noin 80 prosenttia kannatti ehdotettua lain muutosta. Valtaosa veloitteitten jatkamista tärkeänä pitäneistä toi esiin sen, että palveluiden häiriötön jatkuminen on tarpeen turvata sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toteutumiseen saakka. Tätä ehdotusta vastustaneet totesivat puolestaan, että kuntien tulisi voida kehittää toimintojaan ja järjestää palvelunsa parhaaksi katsomallaan tavalla, mutta kuten sanottua, tällä hetkellä on merkittävä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus menossa, joten on varmasti nyt järkevää odottaa sen valmistumista.

20.03 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys jatkosta, jonka pohja on luotu Paras-lain kohdalla 2007, jolloinka saatiin hyvin vietyä eteenpäin kuntaliitoksia, ja niihin liittyen sitten on tehty myöskin tämä ajatus siitä, kuinka terveydenhuoltopalvelut voidaan parhaiten turvata tasapuolisesti niin, että hartiat ovat riittävän suuret niitten järjestämiseen. Ja sen jatkosta tässä on tällä hetkellä kyse.

Silloin puhuttiin noin 20 000 asukkaan väestöpohjasta yhtä terveyskeskusta kohden, ja silloin oli tietysti lähtökohta se, että kunnat ovat yhä edelleen se toimija, joka näitä palveluita tuottaa. Tämä ajatus siitä, että tällä hetkellä vahvasti näyttävät markkinat valtaavan alaa, ja jos sitä pystytään tällä keinolla myöskin jonkun verran hillitsemään, vaikka tuntuu, että se ei välttämättä riitä, niin enemmän olen huolissani tästä tulevaisuudesta, siitä mallista, johon me olemme tällä hetkellä menossa viime viikonlopun tietojen perusteella. Lähtö-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

kohta on ollut, ja toivon että tulevaisuudessakin on palveluiden järjestämiselle, joita järjestetään julkisin eli verovaroin eli kansalaisten rahoilla, että se julkinen palveluntuottaja myös tuottaa ne palvelut, ei vain maksa, ja täydentää niitä palveluita sitten kolmannen sektorin tai yritysten osalta joiltakin pieniltä kohdilta, mutta vastaa siis järjestämisestä ja tuottamisesta pääosin itse.

Tämä on tässä kohtaa monen kunnan kohdalta jo rikkoutunut, ja nyt kuulin myöskin, että ensimmäinen sairaanhoitopiiri suunnittelee ulkoistavansa kokonaan omat toimintansa, ja tämä ei ole kylläkään hyvä linja. Uuden sote-mallin kohdalta palaamme varmaan tähän salliin moneen kertaan, mutta toistan sen tässä jo tälläkin hetkellä, että julkiset palvelut, julkisesti rahoitetut palvelut, tulevat sosialidemokraattien mielestä olemaan aina ne, jotka ovat ensisijaiset, ja ne ovat ne, joilla siitä lähtökohdasta taataan kaikille tasavertainen kohtelu, on se sitten Suomessa missä tahansa se asuinpaikka tai kuinka suuret tai pienet ne tulot ovat.

Mutta tämä väliaikainen lainsäädäntö nyt jatkuu silloin tekemämme Paras-hankkeen hyvässä hengessä vuoden 2018 loppuun, jos siihen mennessä saadaan uusi sote-malli voimaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulain ja turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 112/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

20.06 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuluva vuosi on ollut maataloudelle ennätyksellisen synkkä. Lukemattomat tilat ovat todellisessa taloudellisessa ahdingossa, ja saamme kuulla jatkuvasti surullisia tarinoita ihan äärirajoilla olevista viljelijöistä. Siksi lomituspalvelujen turvaaminen on talousvaikeuksissa olevien viljelijöiden jaksamiselle olennaisen tärkeää.

Huokaisuja siitä, kun tuo lausuntokierroksella ollut hallituksen esitys muokkautui uuteen asemaan, niitä helpotuksen huokaisuja todella tuli eri puolilta Suomea. Viljelijät kaipaavat nyt sitä tunnetta, että tässä kaikessa myllerryksessä, isojen talousvaikeuksien alla olisi jotakin, joka on pysyvää ja johonka voi luottaa: siihen, että myös ensi vuonna on mahdollista saada vapaata edes 26 päiväksi vuodessa.

Arvoisa puhemies! Maatalouden ahdingosta johtuva maatalojen määrän arvioitua nopeampi väheneminen johti siihen, että lomituspalveluihin kohdistuneista 20 miljoonan euron

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

säästöistä noin 15 miljoonaa saadaankin kasaan jo tämän maatalouden rakennemuutoksen kautta. Lausuntokierroksella kentältä saatiin paljon palautetta. On todella hienoa ja arvokasta, että ihmisiä, lomituspalvelujen käyttäjiä todella kuunneltiin ja sosiaali- ja terveysministeriö on muokannut tuota esitystä sen mukaan. Tämä on mielestäni hyvä osoitus myös oppositiolle täällä eduskunnassa: tässä tavoitteesta ei tingitä, mutta keinoista ollaan valmiita neuvottelemaan. Ja vaihtoehtojen esittäminen on aina tervetullutta. Hallitus on nyt tehnyt parhaansa, jotta säästötoimista olisi mahdollisimman vähän haittaa maatalousyrittäjille, ja siitä lämpimät kiitokset ministeri Rehulalle.

Hallitus esittää maatalousyrittäjien vuosilomalomituksen säilyvän jatkossakin maksutomana ja lomapäivien määrän pysyvän ennallaan. Toisin kuin lausunnolle lähteneessä ehdotuksessa, sijaisapua saisi edelleen lähimaisen kuoleman ja hautajaisten sekä maanpuolustusvelvollisuuksien hoitamista varten. Alkuperäiseen ehdotukseen verrattuna myös kotieläinyksikkörajaa on laskettu ja vaatimus lomituspäivän kestosta on poistettu kokonaan. EU:n valtioneuvoston päätösten takia lomituspalveluihin joudutaan tekemään joitakin rajoituksia: esimerkiksi aikuiskoulutukseen osallistuminen taikka omaan edunvalvontatyöhön osallistumisen oikeus rajattiin pois. Lisäksi säästöjä saatiin rajaamalla kasvinviljely pois lomituksen piiristä.

Arvoisa rouva puhemies! Laadukkaat lomituspalvelut takaavat viljelijöiden jaksamisen, siten myös eläinten hyvinvoinnin ja lopulta puhtaan kotimaisen ruuan tuotannon.

20.10 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun puhumme maatalousyrittäjien lomitusoikeuksiin kohdistuvista lakiesityksen kohdista, lomitusoikeuden rajaamisestakin, niin kyllä puhumme väistämättä myös lomitusoikeuden heikennyksestä joiltakin osin.

Maatalousyrittäjien työ etenkin kotieläintiloilla suomalaisen ruuan tuotannossa on erittäin lujaa sitoutumista vaativaa työtä. Riippumatta siitä, onko eläimiä kymmenen vai sata tai jotain tältä väliltä, vastuullinen tuottaja on sitoutunut hoitamaan eläimensä joka päivä. Eläimet on ruokittava, tilat pidettävä puhtaina ja kunnossa, lypsävät lypsettävä, poikivat poistettava ja sairaat hoidettava, oli arki tai pyhä. Suomalainen tilallinen tekee pääsääntöisesti työnsä esimerkillisesti, haluaa varmasti tehdä jatkossakin. Mutta miten se onnistuu esimerkiksi, jos tilanne on se, että tilallinen on loppuun palanut, maatilatalouden kannattavuusongelmien ja muiden jatkuvien haasteiden kanssa kamppaileva, ja jos vielä lomitusoikeuttakin heikennetään siltä osin kuin sitä heikennetään — hallituksen kielellä siis rajataan?

Tämä uhka ei koske vain pieniä tiloja, joissa eläinyksikkömäärä jää alle hallituksen esittämän täyden lomitusoikeusrajan — hyvä, jos sitä on kuitenkin vielä laskettu — vaan esimerkiksi myös nykyaikaisia suuria tiloja robottinavettoineen, joissa työtä tilalla on sekä isännälle että emännälle niin, että tunnit vuorokausissa eivät tahdo riittää, mutta joissa navettatöiden osuus tunneista voi olla alle neljä tuntia päivässä. Hyvä, jos tähänkin on tullut muutos. Mutta minä veikkaan, että huonosti käy eivätkä nuorten tilallisten jatkohalut tästä ainakaan kasva eivätkä lomituksen heikennykset nosta tunnelmaa jatkuvassa ahdingossa elävillä tiloilla ympäri Suomen siltä osin kuin rajoitukset kuitenkin kohdistuvat joihinkin tilallisiin heikentävästi.

Kun viime viikon kyselytunnilla tässä salissa keskustelimme eläinsuojelulain uudistamisen tarpeesta, puhuimme myös suomalaisen elintarviketuotantoketjun eettisyydestä, vastuullisuudesta ja puhtaudesta. Muutamista räikeistä poikkeuksista huolimatta suomalai-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

nen ruoka on, uskallan väittää, Euroopan ja maailman mittakaavassa aivan kärkeä tällä saralla. Eläinten hyvinvoinnin kannalta vähintään yhtä suuri merkitys kuin eläinsuojelulain päivityksellä, josta vallitsee suuri konsensus, että se on tarpeen, on myös tuottajien hyvinvoinnista huolehtimisella. Se tarkoittaa sitä, että maatalousyrittäjien voimavaroja ei pidä rasittaa polttamalla kynttilää molemmista päistä, toisaalta kannattavuusongelmilla ja siihen päälle vielä tieteen tahtoen valitulla lomitusoikeuden rajaamisella joiltakin osin. Hyvinvoiva suomalainen tuottaja pitää huolen eläimistään. Loppuun palanut ei kyllä jaksa huolehtia edes itsestään, ja tämän loppuunpalamisen estämiseksi lomituksen nykymuotoisen kattavan järjestelmän säilymisellä on merkittävä vaikutus.

20.14 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt tätä lakiesitystä lukee ja katsoo, niin on kyllä syytä kiittää hallitusta nyt siitä, että tämä lakiesitys on siinä muodossa, missä se tällä hetkellä eduskunnalle on tuotu. Tämä esitys parantui merkittävästi lakiluonnoksesta, ja annettu palaute on otettu monella tavalla hyvin huomioon siitä huolimatta, että siellä on tietynlaisia pieniä heikennyksiä nykytilanteeseen ja nykylakiin verrattuna.

Mutta joka tapauksessa, jos tuo luonnos olisi tullut lakiesitykseksi ja lopulta lainsäädännöksi, se olisi pahimmillaan uhanut suomalaisen maatalouden tulevaisuutta, niin vakavasta asiasta tässä kaiken kaikkiaan oli kyse. On pakko todeta, että en ole koskaan kansanedustaja-aikanani saanut viljelijöiltä mistään yksittäisestä asiasta niin paljon palautetta kuin tuosta lokakuussa lausunnolle lähteneestä lakiluonnoksesta. Palautteen määrä kertoo siitä, että viljelijät ovat kyllä — ja ovat ennen muuta edellisen hallituksen säästöjen ryydittäminä — olleet valmiita tulemaan vastaan mahdollisuuksiensa mukaan talouden vuoksi tehtyihin tiukennuksiin, mutta heidän jaksamisensa kanssa ei ole leikkimistä. Viljelijät tarvitsevat lomansa ja ovat sen totta vie ansainneetkin. Työssäjaksamisen tukemisen täytyy koskettaa myös viljelijöitä, asialla on kytkös myös viime aikoina puhuttaneeseen eläinten hyvinvointiin: mitä paremmin jaksava viljelijä, sen parempi on eläinten hyvinvointi, kuten myös edustaja Halmeenpää tuossa edellä totesi. Tässä lakiesityksessä säilytetään vuosilomalomitus maksuttomana, ja sitä saisi jatkossakin 26 päivää kalenterivuodessa. Tämä on erittäin tärkeä viljelijöitten jaksamisen kannalta.

On myös erittäin tärkeää, että hallitusohjelmaan kirjattuun säästötavoitteeseen, 20 miljoonaan euroon, huomioidaan maatalouden rakennemuutoksesta saatavat luonnolliset säästöt. Ne on tässä lakiesityksessä huomioitu.

On myös muistettava, että lomitus on kantanut vastuunsa muun maataloussektorin kanssa julkisen talouden talkoissa jo viime vaalikaudella. Korostan vielä, että lakiluonnoksesta saadun palautteen huomioiminen oli erittäin tärkeää monelta osin mutta ei vähiten säästöjen osalta. Jos tuo 20 miljoonan euron leikkaus olisi viety väkisin läpi, se olisi käytännössä tarkoittanut maatalouslomituksen alasajoa. Se olisi saattanut vaarantaa merkittäväällä tavalla palveluiden tasa-arvoisen saatavuuden eri puolilla Suomea. Lomitus on kaiken kaikkiaan tärkeä osa viljelijöitten sosiaaliturvaa. Siksi sen saatavuus ei voi vaihdella alueelta toiselle, eikä lomituserjestelmää muutenkaan saa säästää hengiltä.

Nyt kun hallitusohjelman yhtenä keskeisenä tavoitteena on, aivan oikein, biotalous ja puhtaasti ratkaisut ja siinä yhtenä toimenpiteenä suomalaisen ruuantuotannon kannattavuuden parantaminen ja kauppataseen nousuun saaminen, maatalouslomituksen merkitys on monella tavalla keskeinen. Maatalousyrittäjän lomituspäätös on tosiaankin viljelijän sosiaaliturvaa, ja sen romuttaminen vauhdittaisi karjatilojen luopumista tuotannosta ja

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

nuorten hakeutumista muihin kuin alkutuotannon ammatteihin. Kotieläintaloudesta luopuminen on jo kiihtynyt kannattavuuden heikkenemisen vuoksi, muun muassa maidon hinnan putoamisen, poikkeuksellisen kesän ja tukimaksatusten siirtymisen vuoksi. Olisikin ollut tuhoisaa kiihdyttää tätä kehitystä vielä valtion toimin, kun olemme riippuvaisia maataloudesta niin huoltovarmuuden kuin biotalouden kehityksen vuoksi. Maatalouslomitus on siis turvattava myös sen takia, että tuo biotalouden tavoite pystytään saavuttamaan.

Vaatus vähimmäistyöntuntimäärästä oli syytä poistaa, ja siitä kiitos myös ministerille, että se myös tästä lakiesityksestä poistettiin. Toimintaansa tehostaneet ja koneellistaneet yrittäjät olisivat kärsineet 4 tunnin vaatimuksesta, mikä olisi ollut erittäin ristiriitainen viesti maatalouden kehittämislle.

Kaiken kaikkiaan saadun palautteen ja myös lausuntojen keskeisin viesti oli, että nyt tarvitaan hyvin toimivaa maatalouden lomitusjärjestelmää enemmän kuin koskaan aiemmin, eikä suinkaan esityksiä siitä, kuinka järjestelmää heikennetään.

20.19 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus ilmoitti jo keväällä hallitusohjelmassa, että maatalousyrittäjien lomituspalveluista säästetään yhteensä 20 miljoonaa euroa, ja varmasti moni silloin ajatteli, että todennäköisesti se tapahtuu sieltä rakenteitten kautta. Sitten kun tuo lakiluonnos tuli tietoon, niin todellakin, niin kuin täällä edustaja Korhonenkin sanoi, valtavasti tuli palautetta. Eräskin nuori emäntä kirjoitti, että pitääkö tässä tilanteessa vielä lyödä lyötyä. Se oli kova uutinen kannattavuuden kanssa kipuilevalle suomalaiselle maanviljelyssectorille.

Mutta onneksi tosiaankin hallitus sitten tästä palautteesta otti opiksi ja lähti parantamaan tätä esitystä. Mutta kyllä käsitykseni on, että kuitenkin esimerkiksi näitten eläinlääkäreiden koko asettuu jonnekin sinne puoleenväliin, elikkä eikö se niin ollut, että siinä lakiluonnoksessa se tuplattiin 4:stä 8:aan ja nyt sitten, kun saatiin tämä palaute, tätä alarajaa sitten kuitenkin sille palvelun saannille laskettiin tuohon 6 yksikköön. Että kyllä se tietenkin huononnus on siihen entiseen nähden, mutta kumminkaan ei niin suuri kuin mitä aluksi pelättiin.

Tässä edustaja Korhonen toi just hyvin esille ja moneen kertaan sanoi, että kyse on sosiaaliturvasta. Näinhän me Suomessa tämän näemme. Tämä on aivan itsestään selvää. Silloin kun ihminen sairastaa tai toipuu sairaudesta tai synnyttää ja tarvitsee olla sen takia sitten äitiyslomalla, niin nämä ovat meille niin kuin sosiaaliturvan osa. Mutta kuitenkin sitten taas tuolla EU:n puolella tätä on katsottu yritystukielementtinä, ja siitä syystä kai tämä ylipääntänsä joutui sitten tällä tavalla muutoksen alaisuuteen.

Tietenkin tässä voi sanoa hallitukselle tunnustusta siitä, että tätä on parannettu, mutta toki tässä on kuitenkin huononnusta siihen lähtötilanteeseen nähden, ja äärimmäisen tärkeää tänä aikana on antaa ylipääntänsä maanviljelyssectorille se signaali, että heidän työtään arvostetaan ja tuetaan ja halutaan olla auttamassa pahimman yli.

20.21 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tämä saatu palaute oli aivan keskeinen sen eteen, että tämä lausuntokierroksella ollut lakiesitys muokkautui siihen, mikä se nyt tällä hetkellä on ja minkälaisena se meille sosiaali- ja terveysvaliokuntaan nyt pian tulee. Ja sen takia haluan vielä antaa kiitokset Melalle ja Melan paikallisille lomituspalveluyksiköille. He tekivät todella ison työn tässä. Toki monet monet muut tahot ja ihan yksittäiset viljelijät ovat siitä palautetta antaneet, mutta Mela ja nämä lomituspalveluyksiköt olivat keskeinen taho, joka teki uudet laskelmat sosiaali- ja terveysmi-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

nisteriön suuntaan siitä, miten jo tämän valitettavan rakennemuutoskehityksen, mikä suomalaisessa maataloudessa on, kautta odotetaan säästöjä saatavan.

Sinänsä surullinen asia, että tämän kiihtyvän tilojen lopettamisen, yrittäjien maataloudesta luopumisen vuoksi pystytään sitten pelastamaan tämä lomitusrjestelmä itsessään. Että tavallaan ne, jotka taipuvat, antavat sitten sitä myöten mahdollisuuden tämän järjestelmän ylläpidolle, ja sitä kautta näitä säästöjä vähemmän tarvitaan.

Mutta hyvä on muistaa myös se, että edelleenkin myöskään kaikki isot tilat eivät ole lomituspäalvelujen piirissä. Moni iso uusi robottitila on jo osakeyhtiömuotoinen, ja heille eivät lomituspäalvelut kuulu. Meidän täytyy yhteiskunnassa löytää elementtejä, että jokin taho pystyy myös huolehtimaan ja näkemään heidän jaksamisensa tai heidän uupumisensa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain 117 a ja 124 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 113/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelua ei syntynyt.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 114/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

20.24 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Kun katsoo tätä lakiesitystä ja lukee sen taustaineistoa ja perusteluja, herää kysymys: miksi tällainen esitys on tehty? Siis siitä, että maakuntakaavoista ja kuntien yhteisistä yleiskaavoista poistetaan ministeriön vahvistus. Onko tarve käytännöllinen vai pikemminkin ideologinen? Hallitus perustelee ehdotustaan asialla, jota kaikki kannattavat, eli byrokratian purkamisella. Mutta tosiasiaa maakuntakaavojen vahvistusmenettelyyn liittyvä byrokratia on ollut hyvin pientä. Vuosittain on ollut keskimäärin neljä kaavaa, joita tämä vahvistusmenettely on koskenut. Seurantatutkimuksen mukaan kaavojen vahvistus on toiminut hyvin. Ministeriön vahvistus on taannut maakun-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

takaavojen hyvän tason ja yhdenmukaisuuden koko valtakunnassa, sen että ne noudattavat voimassa olevia lakeja ja myös valtakunnallisesti säädettyjä alueidenkäyttötavoitteita. Valtansa ministeriö on käyttänyt varsin maltillisesti. Silloin kun asioista on korkeimpaan hallinto-oikeuteen asti kiistelty, ympäristöministeriön kanta on voittanut 30 tapauksessa 36:sta. Ministeriön raportin mukaan maakuntien liittojen kaavoittajista 80 prosenttia pitäisi vahvistusmenettelyn voimassa. Jos vahvistuksesta luovutaan, ministeriön ja ely-keskusten pitäisi vastaavasti paljon nykyistä enemmän kaavoitusprosessin aikana konsultoida ja neuvoa maakuntaliittoja.

Pidän erittäin huonona ajatuksena sitä, että maakuntaliitot voisivat päättää sellaisiakin hankkeita, jotka ovat tähän mennessä lainvastaisina tulleet karsituiksi. Tästä voisi tulla huonompaa ympäristöä ja myös huonompaa yhdyskuntarakennetta. Yksi tyypillinen tällainen esimerkki ovat isot kauppakeskukset kaukana asutuskeskuksista.

Hallituksen esityksessä viitataan ympäristöministeriön alkuvuodesta julkaisemaan Auvo Haapanalan selvitykseen maakuntakaavojen vahvistusmenettelyn vaihtoehtoista, jossa Haapanala ei kuitenkaan kannata tätä vahvistusmenettelyä luopumista. Selvityksen mukaan on ilmeistä, että valitusten määrä lisääntyisi, jos laillisuusvalvonta siirtyisi pois ministeriöltä. Myös valitusten käsittelyajat voisivat pidentyä, jos käsittelijänä olisi ministeriön sijasta hallinto-oikeus.

Arvoisa puhemies! Otan vielä yhden ajankohtaisen esimerkin, jonka kohdalla tämä menettelyn muutos saattaisi olla hyvinkin merkittävä. Se on Lapin liiton esittämä, viime joulukuussa julkaisema ehdotus Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaksi. Tähän kaavaehdotukseen sisältyy tiettyjen tahojen Lapissa jo vuosikymmenien ajan ajama Vuotoksen allas, tällä kertaa Kemihaaran monikäyttöaltaan nimellä. Tätä hanketta on soudettu ja huovattu eri tavoin vuosikymmenien ajan. 80-luvun alussa silloinen Sorsan hallitus päätti, että nyt se allashanke haudataan lopullisesti, mutta vajaata kymmentä vuotta myöhemmin silloinen Ahon hallitus päätti kaivaa Vuotoksen altaan koipussista ja Kemijoki Oy pani allashankkeen vireille. Oikeusprosessi kesti kymmenkunta vuotta ja päättyi siihen, että korkein hallinto-oikeus vuonna 2002 kumosi altaan vesiluvan todeten, että allas olisi vesilain vastainen suurten ja laajalle ulottuvien haitallisten ympäristövaikutusten vuoksi. Sen jälkeen Kemihaaran suot on myös liitetty EU:n Natura 2000 -suojelualueverkostoon. Toisin sanoen tämä allashanke on jo moneen kertaan todettu sekä kansallisen että EU-lainsäädännön vastaiseksi, mutta siitä huolimatta Lapin liitto esittää sitä Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaan. Olisi todella nurinkurista, jos ministeriöllä ei olisi esimerkiksi tällaisiin hankkeisiin mitään sananvaltaa.

Päätöksentekoa maakuntakaavoista voidaan varmasti sujuvoittaa ja varmasti voidaan löytää siihen fiksumpiakin tapoja esimerkiksi vähentämällä ministeriöiden lausuntoja. Ja voidaan myös määrätä kaava lainvoimaiseksi siltä osin kuin siitä ei ole valitettu.

20.29 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Maakuntakaavat sisältävät usein maankäytön suunnitelmia, joilla on hyvin laajojakin yhteiskunnallisia ulottuvuuksia, ei vain kyseiseen maakuntaan ja sen alueen ihmisiin, elinkeinoelämään ja ympäristöön vaan valtakunnallisiin suuriin linjauksiin, kun vaikkapa puhutaan energiapolitiikasta, liikenteestä, juuri mainituista kauppakeskusten sijoittumisista tai kaivostoiminnasta, joiakin esimerkkeinä mainitakseni. Kyllä tässä nyt on vakavasti syytä epäillä, että tämän lakiesitysmuutoksen myötä ylimaakunnallisten ympäristövaikutusten ja eri hankkeiden yhteisvaikutusten huomioiminen ja lainmukaisuuden arvioiminen voivat maankäyttö- ja raken-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

nuslain nykymuotoisesta kaavojen vahvistusmenettelystä luovuttaessa heiketä aivan radikaalisti. Myös kuntien yhteisillä yleiskaavoilla voi olla vaikutuksia, joita on perusteltua tarkastella valtakunnallisesta perspektiivistä, kuten nykylainsäädännön mukaan tapahtuukin.

Edustaja Hassi edellä viittasi lakiesityksen yleisperusteluihin, joissa todetaan, että maakuntakaavojen vahvistamismenettelyn vaihtoehtoja on tarkasteltu selvitysmies Haapanalan laatimassa selvityksessä. Erikoista on, että selvitysmiehen tekemiä johtopäätöksiä ei lakiesitystä tehtäessä ole oikein huomioitu. Vaihtoehtoiksi nimittäin selvitysmies esitti seuraavaa: nykymuotoisen vahvistusmenettelyn säilyttäminen sellaisenaan tai kehitetyssä muodossa laissa määritelty vahvistusmenettelyn korvaava menettely, jolla valtio voisi puuttua maakuntakaavoihin, jotka on laadittu ja hyväksytty vastoin lain säännöksiä, sekä vahvistusmenettelystä luopuminen sellaisenaan.

Selvityksen johtopäätöksenä ehdotettiin, että nykyinen vahvistusmenettely tulisi korvata menettelyllä, jossa ympäristöministeriöllä jatkossakin olisi laissa säädettyin edellytyksin oikeus ottaa valtakunnallisten tavoitteiden kannalta merkittävä tai ongelmallinen maakuntakaava tarkasteltavaksi. Kuulimme juuri äsken hyvin kuvaavan, pitkäaikaisen esimerkin siitä, mitä voisi tapahtua, ellei ympäristöministeriö tätä lainvalvontaa maakuntakaavojen vahvistamisroolissaan tekisi.

Näistä syistä johtuen, arvoisa puhemies, en ole lainkaan vakuuttunut siitä, että lakiesitys kokonaisuutena olisi hyvä, vaan olisin toivonut nykyisen maakuntakaavojen vahvistusmenettelyn säilyvän tai edes selvitysmiehen suositusten mukaisen vaihtoehdon esittämistä hallitukselta.

20.32 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maankäyttö- ja rakennuslakia siten, että maakuntakaavoja ja kuntien yhteisiä yleiskaavoja ei tarvitse enää saattaa ympäristöministeriön vahvistettavaksi. Esityksellä pyritään myös lyhentämään maakuntakaavoituksen päätösprosessia. Monien maakuntakaavojen ja vaihemaakuntakaavojen käsittely sekä vahvistaminen onkin viime aikoina kestänyt aivan liian kauan ympäristöministeriössä.

Tämä hallituksen esitys on hallitusohjelman mukainen toimenpide. Esitys nopeuttaa maakuntakaavoitukseen ja kuntien yhteiseen yleiskaavoitukseen liittyvää päätöksentekoa ja muutoksenhakua. Tämä siis myös vähentää byrokratiaa. Tämä hallituksen esitys lisää maakuntien ja kuntien vastuuta kaavoituksessa, ja tosiasia on, että tiedetäänhän siellä parhaiten, miten aluetta halutaan kehittää ja mitkä ovat alueen tarpeet.

Hallituksen esitys lisää myös tarvetta viranomaisten väliseen vuorovaikutteiseen yhteistyöhön kaavoja laadittaessa, ja jatkossa ministeriötä kyllä kuullaan kaavoitusprosessin aikana. Tällä hallituksen esityksellä saadaan aikaan myös säästöjä hallinnossa ja niukkoja resursseja voidaan suunnata paremmin.

Tämä maakuntakaavojen vahvistamisesta luopuminen on ensimmäinen hallituksen esitykseksi päätyntä kaavoitusasia. Seuraavaksi eduskunnan käsittelyyn on tulossa nyt lausuntokierroksella oleva poikkeamisvallan siirto ely-keskuksista kunnille. Nämä ovat hyvä alku siirtämään päätöksentekoa lähemmäs kunnallista ja myös maakunnallista päätöksentekoa.

20.34 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Maakuntakaavoituksella kaiken kaikkiaan on keskeinen tehtävä maankäytön seudullisessa ohjaamisessa ja valtakunnallis-

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

ten ja maakunnallisten tavoitteitten konkretisoinnissa. Maakuntakaavoituksen sujuvuus ja joutuisuus luo pohjan koko kaavajärjestelmän toimivuudelle ja kaavahierarkian toteutumiselle. Maakuntakaavassa tehtävät sisällölliset ratkaisut vaikuttavat mahdollisuuksiin ohjata seudullista maankäyttöä kestäväällä tavalla, ja onnistuneet valinnat maankäytössä edellyttävät kaavalta hyvää valmisteluprosessia, jossa sekä selvitykset että suunnittelu on kohdennettu ja rajattu oikein. Myös vuorovaikutuksen kaiken kaikkiaan tulee toimia hyvin eri osapuolten välillä.

Maakuntakaavojen vahvistamisessa ympäristöministeriön vahvistamismenettely on todellisuudessa hidas, eikä se siten edesauta kaavahierarkian toimivuutta ja yhdyskuntien kehittämistä. Myös valitusten käsittelyajat korkeimmassa hallinto-oikeudessa ovat kohtuuttoman pitkiä. Tämä vahvistamismenettely itsessään on vaikuttanut osaltaan siihen, että ennakko-ohjaus ei ole toiminut maakuntaliittojen kannalta hyvin. Onkin tärkeää, että tämä lain esitys toteutuu ja vahvistamismenettelystä kaiken kaikkiaan luovutaan. Hiukan vastaava toimenpide tehtiin aikoja taaksepäin, kun kuntien kaavojen alistamisvelvollisuudesta luovuttiin kokonaan, ja ei sen osalta koitunut minkäänlaisia ongelmia.

Eli tämä lakiesitys kaiken kaikkiaan on järkevä ja ok, mutta samassa yhteydessä on ollut ennakkotietoja myös tämän lakiesityksen jälkeisestä asetuksesta, ja sen osalta on todettava, että sitä on valiokuntakäsittelyssä kyllä syytä tarkentaa, koska siellä on selkeästi nähtävissä nytten vahvistamismenettelyyn tulevasta aivan ylimääräisestä kuulemiskierroksesta.

20.37 Nasima Razmyar sd: Arvoisa rouva puhemies! Itse en pidä tätä esitystä niinkään selkeänä ja välttämättä sellaisena, joka edistäisi asiaa; päinvastoin, mitä edustaja Hassi luutteli hyvin ansiokkaasti, nämä ovat myös niitä huolenaiheita, mitä itselläni on. Maakuntakaavoja ei tosiaankaan enää vahvistettaisi ympäristöministeriössä, ja tämä luonnollisesti, ehkä tässä nyt rehellisyyden valossa voi sanoa ääneen, lisää ennen kaikkea maakuntien valtaa. En olisi myöskään niin varma, etteikö tämä lisäisi hallintoa. Itse asiassa mietin kovasti sitä, kuinka paljon tämä tulee kuormittamaan hallinto-oikeuksia, kun muutoksenhaku esimerkiksi siirtyy sinne. Kyllä yhtä lailla minua huolestuttaa myös se, että valtionhallinnollahan ei olisi jatkossa enää osaa eikä arpaa maakuntien maankäytössä. En pidä tätä hyvänä kehityksenä. Tosiaankin tässä aikaisemmin jo tuli mainittua selvitysmiehen ja monen muun asiantuntijan ehdotuksia, joita on myös sivuutettu, ja en pidä sitäkään hyvänä hallintona.

20.38 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Oikeastaan vastauspuheenvuorona edustaja Korhoselle: Olin eduskunnassa silloin, kun maankäyttö- ja rakennuslakia muutettiin sillä tavalla, että siihen asti ollut ympäristöministeriön vahvistus useimmista kaavoista poistettiin.

Tämä ei nyt kuitenkaan ollut ainoa muutos, mikä silloin tehtiin, vaan silloisessa lakimuutoksessa ensinnäkin huomattavasti aikaisempaan lakiin verrattuna täsmennettiin niitä vaatimuksia, mitä on kaavan sisällölle. Ja lisäksi määrättiin silloin aivan uutena tämä menettely, tämä osallistumis- ja vuorovaikutusmenettely, joka on sitten tuonut kunnissa sen, että kuntalaisilla on mahdollisuus jo siinä vaiheessa, kun kaavan perusajatuksia suunnitellaan, osallistua siihen keskusteluun ja ennen kaikkea saada tietää siitä, mitä on vireillä. Sen lisäksi tulivat valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet ohjaamaan kaavojen sisältöä. Ja

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

sitten tällaisena niin kuin laillisuusvalvonnan tavallaan perälautana tuli se, että silloisilla alueellisilla ympäristökeskuksilla, nykyisillä ely-keskuksilla, on valitusoikeus.

No, me tiedämme, että hallitus suunnittelee myöskin tämän ely-keskusten valitusoikeuden poistamista. Pidän sitäkin valitettavana, koska en pidä ollenkaan hyvänä asiana sitä, että kaavojen lainmukaisuus jätetään käytännössä aktiivisten kansalaisten valppauden ja heidän lainopillisen tietämyksensä varaan ja sen varaan, mitä lainopillista apua heillä mahdollisesti kenties on sitten varaa kustantaa avukseen.

20.40 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Hassin huomioon vi-
ranomaisten valituksista, niin en ainakaan itse henkilökohtaisesti pidä kovin hyvänä hal-
lintokäyttäytymisenä sitä, että viranomaiset valittavat toisen viranomaisen päätöksistä ja
hidastavat sitä kautta muun muassa kaavoitusprosesseja.

Mutta itse asiassa tähän edustaja Razmyarin puheenvuoroon: Hän sanoi jotenkin niin,
että hän ei pidä siitä, että maakuntien liittojen valta tässä kaavoitusprosessissa kasvaa.
Minä taas puolestani kysyn, että mitä huonoa siinä on, että maakunnat päättävät oman alu-
eensa asioista. Minä ymmärrän sillä tavalla, että kun päätösvaltaa maakunnille ja alueille
lisätään, niin tuskin maakunnat tekevät oman alueensa kannalta yhtään sen huonompaa
päättöksentekoa kuin ministeriöt tekevät noitten alueitten kannalta.

20.41 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Tämä on oikeastaan vastauspuheen-
vuoro edustaja Korhoselle. Se, että todettaisiin, että viranomaiset valittavat toisten viran-
omaisten tekemistä päätöksistä vain hidastaakseen jotakin prosessia, ei kyllä pidä paikka-
ansa. Mutta se kyllä pitää paikkansa, että esimerkiksi omassa kotimaakunnassani, joka
sattuu olemaan edustaja Korhosen naapurimaakunta, on kyllä useita esimerkkejä siitä, että
aikaisemman alueellisen ympäristökeskuksen tai nykyisen ely-keskuksen tekemistä kaava-
valituksista on seurannut se, että valmisteltu kaava on todettu lainvastaiseksi ja kaava on
palautettu uudelleenvalmisteluun. Ette kai te, edustaja Korhonen, ole sitä mieltä, mitä jopa
olen kuullut joissakin maakunnallisissa elimissä ja kunnissakin joskus käytettävän, että el-
lei kaavasta valitusajan puitteissa kukaan valita, niin se on lainvoimainen kaikista mahdol-
lisista virheistään ja laillisuuspuutteellisuuksistaan huolimatta?

20.43 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Tuskin tässä salissa kukaan haluaa sinänsä
poistaa kunnilta ja maakuntaliitoilta kaavoitusvaltaa. Kysymys onkin siitä, käytetäänkö
tätä valtaa sellaisella tavalla, joka vastaa sitä lainsäädäntöä, mitä tämä eduskunta on säätä-
nyt. Mielestäni kaavoitusta koskevan lainsäädännön, myöskin sen sisältöasioiden, pitäisi
olla oikeasti sitovia. Jos tällainen viranomaisten laillisuusvalvonta poistetaan, niin herää
kysymys, minkä takia me nyt sitten täällä ylipääntensä kaavoitusta koskevia lakeja säädäm-
me, jos niiden lakien noudattamisen valvonta jätetään pelkästään kansalaisten aktiivisuu-
den ja asiantuntemuksen varaan.

Tämä on hyvin harkiten toteutettua mutta sinänsä tarpeellista, tämä ympäristöministeri-
ön laillisuusvalvonta maakuntakaavojen suhteen. Senhän osoittaa se, että 30 tapauksessa
33:sta ympäristöministeriön kanta on KHO:ssa voittanut. Sama koskee ely-keskusten va-
litusoikeutta kuntien kaavapäätöksistä, niissähän on myöskin laillisuudesta kysymys. Pää-
sääntöisesti ely-keskusten valitukset ovat menestyneet, eli myös oikeusasteet ovat toden-
neet, että niiden harjoittama laillisuusvalvonta on ollut tarpeellista.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

20.44 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on muutamissa puheenvuoroissa epäilty sitä, että jatkossa valtion ja ympäristöministeriön rooli poistuisi maakuntakaavoituksessa, siinä prosessissa. Se ei pidä paikkansa, sillä edelleen jatkossa ministeriötä kyllä kuullaan kaavoitusprosessin aikana, ja valtion roolin muuttuessa kaavoituksesta ei kuitenkaan poistu valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden huomioonottamisvelvollisuus, se säilyy siellä edelleen.

Tällä hallituksen esityksellä on tarkoitus, että maakuntien liitot voivat paremmin kehittää yleispiirteistä suunnittelua siihen suuntaan kuin siellä alueella nähdään parhaaksi ja että myöskin ne suunnittelut ja toteutukset palvelevat maakunnan erityispiirteitä ja alueiden erityisominaisuuksia. On ollut tässä viime vuosina tärkeä huomio, että monesti ympäristöministeriössä ei ole pystytty huomioimaan niitä maakuntien erityistarpeita eri puolilla Suomea.

20.45 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Torniainen viimeinenkin puheenvuoro oli erinomainen, ja hän nosti esille niitä ongelmia, mitä tässä kaiken kaikkiaan on.

Minä toistan vielä tuon edustaja Torniainen puheenvuoron jatkoksi jo aiemmin sanomani, eli maakuntakaavoituksen sujuvuus ja joutuisuus luo pohjan koko kaavajärjestelmän toimivuudelle ja kaavahierarkian toteutumiselle. Siihen, mitä edustaja Halmeenpää tuossa totesi, että en kai usko, että viranomaiset valittavat toistensa päätöksistä hidastaakseen muun muassa näitä kaavaprosesseja, minun on kyllä, edustaja Halmeenpää, pakko todeta, että kyllä minä vakavasti epäilen sitä, että usein myös näin on tapahtunut.

20.46 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Huolimatta siitä, että edustaja Korhonen epäilee, että viranomaiset valittavat vain hidastaakseen prosesseja, kyllä kai on syytä kuitenkin huomioida se tosiasia, minkä edustaja Hassi tässä juuri totesi, että suurin osa aikaisempien ympäristökeskusten ja nykyisten ely-keskusten kaavavalituksista on johtanut kaavan laittomaksi toteamiseen eri oikeusasteissa. Ei kai silloin kyse ole hidastamistarkoituksesta vaan siitä tarkoituksesta, että kaavat ja kaavaprosessit olisivat paitsi sujuvia ja nopeita myös lainmukaisia.

20.47 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Halmeenpää, suurella ystävyydellä: En todellakaan sanonut, että viranomaiset valittavat toisten viranomaisten päätöksistä vain hidastaakseen kaavoitusprosessia. Totesin, että usein näin on minun ymmärtääkseni tapahtunut.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtioneuvoston jäsenille maksettavista palkkioista ja korvauksista annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 53/2015 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 5/2015 vp

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 53/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 33 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 20/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 20/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 100/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 100/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 40 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 18/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 18/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaupunkiraideliikenteestä

Hallituksen esitys HE 43/2015 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 43/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntarakennelain muuttamisesta sekä kuntajakolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäädöksen 5 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 25/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

Mietintö pantiin pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden maistraatin toimivallan määräytymistä koskevien säännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 6/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 7/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 23. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain 193 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 56/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 8/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 24. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n, vammais-etuksista annetun lain ja kansaneläkelain 103 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 50/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 4/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 25. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

26. Hallituksen esitys eduskunnalle työeläkejärjestelmää koskevan lainsäädännön muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 16/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 5/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 26. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 17/2015 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 27. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tilintarkastajan vuosimaksusta ja laadunvalvonnan maksuista sekä tilintarkastuslain 11 luvun 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 47/2015 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 7/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 28. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 61/2015 vp

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajaturvallisuuslain sekä terveydenhuoltolain 21 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 46/2015 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 29. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 11.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

30. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 11.11.2015 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.53.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen